

แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ

ด้านประชาคมอาเซียน

โดย

นางพรพิศ เพชรเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ ๗

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย นางพรพิศ เพชรเจริญ หลักรัฐฯ วปม. รุ่นที่ ๗

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกอาเซียนมีกำหนดการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รัฐสภาในฐานะองค์กรนิติบัญญัติมีความจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลสารสนเทศหรือศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ในการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการศึกษาแนวทางและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ทั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย คือ ดำเนินการศึกษาข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสถาบันนิติบัญญัติ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เป็นเอกสารทุติยภูมิ (Secondary source) เช่น บทความ หนังสือ เป็นต้น และการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary research) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ที่เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และศึกษาการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน (ASEAN Unit) ของหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนั้นยังได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาประมวลผลร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร โดยผลการวิจัยเชิงเอกสารพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน แบ่งได้เป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย ๑) ยุทธศาสตร์องค์กร ๒) งบประมาณ ๓) ทรัพยากรสารสนเทศ และ ๔) บุคลากร สำหรับส่วนที่ ๒ ปัจจัยภายนอกองค์กร ประกอบด้วย ๑) เงื่อนไขการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ ๓) ยุทธศาสตร์ประเทศ (รวมยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน) และ ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖-พ.ศ. ๒๕๖๑) สำหรับผลการวิจัยที่ได้รับจากการสัมภาษณ์พบว่า การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนจะต้องกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์หลักของหน่วยงาน และขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการใช้ประโยชน์กับการสร้างความสัมพันธ์เชิงทวิภาคีกับกลุ่มประชาคมอาเซียน ที่อยู่ในรูปแบบกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาไทยกับรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ด้วย อีกทั้งเป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลแก่สมาชิกรัฐสภาในการเผยแพร่ข้อมูลและความรู้ด้านอาเซียน ไปยังชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่ พร้อมกันนี้ได้เสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญดังนี้ คือ ๑) การบริหารจัดการทั่วไป ๒) การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ๓) การจำแนกข้อมูลสารสนเทศ ๔) การปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ ๕) การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ ๖) การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ และ ๗) การบำรุงรักษาข้อมูลสารสนเทศ

คำนำ

ความมั่นคงแห่งรัฐมีความสัมพันธ์กับอำนาจอธิปไตยของประเทศ โดยเมื่ออำนาจอธิปไตยถูกลดทอนหรือถูกสลัดออกไปบางส่วน ตามข้อตกลงระหว่างประเทศกับกลุ่มอาเซียนไม่ว่าในขอบเขตการค้าเสรีหรือการรวมกลุ่มเป็นประชาคม จึงทำให้ความมั่นคงแห่งรัฐต้องพบกับสภาพปัญหาในหลายรูปแบบ อาทิ แรงงานข้ามชาติ อาชญากรรมข้ามชาติ และโดยที่รัฐสภาพ็นสถาบันหนึ่งของการใช้อำนาจอธิปไตย มีหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบรัฐสภาจึงมีภารกิจในการปรับคุณภาพของความมั่นคงแห่งรัฐ การใช้อำนาจอธิปไตยและความตกลงระหว่างประเทศให้เกิดความเหมาะสม โดยยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ที่จัดทำเพื่อประกอบการศึกษา หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ ๗ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ มีวัตถุประสงค์เสนอแนวคิดเพื่อจัดตั้งหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน รอบด้านและทันสมัย ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการแนวใหม่ที่ให้ความสำคัญกับ “สารสนเทศ ความรู้และเครือข่าย” คือ อำนาจ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านประชาคมอาเซียนของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงหวังว่าเอกสารวิจัยนี้จะได้นำไปเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

เนื่องจากเนื้อหาสาระส่วนใหญ่ของเอกสารวิจัยฉบับนี้ได้จัดทำก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลงยกเว้นหมวด ๒ รวมทั้งให้คณะรัฐมนตรีรักษาการสิ้นสุดการทำหน้าที่ด้วย เอกสารวิจัยนี้จึงยังคงกำหนดให้เนื้อหาสาระส่วนหนึ่งของการวิจัย ได้มีการอ้างอิงถึงบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีรักษาการชุดที่สิ้นสุดการทำหน้าที่ เพื่อให้ข้อความและเนื้อหาของเอกสารวิจัยมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันทั้งฉบับ

(นางพรพิศ เพชรเจริญ)

นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปม. รุ่นที่ ๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรม	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
ขอบเขตของการวิจัย	๗
วิธีดำเนินการวิจัย	๗
ข้อจำกัดของการวิจัย	๗
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
คำจำกัดความ	๘
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๐
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๑๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๓
สรุป	๒๕
บทที่ ๓ ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ ด้านประชาคมอาเซียน	๓๑
ความเป็นมาของหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของหน่วยงาน	๓๒
ภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม	
ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของสมัชชารัฐสภาอาเซียน	๓๘
ความเป็นมาของหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของส่วนราชการ	๔๗
สังกัดรัฐสภา	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน	๔๕
สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงาน	๖๑
เลขธิการสภาผู้แทนราษฎร	
แนวทางการแบ่งประเภทของข้อมูลสารสนเทศสำหรับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ	๖๒
นิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน	
สรุป	๖๘
บทที่ ๔ ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๒
ผลการวิจัย	๗๒
การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๐
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๘๓
สรุป	๘๓
อภิปรายผล	๕๐
ข้อเสนอแนะ	๕๓
บรรณานุกรม	๕๗
ภาคผนวก	๑๐๓
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๑๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓ - ๑	ข้อมูลเบื้องต้นของการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียน ของหน่วยงานภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม	๓๗
๓ - ๒	งบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗	๕๓
๔ - ๑	แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ ด้านประชาคมอาเซียน	๗๓

สารบัญแนภาพ

	หน้า	
แผนภาพที่		
๓ - ๑	ปัจจัยที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ นิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน	๖๐
๕ - ๑	โครงสร้างบทบาทอำนาจหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ ด้านประชาคมอาเซียน	๕๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันจะเป็นประโยชน์โดยรวมของทุกประเทศ จังหวะย่างก้าวที่สำคัญคือ การจัดตั้งองค์การความร่วมมือในภูมิภาค ด้วยการลงนามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในฐานะผู้แทนประเทศจำนวน ๕ ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ที่ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) หรือที่เรียกว่าปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ณ พระราชวังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร โดยองค์การที่ได้รับการจัดตั้ง คือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดี บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก นับตั้งแต่วันที่ก่อตั้งอาเซียนได้แสดงบทบาทในการรักษารักษาและส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความเจริญร่วมกันในภูมิภาค ตลอดจนมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศสมาชิก ตลอดจนพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคม จนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาชาติ และนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ โดยบรูไนดารุสซาลามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ ๖ เมื่อปี ๒๕๒๗ เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ ๗ ในปี ๒๕๓๘ ลาวและเมียนมาร์ (พม่า) เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี ๒๕๔๐ และกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกในลำดับที่ ๑๐ เป็นประเทศล่าสุดเมื่อปี ๒๕๔๒

ความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน มีความต่อเนื่องมาโดยตลอด พร้อมกับการรับสมาชิกเพิ่มเติมระหว่างปี ๒๕๒๗ - ๒๕๔๒ ตามที่อ้างถึงในเบื้องต้น โดยมีความร่วมมือที่สำคัญ อาทิ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ หรือความตกลงด้านการค้าบริการอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ตลอดจนความร่วมมือทางการเมืองและสังคมในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยผลจากบรรยากาศแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคง และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ทำให้อาเซียนเป็น

ภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และด้วยศักยภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ทำให้อาเซียนมีพลังต่อรองในเวทีการเมือง/เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตลอดจนได้รับการยอมรับจากประเทศอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศอื่น ๆ อาทิ การจัดตั้งสหภาพยุโรป (European Union: EU)

จากนั้น จึงมีแนวคิดที่จะยกระดับการรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ตั้งแต่การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ ๘ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบวาระพนมเปญ เพื่อกำหนดทิศทางก้าวเข้าสู่เป้าหมายการเป็นประชาคมอาเซียน (Phnom Penh Agenda Towards a Community of Southeast Asian Nations) หลังจากนั้น ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๙ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ ณ ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญา ว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ ๒ (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี ๒๕๖๑ โดยมีเสาหลัก ๓ ด้าน เป็นองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านความมั่นคง ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๒ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๐ ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ประกาศปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015) โดยได้มีการตกลงให้มีการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ให้เสร็จเร็วขึ้นภายในปี ๒๕๕๘

เพื่อเป็นการรับรองการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงไว้ ผู้นำอาเซียนจึงได้ร่วมลงนามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ ประเทศสิงคโปร์ และได้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยวัตถุประสงค์สำคัญของกฎบัตรอาเซียน คือ การสร้างสภาพบุคคลตามกฎหมายของอาเซียนและจัดโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นการสร้างนิติฐานะ (Legal status) ในเวทีระหว่างประเทศให้กับอาเซียนในฐานะองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาล (Inter-governmental organization) ดังนั้นกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) จึงเปรียบเสมือนเป็นธรรมนูญของอาเซียน ที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียน ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้

สำหรับประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่

๑. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) มีเป้าหมายเพื่อให้อาเซียนเป็นสังคมที่มีความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน มีเสถียรภาพ สันติภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีเป้าหมายเพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ ๔ คุณลักษณะ คือ ก) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ข) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ค) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ ง) การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural: ASCC) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ความยุติธรรมและสิทธิ การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน

เมื่อมีการวางกรอบเวลาการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ และเพื่อให้กระบวนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรากฏผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ประเทศไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน ๘ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ๑) การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน ๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม ๓) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ๔) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๕) การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ ๖) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียน ๗) การเสริมสร้างความมั่นคง และ ๘) การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน

ทั้งนี้ ในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในสังคม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นผลให้รัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ปฏิบัติหน้าที่ในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบ ได้มีความเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ทั้งในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ หรือการเป็นสมาชิกในสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ซึ่งมีฐานะเป็นองคภาวะ (Entity) ที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียนตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ๒ ของกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) นอกจากนี้ บทบัญญัติตามมาตรา ๑๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ หนังสือสัญญาใด มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญา หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องตราพระราชบัญญัติ เพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

สำหรับภารกิจการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา จากช่วงเวลาปัจจุบันและต่อเนื่องต่อไปในอนาคต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะมีทั้งการตรากฎหมายเพื่อให้เป็นตามพันธกรณีที่มีความผูกพันกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือประเทศที่มีความตกลงระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือเพื่อยกระดับขีดความสามารถสำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาค การควบคุม การติดตามการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้านประชาคมอาเซียนของคณะกรรมการคณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือการป้องกันผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียน รวมทั้งการพิจารณาให้ความเห็นชอบในหนังสือสัญญา ตามมาตรา ๑๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อให้รัฐบาลไปมีพันธกรณีเพิ่มเติมกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือในกรณีที่กลุ่มประเทศอาเซียน ไปมีพันธกรณีกับประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะส่วนราชการสังกัดรัฐสภาหรือหน่วยธุรการของรัฐสภา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงกำหนดยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ คือ สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทย มีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ สำหรับประเด็นการพัฒนาของยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ได้แก่ ๑) พัฒนาองค์กรให้มีความพร้อม ในการผลักดันบทบาทนำในประชาคมอาเซียน ๒) จัดทำและเสนอกรอบแนวคิดประเด็นเชิงรุก และการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกรัฐสภาและคณะผู้แทนไทย ในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ ๓) สนับสนุนและผลักดันให้สมาชิกรัฐสภาและคณะผู้แทนไทย นำกรอบแนวคิดไปใช้อภิปรายและแสดงบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ และ ๔) นำประเด็น ข้อหารือ ข้อตกลง หรือมติที่ประชุมในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ ไปขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ ในส่วนของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์นี้ ได้แก่

๑. โครงการเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๑.๑ การเตรียมความพร้อมด้านกระบวนการนิติบัญญัติ

๑.๒ การเตรียมความพร้อมด้านบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย และระเบียบการปฏิบัติราชการ

๑.๓ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

๑.๔ การเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้และข้อมูลเทคโนโลยีและสารสนเทศ

๑.๕ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประชุมหารือ กับหน่วยงานและบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ และเครือข่ายด้านประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ ภายในประเทศ ภายในอาเซียนและภายนอกอาเซียน

๒. การจัดทำกรอบแนวคิด ประเด็นเชิงรุก และคำปรึกษาที่คณะผู้แทนรัฐสภา นำไปใช้อภิปรายและแสดงบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

๓. การนำประเด็นข้อหารือ ข้อตกลง หรือมติที่ได้จากการประชุมหรือผลที่ได้จากการเยือน หรือการแลกเปลี่ยนการเยือนในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ นำไปขยายผลและติดตามผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ

เพื่อเป็นการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในส่วนของ “การเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้” ตามที่ปรากฏในยุทธศาสตร์ดังกล่าว รัฐสภาจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลสารสนเทศหรือศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ ในการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของ การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการให้ความเห็นชอบ หากรัฐสภาไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ทันสมัย รวมทั้งไม่ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนรอบด้าน ก็อาจส่งผลต่อการพิจารณาหรือการมีมติของรัฐสภา ให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ อีกทั้งการสร้าง ความตกลงระหว่างประเทศในลักษณะการเป็นประชาคม จะมีผลต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะผลกระทบในเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นตามมา อาทิ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาการค้ายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาการครอบงำทางเศรษฐกิจของคนต่างด้าว ปัญหาโรคระบาดข้ามพรมแดน ซึ่งรัฐสภาจำเป็นต้องมีองค์ความรู้หรือข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว สำหรับควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีต่อฝ่ายบริหาร ให้มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาความจำเป็น ความเป็นไปได้ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ หรือ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา โดยในขั้นแรกนี้ จะเป็นการศึกษาประเภทของข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และตอบสนองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา รวมทั้งศึกษาแนวทางการจัดตั้งองค์การ การนำข้อมูลสารสนเทศของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และสัมฤทธิ์ผล ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วนนั้น อาจแบ่งแยก ออกเป็นสมาชิกรัฐสภาหรือกรรมการ ที่นำข้อมูลสารสนเทศด้านกฎหมายของแต่ละประเทศ มา ศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการตรากฎหมาย ที่สอดคล้องกับข้อตกลงของกลุ่มอาเซียน หรือการจัดทำแนวคิดหรือข้อมูลสารสนเทศตามวาระการประชุม ของคณะผู้แทนรัฐสภาไทย ที่ไป แสดงบทบาทหน้าที่ในเวทีการประชุมของสมัชชารัฐสภาอาเซียน หรือในวงงานการประชุมรัฐสภา ระหว่างประเทศอื่น ๆ ในส่วนของบุคคลในวงงานรัฐสภาหรือส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ต่างก็มีหน้าที่ สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารประเทศ และการให้ความเห็นชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ข้อมูล สารสนเทศดังกล่าว ไม่เพียงเป็นประโยชน์เฉพาะผู้เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภาเท่านั้น แต่องค์กร ภายนอกหรือประชาชน สามารถนำทรัพยากรสารสนเทศของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวไปใช้ ประโยชน์ ทั้งในส่วนของข้อมูลสารสนเทศด้านสมัชชารัฐสภาอาเซียน ข้อมูลสารสนเทศด้านรัฐสภา ของกลุ่มประเทศอาเซียน เนื้อหาสาระของกฎหมายต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศอาเซียน ข้อมูลพื้นฐานด้าน ต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียน รวมทั้งสารสนเทศในส่วนของเอกสารวิชาการหรือรายงานวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน
๒. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน
๓. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ดำเนินการศึกษาข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียน ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสถาบันนิติบัญญัติ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

๑. การรวบรวมเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) เช่น บทความ หนังสือ ตำราเรียน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานวิชาการในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

๒. การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary research) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ที่เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาการจัดตั้ง ASEAN Unit ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่ได้รับมาจากแหล่งต่าง ๆ ว่ามีความถูกต้องและสอดคล้องกันหรือไม่ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และหาข้อสรุป

๓. การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง (Key informant) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติบัญญัติ อดีตผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผู้บริหารกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

ข้อจำกัดของการวิจัย

ด้วยเนื้อหาระส่วนใหญ่ของเอกสารวิจัยฉบับนี้ได้จัดทำ รวบรวม และวิเคราะห์ ไว้ก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลงยกเว้นหมวด ๒ รวมทั้งให้คณะรัฐมนตรีรักษาการสิ้นสุดการทำหน้าที่ด้วย ฉะนั้นเอกสารวิจัยนี้จึงยังคงกำหนดให้เนื้อหาระส่วนหนึ่งของการวิจัย ได้มีการอ้างอิงถึงบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีรักษาการชุดที่สิ้นสุดการทำหน้าที่ เพื่อให้ข้อความและเนื้อหาของเอกสารวิจัยมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันทั้งฉบับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชนิดิบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

๒. ได้แนวทางและรายงานศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชนิดิบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน สำหรับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะทำหน้าที่ในการสนับสนุนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนให้แก่สถาบันนิติบัญญัติ

๓. สามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ให้แก่ สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมาธิการ และบุคลากรในวงงานรัฐสภา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ สามารถออกกฎหมายที่มีความชอบธรรม เหมาะสม ก็จะช่วยเหลือต่อการบริหารประเทศ และช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ในอาเซียนของสมาชิกแต่ละประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรงตามการประกาศเจตนารมณ์ร่วมของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเสริมสร้างความมั่นคงให้กับประเทศและภูมิภาคประชาคมอาเซียนต่อไป

๔. เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของรัฐสภาในกระบวนการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งจะเกิดประโยชน์โดยตรงกับประชาชน

๕. มีช่องทางในการสื่อสารหรือสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านประชาคมอาเซียน เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาสนับสนุนงานให้แก่สถาบันนิติบัญญัติ

คำจำกัดความ

อาเซียนยูนิต (ASEAN Unit) หมายถึง หน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน เพื่อรองรับภารกิจขององค์กรเกี่ยวกับอาเซียน

ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชนิดิบัญญัติ หมายถึง หน่วยงานที่คาดว่าหากได้มีการจัดตั้งขึ้นจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อทำหน้าที่ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านนิติบัญญัติ ได้แก่ การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบ

สารสนเทศ	หมายถึง ข้อมูล (Data) ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือ ประสิทธิภาพที่อยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น ตัวอักษร รูปภาพ ตัวเลข เสียง หรือสัญลักษณ์ ที่ถูกนำมา ผ่านกระบวนการประมวลผล ด้วยวิธีการที่เรียกว่า กรรมวิธี จัดการข้อมูล (Data Manipulation) และผลที่ได้ อาจ แสดงผลออกมาในรูปแบบของสื่อประเภทต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ แผนที่ ฐานข้อมูล ฯลฯ และเป็นผลลัพธ์ที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่าง ถูกต้อง ตรงและทันต่อความต้องการ
ระบบสารสนเทศ	หมายถึง การรวบรวม จัดเก็บ หรือจัดการกับข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสิทธิภาพ โดยผ่าน กระบวนการประมวลผล เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้น กลายเป็นสารสนเทศที่ดี มีระบบการจัดเก็บบริหารข้อมูลที่เป็นไปตามมาตรฐาน สืบค้นได้ง่าย สามารถนำไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้ในเวลาอันรวดเร็วและถูกต้อง
บรูไน	หมายถึง บรูไนดารุสซาลาม
กัมพูชา	หมายถึง ราชอาณาจักรกัมพูชา
อินโดนีเซีย	หมายถึง สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
ลาว	หมายถึง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
เมียนมาร์	หมายถึง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์
ฟิลิปปินส์	หมายถึง สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
สิงคโปร์	หมายถึง สาธารณรัฐสิงคโปร์
เวียดนาม	หมายถึง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชนิดปัญญาประดิษฐ์ด้าน
ประชาคมอาเซียน นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑. แนวคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration Theory)
๒. แนวคิดทฤษฎีการรวมตัวเชิงภูมิภาค (Integration Theories)
๓. แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมองค์กร (Organizational Behavior Theory)
๔. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารข้อมูลสารสนเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการในการรองรับ
ประชาคมอาเซียน
๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ
๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑. แนวคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration Theory)

กุลกัลยา พระยาราช และคณะ (๒๕๕๕: ๑๐-๑๒) และอัทธ์ พิศาลวานิช (๒๕๕๗) ได้ประมวลและอธิบายแนวคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไว้ดังนี้ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ หมายถึง การรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ที่มีจำนวนตั้งแต่ ๒ ประเทศขึ้นไป โดยส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันหรือมีอาณาเขตติดกัน รวมทั้งอาจประสบปัญหาลักษณะเดียวกันมาทำ ความตกลงร่วมกันเพื่อการบรรลุเป้าหมายทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดย ขจัดการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และเพื่อเสริมสร้างและรักษาผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการขยายขอบเขตทางการค้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยการลดหรือยกเลิกอุปสรรคทาง การค้าต่าง ๆ ทั้งในมาตรการทางภาษีศุลกากร และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Tariff and Non-

Tariff Barriers) เช่น อัตราภาษีศุลกากร โควตา เป็นต้น เพื่อพัฒนาและขยายคู่ทางการค้าระหว่างกันในระดับสูงขึ้นไป ทั้งนี้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจยังครอบคลุมถึงแนวทางร่วมมือกันในการดำเนินนโยบายการเงินและการคลัง โดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีข้อตกลงที่สำคัญ อาทิ การลดภาษีหรือการยกเว้นภาษีศุลกากร การลดข้อจำกัดทางการค้าทำให้การค้าระหว่างประเทศภายในกลุ่มไม่ถูกจำกัดด้วยอุปสรรคทางการค้า ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ ทุน และปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ ข้อตกลงเพื่อการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันภายในกลุ่มข้อตกลงเพื่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่สมบูรณ์ โดยเห็นได้จากสินค้าที่มีลักษณะเหมือนกันจนสามารถทดแทนกันได้ และระดับราคาระหว่างประเทศสมาชิกก็จะเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการจ้างงานอย่างเต็มที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มเดียวกันเสมอ ทั้งนี้ประเทศอื่นนอกกลุ่มเศรษฐกิจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว และอาจถูกจัดเก็บภาษีศุลกากรในอัตราที่สูงกว่าจากประเทศสมาชิกในกลุ่มความตกลง สำหรับกรอบข้อตกลงอาจเป็นไปในหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นรูปแบบของทวิภาคี (Multilateral) พหุภาคี (Bilateral) ภูมิภาค (Regional) หรืออนุภูมิภาค (Sub Regional) โดยแต่ละรูปแบบมีระดับของความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน คือ

๑. การจัดทำข้อตกลงเพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษทางการค้า (Preferential Trading Arrangement) เป็นข้อตกลงเพื่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับต่ำสุด โดยการทำข้อตกลงร่วมกันที่จะลดอัตราภาษีศุลกากร และข้อจำกัดทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรหรืออุปสรรคทางการค้าอื่น ๆ กับการนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่ม โดยการลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันจะเป็นการลดเป็นขั้น ๆ ไป มิได้ลดทั้งหมดโดยทันที สำหรับประเทศนอกกลุ่มยังมีการเรียกเก็บภาษีศุลกากรจากการนำเข้าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่มในอัตราที่แต่ละประเทศสามารถกำหนดเองได้ และเพื่อรักษาสหประโยชน์ของประเทศในกลุ่ม จึงมีการควบคุมการแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรให้เป็นไปตามข้อตกลง เพื่อป้องกันมิให้สินค้าจากประเทศนอกกลุ่มสมาชิกเข้ามารับสิทธิพิเศษทางการค้า และวางจำหน่ายในประเทศสมาชิกโดยไม่ต้องเสียภาษี ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว แต่ละประเทศสมาชิกจึงต้องมีข้อกำหนดว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า คือ การกำหนดให้สินค้าที่จะได้รับสิทธิการยกเว้นภาษี จะต้องเป็นสินค้าที่ผลิตภายในประเทศสมาชิกเท่านั้น โดยผู้รับสิทธิจะต้องแสดงใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) ให้แก่ผู้ส่งออก เพื่อแสดงให้เห็นหน่วยศุลกากรของประเทศนำเข้าในการขอรับสิทธิพิเศษทางการค้า

๒ เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) เป็นข้อตกลงเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าให้เหลือน้อยที่สุด โดยการเปิดการค้าเสรีระหว่างประเทศคู่สัญญาเพื่ออำนวยความสะดวกและลดข้อจำกัดทางการค้าด้านโควตา หรือปริมาณนำเข้า ไม่สร้างอุปสรรคทางการค้าเพิ่มต่อประเทศนอกกลุ่ม ร่วมมือกันแสวงหาตลาดส่งออกและลดต้นทุนการผลิตสินค้า เช่น ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North American Free Trade Agreement: NAFTA) เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) เป็นต้น

๓. สหภาพศุลกากร (Customs Union: CU) เป็นการเปิดเสรีการค้า โดยนอกจากจะขจัดการกีดกันทางการค้าออกไปแล้วยังมีข้อตกลงเกี่ยวกับภาษีศุลกากร การกำหนดอัตราภาษีในอัตราเดียวกันสำหรับประเทศสมาชิกนอกกลุ่มร่วมกัน (Common External Tariff) ไม่มีกำแพงภาษีระหว่างประเทศสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจสหภาพศุลกากร โดยกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจดังกล่าว ได้แก่ คณะมนตรีความร่วมมืออ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council: GCC) สหภาพศุลกากรของแอฟริกาใต้ (Southern African Customs Union: SACU) เป็นต้น

๔. ตลาดร่วม (Common Market) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตั้งแต่สองประเทศขึ้นไปที่เหมือนกับสหภาพศุลกากร แต่มีนโยบายให้สามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต คือ แรงงาน ทุน วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี มีนโยบายต่อประเทศนอกกลุ่มในทางเดียวกัน และมีการปรับปรุงกฎหมายให้มีลักษณะเหมือนกัน โดยกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจดังกล่าว ได้แก่ ตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง (Southern America Common Market: MERCOSUR) กลุ่มประชาคมและตลาดร่วมแคริบเบียน (Caribbean Community and Common Market: CCCC) ตลาดร่วมอเมริกากลาง (Central American Common Market: CACM) และกลุ่มแอนเดียน (Andean Group)

๕. สหภาพทางเศรษฐกิจหรือสหภาพทางการเงิน (Economic Union or Monetary Union) นอกจากจะเป็นการค้าเสรีแล้วยังมีนโยบายเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต สินค้าและบริการอย่างเสรี และมีการประสานความร่วมมือกันในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ ทั้งนโยบายการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการใช้จ่ายของรัฐ รวมทั้งมีการใช้สกุลเงินเดียวกัน โดยกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจดังกล่าว ได้แก่ สหภาพยุโรป (European Union: EU) เป็นต้น

๖. สหภาพเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบ (Total Economic Union) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เข้มข้นระดับสูงสุด มีนโยบายทางเศรษฐกิจและการเงินเป็นแบบเดียวกัน มีการจัดตั้งรัฐบาลเหนือชาติ (Supranational Government) โดยกำหนดนโยบายทางการเมืองและสังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างประโยชน์ทางการค้าให้แก่ประเทศ เพื่อเป็นการกระจายการค้าและสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแก่ภูมิภาค

๒. แนวคิดทฤษฎีการรวมตัวเชิงภูมิภาค (Integration Theories)

พรพล น้อยธรรมราช (๒๕๕๕: ๔-๖) ได้ประมวลและอธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรวมตัวเชิงภูมิภาค (Integration Theories) ในส่วนของทฤษฎีรัฐพหุนิยม (Intergovernmentalism) และทฤษฎีหน้าที่นิยมใหม่ (Neo-functionalism) ดังนี้

๑. ทฤษฎีรัฐพหุนิยม (Intergovernmentalism) เป็นทฤษฎีที่พิจารณาว่า รัฐเป็นศูนย์กลาง (State-Centrism) ในกิจกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งการตัดสินใจใด ๆ จะยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นหลักและรัฐบาลเป็นผู้ทำการตัดสินใจ ทฤษฎีรัฐพหุนิยมมีพัฒนาการมาจากทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดั้งเดิมอย่างทฤษฎีสัจนิยม (Realism) และทฤษฎีร่วมสมัยอย่างทฤษฎีสัจนิยมใหม่ (Neo-Realism) ซึ่งมองการติดต่อและเจรจาต่อรองระหว่างประเทศ รวมไปถึงการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศหรือรัฐ มีจุดประสงค์เพื่อบำรุงความเป็นรัฐและความอยู่รอดของรัฐ รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์ของรัฐ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะต้องไม่กระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐด้วย ฉะนั้นตามทฤษฎีรัฐพหุนิยมจะมองว่ารัฐเป็นตัวแสดงหลักของกิจกรรมระหว่างประเทศ โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ จะดำเนินการผ่านช่องทางรัฐบาลของประเทศ อันที่จริงแล้วทฤษฎีรัฐพหุนิยมไม่ได้เน้นเรื่องการรวมตัวของรัฐ (Integration) เนื่องจากเชื่อว่า การรวมตัวที่แท้จริงจะกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ หากแต่ยอมรับความร่วมมือระหว่างรัฐ (Cooperation) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในโลกปัจจุบัน ในการร่วมมือกันหาแสวงหาผลประโยชน์ของชาติ

ทฤษฎีรัฐพหุนิยม สามารถนำมาอธิบายสภาพปัจจุบันของอาเซียนได้ เนื่องจากอาเซียนเป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยผู้นำรัฐบาลของแต่ละประเทศเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจบนพื้นฐานของปัญญาและความสมัครใจ ซึ่งไม่ได้มีกฎบัตรหรือกฎหมายใด ๆ ภายใต้อาเซียนที่สามารถบังคับใช้กับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกลายเป็นว่า อาเซียนนั้นเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนและเจรจาต่อรองของผู้นำรัฐบาลบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ ถึงแม้ว่าในกลุ่มประเทศอาเซียนประกอบด้วยองค์กรเอกชน (Non-governmental Organization) เป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถเป็นกลุ่มกดดัน (Pressure group) มีส่วนกับการกำหนดนโยบายของอาเซียน แต่สุดท้ายแล้วการตัดสินใจทุกอย่างอยู่ที่อำนาจของรัฐบาลในแต่ละประเทศสมาชิก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทฤษฎีรัฐพหุนิยมจะไม่ยอมรับการรวมตัวเท่าใดนัก แต่การสละอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศเพื่อความร่วมมือระหว่างกันเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ ภายใต้ง่อนไขการสละอำนาจอธิปไตยที่นำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการยุโรป (European Commission) หรือศาลยุติธรรมแห่งยุโรป (European Court of Justice) แต่ถึงกระนั้น

ความร่วมมือระหว่างกันจะพัฒนาไปสู่ความเป็นองค์กรเหนือชาติ (Supranational) ที่มีอำนาจเหนือ นั้นยังไม่สามารถเป็นไปได้

๒. ทฤษฎีหน้าที่นิยมใหม่ (Neo-Functionalism) เป็นทฤษฎีที่เน้นการทำงานของ การกระจายตัวของความร่วมมือ (Spillover) ซึ่งความหมายของคำว่า Spillover คือ แนวโน้ม ของความร่วมมือในเรื่องหนึ่ง ๆ ที่จะขยายวงออกไปสู่ความร่วมมือในเรื่องอื่น ๆ คล้ายกับการสาด กระเซ็นของน้ำ ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องหนึ่ง ๆ นั้นจะก่อให้เกิด ประเด็นหรือปัญหาขึ้นมาอีกชุด ส่งผลให้มีความจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือในเรื่องอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้นไปอีกเพื่อให้ครบถ้วน และจะเป็นเช่นนี้ที่ต่อเนื่อง จนเกิดความร่วมมือที่แน่นแฟ้นและ ก่อให้เกิดการรวมตัวกันในที่สุด โดย Spillover ถือว่าเป็นเทคนิคสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การ รวมตัวเชิงภูมิภาค เช่น สหภาพยุโรป ประสบความสำเร็จ และมักเริ่มต้นจากความร่วมมือจากเรื่อง ที่เป็นการเมืองระดับล่าง (Low Politics) เช่น เรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น ประเทศ ก และประเทศ ข มีความร่วมมือกันด้านการ คมนาคมขนส่งทางบกระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของสินค้าที่กว้างขึ้นและการ ขยายตัวของเศรษฐกิจ แต่การขนส่งนั้นก่อให้เกิดมลพิษจากรถบรรทุกหรือพาหนะอื่น ๆ ทำให้มี ปริมาณควันพิษที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นชุมทางการจราจร เกิดแรงกดดันจากภาค ประชาชน ประเทศ ก และประเทศ ข จึงร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม เพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว แม้ว่าประเทศ ก และ ข มีกฎหมายที่ต่างกัน แต่ถ้าทั้งสองประเทศมี ความร่วมมือกัน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการตรากฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ กับทั้งสองฝ่าย จะส่งผลก่อให้เกิดสถาบันที่เป็นผู้นำกฎหมายมาบังคับใช้ และองค์กรที่มีอำนาจ บังคับรัฐต่าง ๆ ได้ หรือที่เรียกว่า องค์กรเหนือชาติ (Supranational) ต่อไป

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีหน้าที่นิยมใหม่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการรวมตัว เป็นประชาคมอาเซียน เนื่องจากการเริ่มต้นความร่วมมือที่การเมืองระดับล่าง (Low Politics) มี โอกาสประสบความสำเร็จได้สูงกว่า และสามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่มีต่ออำนาจอธิปไตยของ แต่ละประเทศ และคาดว่า ความร่วมมือในการเมืองระดับล่างจะขยายขอบเขต (Spillover) ไปสู่ การเมืองระดับบน (High Politics) เช่น การเคลื่อนย้ายแรงงานระดับภูมิภาค อาจส่งผลให้แต่ละ ประเทศได้ตรากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับชายแดนร่วมกัน เป็นต้น

๓. แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมองค์การ (Organizational Behavior Theory)

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (๒๕๔๑: ๓๘๓-๓๘๗) ได้อธิบายแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดองค์การ ดังนี้ องค์การต้องมีโครงสร้าง (Structure) ซึ่งจัดตั้งตามหลักการจัดองค์การ (Organizing) อย่างมีระเบียบ หลักร่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ วิธีการแบ่งงานกันทำและจำแนกหน้าที่ตามสายงานที่กำหนดลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. โครงสร้าง โครงสร้างขององค์การเปรียบประดุจกับกายภาพของร่างกาย ดังนั้นโครงสร้างจึงปรากฏในรูปของแผนภูมิองค์การ (Organization chart) ทั้งนี้แผนภูมิองค์การเกิดขึ้นโดยอาศัยหลักการจัดองค์การ เช่น มีนโยบายหรือเป้าหมายที่ชัดเจนแน่นอน เป็นต้น

๒. ลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือ การบังคับบัญชาที่ผู้บังคับบัญชาในลำดับสูงกว่าจะทำการควบคุม พร้อมทั้งสั่งการผู้ที่อยู่ในระดับการบังคับบัญชาที่ต่ำกว่าลงมาตามลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่เป็นรูปพีระมิด ดังนั้นบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal authority) สูงสุดก็จะอยู่ในจุดสูงสุดของระดับการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นจุดยอดของพีระมิดองค์การ

๓. การแบ่งงานกันทำ (Division of labor) คือ การทำงานที่ยึดความคล้ายคลึงของงานและความเชี่ยวชาญชำนาญงานตามตำแหน่งหน้าที่ ดังนั้นงานที่คล้ายกันและต้องการความเชี่ยวชาญหรือทักษะทำนองเดียวกันก็จะจับรวมเป็นกลุ่มไว้ด้วยกัน อาจกล่าวได้ว่า การแบ่งงานกันทำเกิดจากแนวคิดความเชี่ยวชาญชำนาญงาน เมื่อแบ่งงานตามความถนัดหรือความเชี่ยวชาญแล้วก็จะทำให้เกิดผู้เชี่ยวชาญการขึ้น

๔. การจัดแผนกงาน (Departmentalization) คือ การจัดแบ่งกลุ่มงานที่ควบคุมไปกับการแบ่งงานกันทำ ซึ่งมีอยู่ ๔ ลักษณะ คือ

ก. การจัดแผนกตามหน้าที่ (Function) การแบ่งแผนกงานในลักษณะนี้เป็นการแบ่งตามหน้าที่และลักษณะงานที่ทำ เช่น งานการเงิน งานบัญชี เป็นต้น

ข. การจัดแผนกงานตามผลผลิต (Product) การแบ่งแผนกงานในลักษณะนี้ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญมากขึ้น อีกทั้งการควบคุมก็กระทำได้ง่ายเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่สมบูรณ์ในตัวเอง ดังนั้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการหรือด้านเทคนิคจึงทำได้ง่ายเช่นกัน

ค. การจัดแผนงานตามพื้นที่ (Territory) การแบ่งแผนงานในลักษณะนี้จะเป็นการรวมกิจกรรมทุกอย่างในเขต ๆ หนึ่งเข้าด้วยกัน และมอบหมายให้ผู้บริหารคนหนึ่งดูแลด้านการบริหาร โดยการแบ่งแผนงานแบบนี้จะทำให้แผนงานปรับเข้ากับสภาพของตลาดในท้องถิ่นได้ง่าย และหน่วยงานที่แบ่งตามพื้นที่ก็จะต้องประกอบไปด้วย หน่วยงานย่อยที่ทำหน้าที่หลักและอาจมีหน่วยงานย่อยที่ทำหน้าที่ลำดับรองอย่างสมบูรณ์ก็ได้

ง. การจัดแผนกตามผู้รับบริการ (Customer) การแบ่งแผนกในลักษณะนี้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

๕. ช่วงการควบคุมบังคับบัญชา (Span of control) คือ การกำหนดเขตการควบคุมบังคับบัญชาเป็นหลักพื้นฐานประการหนึ่งในการจัดโครงสร้างองค์การ โดยผู้บริหารจะมีความสามารถในการดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาในจำนวนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ประเภทของงาน ความยากง่ายของงาน ความสามารถของผู้บังคับบัญชา/ผู้ใต้บังคับบัญชา ระยะห่างทางกายภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น

๖. สายการบังคับบัญชา (Chain of command) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกขององค์การที่เป็นการติดต่อสื่อสาร การมอบหมายงานและอำนาจหน้าที่ การควบคุมงาน ที่เป็นการสั่งการของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้สายการบังคับบัญชาเปรียบเสมือนหลอดเลือดที่เชื่อมบุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ ตามแผนภูมิขององค์การ การติดต่อสื่อสารและอื่น ๆ ก็อาจเปรียบได้กับเลือดที่ไหลไปตามหลอดเลือดหรือทางที่กำหนดไว้แน่ชัดโดยองค์การ รวมทั้งอาศัยการบังคับบัญชาหรือลำดับชั้นการบังคับบัญชา

๗. เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of command) คือ การบังคับบัญชาที่มีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แม้ว่าจะมีผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นจำนวนมากก็ตาม โดยผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องรับคำสั่งและรายงานกับผู้บังคับบัญชาของตนแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น

๘. การมอบอำนาจหน้าที่ โดยอำนาจหน้าที่ (Authority) เป็นเรื่องที่ควบคู่พร้อมกับความรับผิดชอบ (Responsibility) ของเจ้าหน้าที่องค์การ ทั้งนี้เมื่อบุคคลมีอำนาจมากขึ้นตามระดับตำแหน่ง ก็จะต้องมีงานรับผิดชอบพร้อมทั้งความรับผิดชอบมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เมื่อองค์การมอบอำนาจให้บุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ หรือผู้บังคับบัญชามอบอำนาจหน้าที่พร้อมทั้งความรับผิดชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน โดยที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับงานด้วยตนเองได้ตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ทั้งนี้ตามหลักการแล้วผู้ที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ พึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องทำรายงาน เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบเสนอต่อผู้รับมอบ

อำนาจเป็นระยะ ๆ เพราะทั้งผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจต่างก็มีความรับผิดชอบในงานนั้น ๆ ร่วมกัน

ทั้งนี้ สร้อยตระกูล (ดิวยานนท์) อรรถมานะ (๒๕๔๑) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึง แนวคิดการจัดองค์การแบบบิวโรเครซี (Bureaucracy) ที่เป็นองค์การขนาดใหญ่และมีความสลับซับซ้อน แนวคิดดังกล่าวได้ใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในภาคราชการและเอกชน โดยมีลักษณะสำคัญตามแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน และมีลักษณะร่วมกับการจัดองค์การ โดยทั่วไปที่ได้อธิบายข้างต้นแล้ว ดังนี้

๑. ลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) บุคคลที่อยู่ในระดับชั้นการบังคับบัญชาที่สูงกว่า ก็จะมีอำนาจหน้าที่มากกว่าบุคคลที่อยู่ในระดับชั้นการบังคับบัญชาล่าง ๆ

๒. การแบ่งงานกันทำ (Division of labor) การแบ่งงานกันทำจะกระทำบนพื้นฐานของความเชี่ยวชาญชำนาญงานตามหน้าที่ โดยแนวคิดนี้องค์การได้ถูกแบ่งออกเป็นแผนงานต่าง ๆ และบุคคลในหน่วยงานก็จะมีความเชี่ยวชาญหรือทักษะต่าง ๆ กันไป ซึ่งในที่สุดก็จะส่งผลให้องค์การนั้นทำงานได้บรรลุผลหรือมีประสิทธิภาพ

๓. การยึดกฎระเบียบข้อบังคับ (Rules and regulations) โดยการปรับกฎระเบียบข้อบังคับใช้กับสมาชิกในองค์การอย่างเท่าเทียมกัน ก็จะทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเกิดการประสานร่วมมือกันง่ายขึ้น นอกจากนี้กฎระเบียบข้อบังคับยังครอบคลุมไปถึงสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในองค์การ โดยปกติทุกคนจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนตามคำบรรยายลักษณะงาน ที่องค์การกำหนดไว้ให้เป็นไปตามนโยบายขององค์การ โดยระบบของกฎระเบียบหรือข้อบังคับ เมื่อผู้ปฏิบัติงานรู้ถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมทั้งสิทธิที่ได้รับจากองค์การด้วย

๔. การไม่ยึดถือความเป็นส่วนบุคคล (Impersonality) โดยบุคคลในองค์การจะต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบที่เป็นทางการ ไม่ยึดถือความสัมพันธ์ส่วนตัว แต่ให้ใช้เหตุผลและกฎระเบียบเป็นแนวทางปฏิบัติงาน

๕. การทำงานเป็นมืออาชีพ (Career service) โดยการทำงานเป็นมืออาชีพนี้ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ ดังนั้นแนวคิดนี้จึงส่งเสริมแนวคิดของการไม่ยึดถือตัวบุคคล แต่ยึดความสามารถทางเทคนิครวมถึงความสามารถทางการบริหาร ในการคัดเลือกและการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของสมาชิกในองค์การ จากเหตุดังกล่าวผู้ปฏิบัติงานจึงต้องทำงานโดยยึดเป็นอาชีพอย่างจริงจัง

๖. การแบ่งแยกทั้งเรื่องส่วนตัวและทรัพย์สินของบุคคลออกจากองค์การ

๔. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารข้อมูลสารสนเทศ

เสนห์ จุ้ยโต (๒๕๔๘: ๓๔-๔๐) ได้อธิบายความหมายขององค์การอัจฉริยะ และการจัดการข้อมูล ดังนี้ องค์การอัจฉริยะ หมายถึง องค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเป็นองค์การที่มีความรู้ความเข้าใจสามารถสร้างองค์ความรู้ (Body of knowledge) สามารถที่จะหาเหตุผลเพื่อพัฒนาใช้ความรู้ความเข้าใจเหล่านั้น ด้วยความเฉลียวฉลาดหรือภูมิปัญญา เป็นองค์การที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือสร้างนวัตกรรมโดยกระบวนการสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ ๆ สำหรับองค์ประกอบขององค์การอัจฉริยะ คือ สติปัญญา (Intelligence) สารสนเทศ (Information) และความคิด (Idea) เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นที่ต้องมีองค์ประกอบด้านสารสนเทศด้วยเหตุผล ดังนี้

๑. สารสนเทศ คือ อำนาจ (Information is power) ซึ่งผู้บริหารองค์การจำเป็นต้องมีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร โดยมุ่งไปสู่ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยจัดให้มีระบบสารสนเทศเพื่อผู้บริหาร (Executive Information System) หรือระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Information System) เป็นต้น

๒. ความรู้คืออำนาจ (Knowledge is power) ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง และยังมีเปลี่ยนแปลงมากเท่าใดระดับองค์ความรู้ย่อมมีมากขึ้นไปด้วย

๓. เครือข่ายคืออำนาจ (Network is power) ซึ่งผู้บริหารสมัยใหม่จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายด้านสารสนเทศให้มากขึ้น เครือข่ายในเชิงรูปธรรมหมายถึง การเชื่อมโยงเครือข่ายสื่อสารโทรคมนาคม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารที่สามารถแลกเปลี่ยนสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกันได้

ชุติมา สัจจามันท์ (อ้างใน ชญาภรณ์ กุลนิตติ, ๒๕๕๓: ๒๐) ให้ความหมายของสารสนเทศ คือ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ข้อสนเทศ สารสนเทศ ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์ โสตทัศนวัสดุ และวัสดุย่อส่วน เพื่อใช้ประโยชน์ทางการสื่อสาร และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนบุคคล และสังคม

ประภาวดี สืบสนธิ์ (อ้างใน ชญาภรณ์ กุลนิตติ, ๒๕๕๓: ๒๒) ได้นิยามความหมายของสารสนเทศ คือ ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ที่ผ่านกระบวนการประมวลผล มีการถ่ายทอดและบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ให้ผู้รับสารทราบ

โดยสรุป สารสนเทศ คือ ข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือ ประสบการณ์ที่อยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น ตัวอักษร รูปภาพ ตัวเลข เสียง สัญลักษณ์ หรือกลิ่น ที่ถูกนำมาผ่านกระบวนการประมวลผล ด้วยวิธีการที่เรียกว่า กรรมวิธีจัดการข้อมูล (Data manipulation) และผลที่ได้อาจแสดงผลออกมาในรูปแบบของสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ แผนที่ ฯลฯ และเป็นผลลัพธ์ที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และทันต่อความต้องการ หรือสารสนเทศ คือ ผลลัพธ์ที่มีความถูกต้อง ตรงตามความต้องการ และทันต่อความต้องการของผู้ใช้ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นผลลัพธ์ที่ได้มาจากการนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยกรรมวิธีจัดการข้อมูลหรือสารสนเทศ

คุณภาพหรือคุณค่าของสารสนเทศ ขึ้นอยู่กับข้อมูล (Data) ที่นำเข้ามา (Input) หากข้อมูลที่เข้ามาประมวลผลเป็นข้อมูลที่ดี ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะมีคุณภาพดีหรือมีคุณค่า ผู้ใช้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

คุณภาพของสารสนเทศจะมีคุณภาพสูงมากหรือน้อย พิจารณาจาก ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. ตรงกับความต้องการ (Relevant) โดยดูจากสารสนเทศนั้นผู้ใช้สามารถนำไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพได้มากกว่าไม่ใช้สารสนเทศหรือไม่

๒. น่าเชื่อถือ (Reliable) เช่น ความทันเวลา (Timely) กับผู้ใช้ เมื่อผู้ใช้จำเป็นต้องใช้ มีสารสนเทศแล้วนั้นหรือไม่ สารสนเทศที่นำมาใช้ต้องมีความถูกต้อง (Accurate) สามารถพิสูจน์ (Verifiable) ได้ว่าเป็นความจริงด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น คุณภาพของสารสนเทศจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการทันเวลา ความสมบูรณ์ ความกะทัดรัด ตรงกับความต้องการ ความถูกต้อง ความเที่ยงตรง (Precision) ด้วย ซึ่งคุณภาพของสารสนเทศที่ดีพิจารณาได้ใน ๓ มิติ

๑. มิติด้านเวลา (Time Dimension) ประกอบด้วย

๑.๑ สารสนเทศจะมีการเตรียมไว้ให้ทันเวลา (Timeliness) กับความต้องการของผู้ใช้

๑.๒ สารสนเทศจะต้องมีความทันสมัย หรือเป็นปัจจุบัน (Currency)

๑.๓ สารสนเทศควรจะต้องมีความถี่ (Frequency) หรือบ่อยเท่าที่ผู้ใช้ต้องการ

๑.๔ สารสนเทศควรมีเรื่องเกี่ยวกับช่วงเวลา (Time Period) ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

๒. มิติด้านเนื้อหา (Content Dimension) ประกอบด้วย

๒.๑ ความถูกต้อง ปราศจากข้อผิดพลาด

๒.๒ ตรงกับความต้องการใช้สารสนเทศ

๒.๓ สมบูรณ์ในสิ่งที่จำเป็นต้องมีในสารสนเทศ

๒.๔ กะทัดรัด เฉพาะที่จำเป็น

๒.๕ ครอบคลุม ทั้งด้านกว้างและด้านแคบ หรือมีจุดเน้นทั้งภายในและภายนอก

๒.๖ มีความสามารถ ศักยภาพ (Performance) ที่แสดงให้เห็น ได้จากการวัดค่าได้ การบ่งบอกถึงการพัฒนา หรือความสามารถเพิ่มพูนทรัพยากร

๓. มิติด้านรูปแบบ (Form Dimension) ประกอบด้วย

๓.๑ ชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีทั้งแบบรายละเอียด (Detail) และแบบสรุปย่อ (Summary)

๓.๒ มีการเรียงเรียงตามลำดับ (Order)

๓.๓ มีการนำเสนอ (Presentation) ที่หลากหลาย เช่น พรรณนา บรรยาย ในรูปของตัวเลขและกราฟิก และอื่นๆ

๓.๔ รูปแบบของสื่อประเภทต่าง ๆ (Media) เช่น กระดาษ วิกิทัศน์

บทบาทของสารสนเทศ

๑. ช่วยลดความเสี่ยงในการตัดสินใจ (Decision) หรือช่วยชี้แนวทางในการแก้ปัญหา

๒. ช่วยหรือสนับสนุนการจัดการ (Management) หรือการดำเนินการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

๓. ใช้ในการกำกับติดตาม (Monitoring) การปฏิบัติงานและการตัดสินใจ เพื่อศึกษาติดตามความก้าวหน้าของงาน

๔. สารสนเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา (Education) สำหรับการเรียนรู้ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ

๕. สารสนเทศเป็นทรัพยากรที่ต้องลงทุน (Investment) จึงจะได้ผลผลิตและบริการเพื่อเป็นรากฐานของการจัดการและการดำเนินการ

กรมชลประทาน (๒๕๕๗) ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการฐานข้อมูล สำหรับประเด็นของประโยชน์ในการนำข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมาใช้งานร่วมกันเป็น ฐานข้อมูลและประมวลฐานข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ได้แก่

๑. การลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล
๒. การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งของข้อมูล
๓. การควบคุมความคงสภาพของข้อมูลที่มีความถูกต้อง ความคล่องของ ความสมเหตุสมผลหรือความเชื่อถือได้ของข้อมูล
๔. การกำหนดรูปแบบข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้ข้อมูล สามารถทำความเข้าใจและสื่อสารถึงความหมายเดียวกัน

ประโยชน์ของระบบสารสนเทศ (ศรีสมรภัค ปินทุจันทรียง, ๒๕๔๕: ๑๘-๑๙)

การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานภายในองค์กร ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรเพื่อสร้างผลผลิตได้ดีขึ้นจากกล่าวได้เป็น ๒ ประเด็น คือ ในการผลิตผลผลิต ๑ หน่วยใช้ทรัพยากรน้อยลง หรือใช้ทรัพยากรจำนวนเท่าเดิม สามารถ สร้างผลผลิต ได้เพิ่มมากขึ้น การใช้ระบบและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน องค์กรสามารถกระทำได้หลายวิธีดังนี้

๑. การลดเวลาในการปฏิบัติงาน เช่น การนำโปรแกรมบัญชีมาใช้ในการ บันทึบบัญชี ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศ มีขั้นตอนในการควบคุมการลงรายการ การยกยอด การ ควบคุมความถูกต้อง ทำให้นักบัญชีไม่ต้องเสียเวลาในการตรวจสอบมากเท่ากับเวลาที่ใช้ในการ ลงบัญชีด้วยมือ เป็นต้น

๒. การลดกระบวนการงานในการปฏิบัติงาน ด้วยขั้นตอนการปฏิบัติงาน เช่นเดิม เมื่อนำระบบหรือเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ทำให้เวลาในการปฏิบัติงานน้อยลง นอกเหนือจากเวลาที่ลดลงแล้ว การนำระบบหรือเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถลดกระบวนการงานจากเดิมลงไปได้อีก ซึ่งอาจเป็นการยุบรวมกระบวนการงาน หรือการสร้าง กระบวนการใหม่ซึ่งมีจำนวนน้อยลงกว่าเดิม ทำให้เวลาในการปฏิบัติงานน้อยลงไปอีกมาก

๓. การเพิ่มผลผลิต ด้วยการนำระบบและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ทำให้เวลาที่ใช้ในการสร้างผลผลิตต่อหน่วยลดลง ดังนั้น ด้วยเวลาที่เท่าเดิมความสามารถในการ สร้างผลผลิตก็จะเพิ่มขึ้น

๔. การลดต้นทุนการผลิต ด้วยการนำระบบและเทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้ในองค์กรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

ความจำเป็นและประโยชน์ของการใช้สารสนเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๕ : ๘)

สารสนเทศเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ สังคม และหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการติดต่อสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ทำให้สารสนเทศได้รับการแพร่กระจายถึงกันอย่างรวดเร็ว การตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ในยุคนี้ จึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อสนับสนุนแนวทางการตัดสินใจให้รอบคอบ และเป็นประโยชน์ตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้แล้วแต่วัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศในแต่ละระดับ ดังนี้

๑. เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล ในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน การอยู่รอดในภาวะวิกฤต การรับข่าวสาร ความบันเทิงและสันทนาการ เป็นต้น

๒. เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าทำให้มีการแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบปัญหาที่ตนสงสัย และเป็นการเพิ่มพูนสติปัญญาและความรอบรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น

๓. เพื่อประกอบอาชีพและปฏิบัติงาน การประกอบอาชีพใด ๆ ย่อมมีความต้องการและแสวงหาสารสนเทศเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

๔. เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศ เป็นการเผยแพร่สารสนเทศที่รวบรวมและแสวงหาไว้ให้บุคคลอื่นได้รับต่อไป

๕. เพื่อวัตถุประสงค์ระดับนานาชาติ อาทิ เพื่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การค้า เศรษฐกิจ และการแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น

จากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันต่างมีสาเหตุมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ เรียกได้ว่าเป็นยุคของแหล่งสารสนเทศ (Information age) ทำให้มีการใช้ข้อมูลหรือสารสนเทศอย่างหลากหลายในทุกวงการ ดังนั้น การรู้และเลือกรับข้อมูลสารสนเทศจึงมีความสำคัญมาก เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการในการรองรับประชาคมอาเซียน

นพดล สุตันตวิณิชย์กุล (๒๕๕๔) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีการศึกษาการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชนในด้านการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การวิเคราะห์นโยบายและแผนกลยุทธ์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวน ๘๓๕ แห่ง ได้ข้อค้นพบ คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนจาก ๓ ระดับ คือ มาก น้อย ไม่พร้อมหรือไม่เปิดสอนนั้น ส่วนใหญ่ในด้านหลักสูตรต่าง ๆ จะอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะอยู่ในระดับมาก หรือในส่วนของความพร้อมในด้านการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย ในการเตรียมความพร้อมการผลิตช่างฝีมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาอาชีวศึกษาของไทยมีนโยบายที่เน้นไปในการผลิตช่างฝีมือหรือแรงงานฝีมือ (Skilled Labor) ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา จึงทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เน้นแรงงานระดับชำนาญการ (Specialist) ซึ่งผลิตโดยสถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มคุณภาพของแรงงานฝีมือด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นในทุกสถานศึกษาอาชีวศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ในด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการค้นคว้าหาความรู้จากระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์กับบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ควรมีการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เป็นผู้ผลิตแรงงานชำนาญการ (Specialist) ตามที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องการให้ทันในปี ๒๕๕๘

พระราชรัตนาลงกรณ์ (๒๕๕๕) ได้วิจัยเรื่อง “ทิศทางของการจัดเตรียมองค์ความรู้เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย” สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคายเป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ที่จำเป็นจะต้องมีการปรับทิศทางของการศึกษาและการวิจัย โดยมุ่งที่จะเป็นศูนย์กลางของการศึกษาและการวิจัยในด้านสังคมและวัฒนธรรม อันเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural: ASCC) ประกอบกับความเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่รอยต่อของประเทศในกลุ่มอาเซียน คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียนมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาอยู่เป็นจำนวนมาก จึงคาดว่าพระภิกษุสามเณรจะเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนา ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามที่ตั้งต่าง ๆ จึงควรได้มีการเตรียมการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองในแต่ละประเทศ สำหรับผลการศึกษาค้นคว้าเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ในระดับต่าง ๆ ดังนี้

๑. ระดับองค์กร คือ การนำนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลางมาเป็นแม่แบบในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาจากระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับนานาชาติ โดยเน้นปรัชญาหลักของมหาวิทยาลัย คือ การศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม มาปรับเป็นแผนและนโยบายเพื่อที่จะกำหนดแผนการดำเนินการ ที่จะสร้างสรรค์งานวิจัยให้มีคุณภาพและสามารถประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ภายนอกได้

๒. ระดับสถาบัน คือ การเตรียมแผนงานในส่วนของการส่งบุคลากรไปศึกษาค้นคว้าวิจัยในสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยการส่งบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าแนวคิดการวิจัยที่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสมาคมนักวิจัยในอุปถัมภ์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ นอกจากนี้ยังส่งบุคลากรไปเรียนรู้เรื่องการวิจัยโดยการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นการเตรียมคนเพื่อไว้ทำงานในด้านการวิจัยโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังได้มีโครงการในการก่อตั้ง “ศูนย์วิจัยล้านช้าง” หรือ “Lanchang Research Center” ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมนักวิจัยรวมถึงนักวิชาการในภูมิภาคอาเซียนตอนบน ให้เข้ามารวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นศูนย์ประสานงานทางด้านวิจัยและพัฒนาของนักวิจัย ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยอื่นในประเทศ รวมถึงมหาวิทยาลัยในภูมิภาคประชาคมอาเซียนซึ่งจะสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จาก “ศูนย์วิจัยล้านช้าง” นี้ได้

๓. ระดับสังคม คือ การเตรียมแผนการในการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น ในเรื่องการศึกษาาร่วมกันและการวิจัยร่วมกัน เช่น ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นต้น ซึ่งเป็นแผนงานในการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องของการสร้างความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านการวิจัยและศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๔. ระดับอาเซียน คือ การเตรียมการประสานความร่วมมือกับประชาคมอาเซียน คือ ลาว และเวียดนาม ในการสร้างความเข้าใจและแสวงหาความร่วมมือทางด้านวิชาการ โดยผ่านทางศูนย์วิจัยล้านช้างที่ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการดังกล่าว

มุกดาพรรณ ศึกษามัน (๒๕๕๕) ได้วิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมของฝ่ายวิชาการเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” สรุปได้ว่า การศึกษาความพร้อมของฝ่ายวิชาการวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี ในเรื่องของการพัฒนาการเรียนการสอนของสถาบันจะส่งผลให้เกิดความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของเทคโนโลยีทางการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรสายการสอน ที่จะเน้นในเรื่องของทักษะด้านภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ในการสื่อสารโดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรด้านการเรียนการสอน และการพัฒนานักเรียนนักศึกษาเพื่อให้ความพร้อมสู่สถานประกอบการได้มากที่สุด และมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งประสิทธิผลตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ทั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากบุคลากรของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ ทั้งในส่วนของครูผู้สอนและนักเรียนนักศึกษา หลังจากนั้นจัดให้มีการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เป็นการพิเศษให้แก่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว และได้ประเมินแบบสอบถามที่มีต่อกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษารูปได้ว่า การเตรียมความพร้อมของฝ่ายวิชาการเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนมีความพร้อมที่ระดับปานกลาง สำหรับบุคลากรของวิทยาลัยฯ มีความพึงพอใจต่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของฝ่ายวิชาการวิทยาลัยฯ ที่ระดับดี และนักเรียนนักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ทุกส่วนงานของฝ่ายวิชาการวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิจัยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในเรื่องหลักสูตรและการใช้ภาษาอังกฤษในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้มากขึ้น

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ

เสาวลักษณ์ ภูมิวิสนะ และคณะ (๒๕๔๑) ได้วิจัยเรื่อง “การจัดตั้งศูนย์วิจัยข้อมูลการเมืองไทย” โดยในรายงานวิจัยได้เปลี่ยนชื่อจาก “ศูนย์วิจัยข้อมูลการเมืองไทย” ที่กำหนดไว้แต่เดิมในหัวข้อวิจัยมาเป็น “ศูนย์ข้อมูลการเมืองไทย” เพื่อให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ คือ การรวบรวมและจัดระบบข่าวสารข้อมูลทางการเมือง การพัฒนาฐานข้อมูล และการให้บริการข่าวสารข้อมูลทางด้านนิติบัญญัติ การเมืองระดับชาติ กระบวนการเมืองการปกครองทั้งปวงและการเชื่อมโยงกับเครือข่ายข้อมูลการเมืองทั่วโลก โดยไม่ทำหน้าที่หลักในด้านการศึกษาวิจัยแต่อย่างใด สำหรับศูนย์ข้อมูลการเมืองไทยมีหน้าที่ดังนี้

๑. รวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีความสำคัญในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

๒. จัดระบบฐานข้อมูลตามมาตรฐานสากล

๓. ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข่าวสารข้อมูลในฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลฯ ให้มีความถูกต้องเชื่อถือได้

๔. สร้างระบบเครือข่ายตามมาตรฐานสากล

๕. พัฒนาข่าวสารข้อมูลของศูนย์ข้อมูลฯ ให้ทันสมัย แก้ไขเพิ่มเติมข่าวสารข้อมูลตามพัฒนาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งในระบบมัลติมีเดีย และระบบอื่น ๆ อยู่เสมอ

๖. ให้บริการข่าวสารข้อมูลที่มีคุณภาพอย่างรวดเร็ว และประหยัด

๗. ส่งเสริมการพัฒนาและการสร้างเครือข่ายข่าวสารข้อมูลการเมืองการปกครอง

ในส่วน of ช่องทางการให้บริการจะอยู่ในรูปแบบการให้บริการโดยตรงต่อตัวบุคคลและช่องทางไปรษณีย์ รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้มีการประมาณการในเบื้องต้นว่า จะมีบุคลากรของศูนย์ข้อมูลฯ จำนวนอย่างน้อย ๕ คน ใช้งบประมาณปีละประมาณ ๔-๖ ล้านบาท สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการมีศูนย์ข้อมูลฯ คือ การมีหน่วยงานกลางทางด้านการเมืองการปกครอง การรวบรวมสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นระบบ ทำให้เกิดความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสำคัญทางการเมืองการปกครอง การพัฒนาข่าวสารข้อมูลทางการเมืองด้านต่าง ๆ การใช้ประโยชน์ของข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำเที่ยงตรง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวก ซึ่งจะเอื้อประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจประเด็นการเมืองการปกครอง การส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มใหม่ ๆ รวมทั้งการลดความเสี่ยงและความซ้ำซ้อนของการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย โครงการ มาตรการ หรือการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้การมีหน่วยงานดังกล่าวที่มีข้อมูล

ครอบคลุมเกี่ยวกับประเด็นการเมืองด้านต่าง ๆ จะเอื้อประโยชน์แก่นักศึกษานักวิชาการ นักวิจัย นักการเมือง ข้าราชการและประชาชนทั่วไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต อย่างไรก็ตามมีความจำเป็นที่จะดำเนินการพัฒนาข้อมูล อุปกรณ์ทั้งด้านซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ของศูนย์ฯ ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศ

บุญเรือง บูรภักดิ์ (๒๕๔๕) ได้ศึกษา การพัฒนาคลังข้อมูล (Think Tank) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการวิชาการ โดยผลการศึกษา พบว่า ปัญหาในการให้บริการวิชาการ คือ ความน่าเชื่อถือ ความแม่นยำ ความเที่ยงตรงของข้อมูล และความมาตรฐานของข้อมูล ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ข้อจำกัดด้านข้อมูลเนื่องจากระบบการจัดเก็บยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร มีข้อมูลที่หลากหลายตามแหล่งต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะ คือ การพัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น จัดตั้งที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ทางวิชาการ ๑ คณะ เพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษาทางวิชาการ และเพิ่มความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดตั้งคลังข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูลวิชาการให้มากขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกรัฐสภาได้มากยิ่งขึ้น

ณัฐวัชร มังคละคุปต์ (๒๕๕๑) ได้ศึกษา การพัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลที่น่าเสนอบนเว็บไซต์ของรัฐสภา โดยผลการศึกษา พบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลที่น่าเสนอบนเว็บไซต์ของรัฐสภาเพื่อให้มีมาตรฐาน สะดวกต่อการเข้าถึงข้อมูลและเป็นที่น่าสนใจนั้น จำเป็นต้องมีการออกแบบโครงสร้างในการนำเสนอข้อมูลบนเว็บไซต์ของรัฐสภา โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การออกแบบเว็บไซต์ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์และกลุ่มเป้าหมาย การมีระบบการเชื่อมต่อข้อมูลต่าง ๆ ภายในเว็บไซต์ การออกแบบหน้าโฮมเพจให้เข้าถึงได้ง่าย และการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการพัฒนาข้อมูลภายในเว็บไซต์ให้มีความทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ

จิตสุภางค์ เตชเถกิง และคณะ (๒๕๕๓) ได้ศึกษา เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสารสนเทศแก่สมาชิกรัฐสภา โดยผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการทำงานของบริการสารสนเทศแก่สมาชิกรัฐสภา มีอยู่ ๓ ด้านคือ ๑) ปัญหาความล่าช้าในการให้บริการสารสนเทศ ๒) ปัญหาความผิดพลาดในการให้บริการสารสนเทศ และ ๓) ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนที่ก่อให้เกิดความสิ้นเปลือง โดยพบว่าปัญหานั้น ๆ มาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ปริมาณของสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ความซับซ้อนของเนื้อหาข้อมูล ระบบงานข้อมูล

ของแต่ละระบบงานไม่เชื่อมต่อกัน ทำให้ยากต่อการเชื่อมโยงข้อมูลถึงกัน ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดูแลสูง ปรับเปลี่ยนระบบได้ยาก ความต้องการของสมาชิกมีความหลากหลาย ทำให้ไม่สามารถจัดการสารสนเทศได้ทันกับความต้องการของผู้ใช้ การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน ทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ทันต่อความต้องการของสมาชิกรัฐสภา และบางครั้งทำให้ได้ข้อมูลที่ผิดพลาดนำไปให้บริการแก่สมาชิก โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความซ้ำซ้อนขาดการบูรณาการ หรือนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการจัดเก็บและสืบค้น ทำให้เกิดความล่าช้า อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานขาดทักษะในการจัดการวิเคราะห์สืบค้นข้อมูลเชิงลึก ดังนั้น แนวทางเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะคือ การเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยการจัดให้มีการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการข้อมูลให้มีความเชื่อมโยงมากขึ้น ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนงานด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยตรง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ควรมีการศึกษาและปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อป้องกันการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันด้วย

ดังนั้น จากการศึกษารายงานการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับภารกิจงานรัฐสภา สรุปได้ว่า ปัญหาของฐานข้อมูลที่ไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเกิดจาก ๓ ปัจจัย คือ ๑) ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ๒) ความทันสมัยของระบบฐานข้อมูล จำนวนและประเภทของข้อมูลที่มีอยู่ ณ ขณะนั้น และ ๓) ขาดการบูรณาการของข้อมูลสารสนเทศที่ไม่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสำนักงาน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ๑) การเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ด้วยการฝึกอบรม และสัมมนา รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ในการเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่การจัดทำเอกสาร หรือข้อมูลทางวิชาการ ๒) การพัฒนาระบบสารสนเทศด้วยแนวคิดการจัดการความรู้ มีการติดตามผลและประเมินผลการใช้ระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบว่าสารสนเทศสามารถตอบสนองตามความต้องการของสมาชิกรัฐสภาได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลมีความทันสมัย น่าเชื่อถือ ๓) การกำหนดนโยบายและแผนงานด้านการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไว้ในแผนยุทธศาสตร์สำนักงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้เกิดการทำงานและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และ ๔) ควรมีการศึกษาและปรับปรุงโครงสร้างหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเพื่อป้องกันการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

สรุป

ในยุคปัจจุบันที่นานาประเทศล้วนแต่มีการยกระดับความร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ จึงได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีที่รองรับความร่วมมือระหว่างประเทศมาปรับใช้ ได้แก่ ทฤษฎีรัฐพหุนิยม (Intergovernmentalism) โดยเป็นทฤษฎีที่พิจารณาว่ารัฐเป็นศูนย์กลาง (State-Centrism) ในกิจกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งการตัดสินใจใด ๆ จะยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นหลักและรัฐบาลเป็นผู้ทำการตัดสินใจ ฉะนั้น ตามทฤษฎีรัฐพหุนิยมจะมองว่า รัฐนั้นเป็นตัวแสดงหลักของกิจกรรมระหว่างประเทศ โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ จะดำเนินการผ่านช่องทางรัฐบาลของประเทศ ทั้งนี้ ทฤษฎีรัฐพหุนิยมไม่ได้เน้นเรื่องการรวมตัวของรัฐ (Integration) เนื่องจากเชื่อว่า การรวมตัวที่แท้จริงนั้นจะกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ หากแต่ยอมรับความร่วมมือระหว่างรัฐ (Cooperation) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในโลกปัจจุบันในการร่วมมือกันแสวงหาผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งรูปแบบการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน จะมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีนี้ เนื่องจากกลุ่มอาเซียนนั้นเป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยผู้นำรัฐบาลของแต่ละประเทศเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจบนพื้นฐานของปัญญาและความสมัครใจ ซึ่งไม่ได้มีกฎบัตรหรือกฎหมายใด ๆ ภายใต้อาเซียนที่สามารถบังคับใช้กับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเปรียบเสมือนว่า อาเซียนนั้นเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนและเจรจาต่อรองของระดับผู้นำรัฐบาลบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ

เช่นเดียวกับแนวคิดทฤษฎีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Integration Theory) ในส่วนของการจัดตั้งตลาดร่วม (Common Market) ที่มีลักษณะคล้ายกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยตลาดร่วมมีนโยบายให้สามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต คือ แรงงาน ทุน วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรี ขณะที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีแนวทางการเคลื่อนย้ายแรงงานและทุนเช่นเดียวกัน แต่ในระยะเริ่มต้นนี้ยังมิได้เป็นไปอย่างเสรีทั้งหมด โดยยังมีข้อจำกัดสำหรับประเภท ขนาดและรูปแบบการเคลื่อนย้ายแรงงานและทุน ตามความจำเป็น

เอกสารวิจัยฉบับนี้ ได้เสนอแนวคิดจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน โดยศูนย์ข้อมูลฯ นี้ ต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนแนวทางการตัดสินใจด้านการบริหารให้รอบคอบ และเป็นประโยชน์ตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วว่า สารสนเทศ คือ อำนาจ (Information is power) ซึ่งผู้บริหารองค์การจำเป็นต้องมีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร โดยมุ่งไปสู่ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นผลให้มีการจัดระบบสารสนเทศเพื่อผู้บริหาร (Executive Information System) หรือระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Information System) และโดยที่สารสนเทศเป็น

รากฐานของการมีองค์ความรู้ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย เท่าทันความเปลี่ยนแปลง เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงมากเท่าใด ระดับการรับรู้ในสารสนเทศและองค์ความรู้ย่อมมีมากขึ้นไปด้วย ทั้งนี้หากสถานการณ์กำหนดให้ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องและทันสมัย เท่าทันความเปลี่ยนแปลง จึงมีความจำเป็นต้องมีสารสนเทศที่มีคุณภาพสำหรับเพิ่มระดับองค์ความรู้ให้มากขึ้นไปด้วย

และเนื่องจากการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลฯ ขึ้นเป็นหน่วยงาน จึงได้พิจารณาทฤษฎีพฤติกรรมองค์การ (Organizational Behavior Theory) มาประกอบ เนื่องจากหน่วยงานที่พิจารณาจัดตั้งนี้เป็นองค์การแบบราชการ (Bureaucracy) ที่มีความซับซ้อน โดยลักษณะร่วมของการจัดองค์การแบบราชการ คือ ๑) มีลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) ๒) การแบ่งงานกันทำ (Division of labor) ๓) การยึดกฎระเบียบข้อบังคับ (Rules and regulations) ๔) การไม่ยึดถือความเป็นส่วนบุคคล (Impersonality) ๕) การทำงานเป็นมืออาชีพ (Career service) และ ๖) การแบ่งแยกทั้งเรื่องส่วนตัวและทรัพย์สินของบุคคลออกจากองค์การ

บทที่ ๓

ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ ด้านประชาคมอาเซียน

บทนี้จะได้อธิบายถึงความเป็นไปได้ ความเป็นมา ความจำเป็น และปัจจัยที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนต่อการจัดตั้งหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน โดยจะได้ลำดับความถึงการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนสังกัดรัฐสภา ที่เป็นผลสืบเนื่องจากการเป็นภาคีสมาชิกของสมัชชารัฐสภาอาเซียน อีกทั้งจะอธิบายสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการด้านข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และการแบ่งประเภทข้อมูลสารสนเทศที่อาจตอบสนองการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ตามหมวดหมู่หรือลำดับหัวข้อที่สำคัญ เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ในลำดับหัวข้อดังนี้

- ความเป็นมาของหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของหน่วยงานภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม
- ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของสมัชชารัฐสภาอาเซียน
- ความเป็นมาของหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา
- ปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน
- สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- แนวทางการแบ่งประเภทข้อมูลสารสนเทศสำหรับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ความเป็นมาของหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของหน่วยงานภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม

ระหว่างปี ๒๕๑๐ – ๒๕๑๕ การกำหนดส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือกลุ่มอาเซียน ยังเป็นหน่วยงานระดับกองที่มีภารกิจในหน่วยงานระดับกรมต่าง ๆ อาทิ กองอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นกองอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้) กรมการเมือง หรือกองสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ กรมองค์การระหว่างประเทศ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๐๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ปี ๒๕๑๕ สำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งเป็นส่วนราชการระดับกรมสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยเหตุผลการตราพระราชบัญญัติ เนื่องจากกิจกรรมของสมาคมอาเซียนได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางตามลำดับ ทั้งในด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศสมาชิกอาเซียน และนับวันงานของอาเซียนจะมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ รัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะใช้สมาคมอาเซียนเป็นวิถีทางสำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ จึงต้องจัดตั้งสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านอาเซียน เพื่อให้งานของอาเซียนดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้คือ การจัดตั้งสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทยเป็นผลจากการยกระดับความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียน ที่มีการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ณ ประเทศอินโดนีเซีย โดยผู้นำสูงสุดฝ่ายบริหารของกลุ่มอาเซียนร่วมลงนามใน “สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia: TAC)” เพื่อส่งเสริมสันติภาพ มิตรภาพ และความร่วมมือของอาเซียน และ “ปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord)” เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน รวมทั้งมีการกำหนดการจัดตั้งสำนักเลขาธิการอาเซียน เพื่อเป็นองค์กรกลางรับผิดชอบและประสานภารกิจต่าง ๆ ของอาเซียน ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากเดิมที่ผู้นำสูงสุดฝ่ายบริหารของกลุ่มอาเซียนไม่เคยมีการประชุมสุดยอด (Summit) ในกรอบความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนมาก่อน

ปี ๒๕๒๗ “สำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย” เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมอาเซียน” ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยเหตุผลการตราพระราชบัญญัติ เนื่องจากประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้จัดตั้งสำนักงานอาเซียนขึ้นที่กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งชื่อดังกล่าวมีส่วนซ้ำซ้อนกับสำนักงานอาเซียนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ทำให้เกิดความสับสนในการเรียกชื่อของสองสำนักงานนี้ จึงสมควรเปลี่ยนชื่อหน่วยงานนี้ หลังจากนั้นแม้ว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กรมอาเซียนยังใช้ชื่อเดิมและสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ โดยไม่มีความเปลี่ยนแปลง การกิจปัจจุบันตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้กรมอาเซียนมีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนในฐานะสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ เพื่อดำเนินงานความร่วมมือของอาเซียนให้สำเร็จและบรรลุผล ตามมติที่ประชุมสุดยอดและเป้าหมายของการจัดตั้งอาเซียน ตลอดจนกฎบัตรอาเซียน เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ ตลอดจนเพิ่มอำนาจต่อรองของประเทศไทยในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

ปี ๒๕๓๖ กองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน ได้จัดตั้งขึ้นเป็นส่วนราชการสังกัดกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่ คือ ดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าอาเซียนและเขตการค้าเสรีอาเซียน รวมทั้งดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีเขตการค้าเสรีอาเซียน ทั้งนี้การจัดตั้งกองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน เพื่อรองรับการกำหนดให้มีเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ในปี ๒๕๓๕ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์มาเป็น “กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ” อีกทั้งมีการปรับโครงสร้างของหน่วยงานระดับกองที่รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจการค้าอาเซียนอีกหลายครั้ง จนกระทั่งในปี ๒๕๕๖ ได้มีการจัดตั้งกองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สังกัดกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

ปี ๒๕๕๓ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ อนุมัติการจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหรือเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และท่าทีของไทยในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมืออาเซียน รวมทั้งประสานนโยบายและท่าทีในการดำเนินการต่างๆ ในกรอบความร่วมมืออาเซียน และเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานต่าง ๆ ในการเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี : ๒๕๕๓)

ปี ๒๕๕๔ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับทราบการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ และมีมติเห็นชอบดังนี้ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี : ๒๕๕๔)

๑. เห็นชอบในหลักการความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนระหว่างหน่วยงานของไทย เพื่อรักษาบทบาทนำในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน และการประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนระหว่างหน่วยงานของไทย และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของไทยในเวทีอาเซียนและเวทีระหว่างประเทศ

๒. เห็นชอบให้แต่ละหน่วยงานจัดทำแผนการดำเนินงานสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ในส่วนที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบ สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้รวบรวมและประมวลเป็นแผนการดำเนินงานในระดับประเทศของไทยเพื่อให้ได้เห็น “ภาพใหญ่” ภาพเดียวกัน และร่วมกันผลักดันประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากนั้นหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า “ASEAN Unit” โดยจัดตั้งกองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีพัฒนาการมาจากกองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ตามที่อ้างถึงข้างต้นแล้ว นอกจากนั้นสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ได้จัดตั้งหน่วยงานภายในคือ “สำนักการเงินการคลังอาเซียน” เพื่อรองรับในเรื่องดังกล่าวนี้ หรือสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดตั้ง “กองเกษตรอาเซียน” กระทรวงแรงงานได้จัดตั้งคณะทำงานประกอบด้วย กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม เพื่อจัดทำแผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ และนำมาบูรณาการในภาพรวมของกระทรวง ซึ่งแต่ละกรมต้องจัดตั้ง ASEAN Unit ในหน่วยงานตนเองเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ASEAN Unit ในระดับกระทรวง (กระทรวงแรงงาน, ม.ป.ป.) อีกทั้งมี

การจัดตั้งศูนย์การศึกษาด้านอาเซียนเป็นการเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง เช่น ศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

ปี ๒๕๕๖ มีการบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖-พ.ศ. ๒๕๖๑) ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๖ : ๔๖-๔๗) โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การสร้างความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งประสานพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกัน ในการส่งเสริมและยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐของประเทศสมาชิกอาเซียน อันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการเมือง และความเจริญผาสุกของสังคมร่วมกัน

โดยกำหนดไว้ในกลยุทธ์ที่ ๗.๑ พัฒนาระบบบริหารงานของหน่วยงานที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

๑. ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบริหารงานและเพิ่มขีดสมรรถนะของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพในการเจริญเติบโต เพื่อรองรับกับการเป็นเมืองสำคัญ หรือเป็นศูนย์กลางความเจริญในระดับพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงโอกาสกับอาเซียน ทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว บริการ การลงทุนและการค้าชายแดน

๒. พัฒนาและยกระดับขีดสมรรถนะของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการ บุคลากร กฎ ระเบียบ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยอาจจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Readiness Center: ARC) เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ รวมทั้งศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรฐานการให้บริการประชาชนและการปฏิบัติงานของภาครัฐในประชาคมอาเซียน

๓. ส่งเสริมให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ เตรียมความพร้อมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ค้นหาแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาข้าราชการอย่างมีระบบ เน้นความสำคัญของความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของข้าราชการและส่วนราชการให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล

ในส่วนของกลยุทธ์ที่ ๗.๒ เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับ
 ธรรมาภิบาลในภาครัฐของประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งมีกลยุทธ์ย่อย ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกอาเซียนยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐตาม
 มาตรฐานสากลและสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้บรรลุผล
 อย่างยั่งยืน เกิดความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. จัดเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ (Knowledge sharing) ในการ
 ปฏิรูปและพัฒนากระบวนการ ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลและ
 รวบรวมแนวทางปฏิบัติที่ดีเป็นเลิศ เพื่อส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมือง
 ในภูมิภาค

๓. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ให้มีความแน่นแฟ้น
 ยิ่งขึ้นผ่านกลไกความร่วมมือ เช่น ความร่วมมือทางวิชาการด้านการศึกษาวิจัย การร่วมเป็นเจ้าของ
 ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน การศึกษาดูงานยังประเทศต้นแบบ และการแลกเปลี่ยน
 บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญระหว่างกัน เป็นต้น รวมทั้งสร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือไปยัง
 องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อนำองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ มาใช้ประโยชน์เป็น
 แนวทางที่จะผลักดันให้สามารถดำเนินการร่วมกันได้

ทั้งนี้ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย จะมีการปรับโครงสร้างการ
 ทำงานหรือหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดให้มีศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
 (ASEAN Readiness Center: ARC) เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ข้อมูลเบื้องต้นของการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของหน่วยงานภายใต้การ
 กำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม ดังนี้

ตารางที่ ๓ - ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของหน่วยงานภายใต้
การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม

ชื่อหน่วยงาน	สังกัด	หมายเหตุ
๑. กรมอาเซียน	กระทรวงการต่างประเทศ	เป็นการจัดตั้งที่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๒. กองประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน	กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์	เป็นการจัดตั้งที่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๓. กองอาเซียน	สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงกลาโหม	เป็นการจัดตั้งที่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๔. สำนักการเงินการคลังอาเซียน	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง	เป็นการจัดตั้งภายใน ยังไม่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๕. กองอาเซียน	สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	เป็นการจัดตั้งภายใน ยังไม่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๕. กองอาเซียน	สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์	เป็นการจัดตั้งภายใน ยังไม่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๗. กองเกษตรอาเซียน	สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป็นการจัดตั้งภายใน ยังไม่มีผลบังคับใช้ ตามกฎหมาย
๘. กลุ่มงานอาเซียน	กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย	-
๙. ส่วนอาเซียน	สำนักการประชาสัมพันธ์ ต่างประเทศ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี	-
๑๐. ศูนย์วิเทศอาเซียน	สำนักงานศาลยุติธรรม	-

ที่มา :

๑. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕, ๒๕๔๕
๒. กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๖, ๒๕๕๖
๓. ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการกำหนดหน้าที่ส่วนราชการในสำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๔, ๒๕๕๔
๔. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง : ๒๕๕๗
๕. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา : ๒๕๕๕
๖. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : ๒๕๕๗
๗. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : ๒๕๕๖
๘. กระทรวงมหาดไทย : ๒๕๕๗
๙. กรมประชาสัมพันธ์ : ๒๕๕๗
๑๐. สำนักงานศาลยุติธรรม : ๒๕๕๖

อนึ่ง ในความหมายของการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของหน่วยงานภายใต้ การกำกับของคณะรัฐมนตรีในกรณีนี้ ไม่รวมถึงการจัดตั้งศูนย์การศึกษาด้านอาเซียนเป็นการ เฉพาะในสถาบันศึกษา เช่น ศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น หรือการจัดตั้ง ภาควิชาเพื่อจัดการเรียนการสอนด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ โครงการเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ศึกษาของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของสมัชชารัฐสภาอาเซียน

สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) เป็นองค์กร รัฐสภาระหว่างประเทศของกลุ่มอาเซียน มีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อสร้างความร่วมมือของ รัฐสภาของกลุ่มอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยแนวคิดการจัดตั้งมีตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ ๑๙๗๐ ที่มาจากการริเริ่มของรัฐสภาอินโดนีเซีย ทั้งนี้ความเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรมเริ่มต้นเมื่อปี ๒๕๑๖ ที่ผู้แทนรัฐสภามาเลเซียและรัฐสภาสิงคโปร์ไปเยือนประเทศอินโดนีเซียในเดือนสิงหาคมและ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๖ ตามลำดับ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของรัฐสภาระหว่างประเทศในกลุ่ม อาเซียน ทำให้เกิดแรงกระตุ้นแนวทางการจัดตั้งความร่วมมือด้านรัฐสภาระหว่างประเทศในกลุ่ม อาเซียน ต่อมาในปี ๒๕๑๗ รัฐสภาอินโดนีเซียส่งรองประธานรัฐสภาอินโดนีเซียเป็นผู้แทน พิเศษไปเยือนประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เพื่อแสวงหาความร่วมมือที่ใกล้ชิด ของรัฐสภาในกลุ่มอาเซียน ซึ่งก็ได้รับการตอบสนองในทางที่ดี (AIPA Secretariat, n.d.) เนื่องจาก

แต่ละฝ่ายได้ตระหนักว่า มีความร่วมมือของกลุ่มอาเซียนในระดับต่าง ๆ แล้ว ยกเว้นแต่ในระดับรัฐสภา เมื่อประธานรัฐสภาอินโดนีเซียได้รับทราบผลการเยือนของรองประธานรัฐสภา ที่มี การหารือกับผู้นำรัฐสภาของกลุ่มอาเซียนอีก ๔ ประเทศแล้ว จึงได้หารือและขอความเห็นชอบจากประธานาธิบดีซูฮาร์โต ซึ่งประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้ให้ความเห็นชอบให้มีการจัดประชุมรัฐสภา ระหว่างประเทศของกลุ่มอาเซียน ต่อมาประธานรัฐสภาอินโดนีเซียได้ส่งนายดาห์ลัน นาซูเตียน ประธานคณะกรรมการรัฐสภา ระหว่างประเทศของรัฐสภาอินโดนีเซียและประธานคณะกรรมการจัดการประชุมของกลุ่มภาคีประเทศอาเซียนในระดับรัฐสภา เข้าพบกับนายประภาศน์ อวยชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๑๗ เพื่อเชิญเข้าร่วมการประชุมรัฐสภาของกลุ่มประเทศอาเซียน เมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับการเชิญแล้ว จึงได้นำเรื่องดังกล่าวขอความเห็นชอบทางนโยบายจากคณะรัฐมนตรี (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ๒๕๒๐ : ๓๘-๓๙) หลังจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่อง การประชุมระหว่างรัฐสภา ในกลุ่มประเทศอาเซียนในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๗ และมีมติคือ การประชุมระหว่างรัฐสภาในกลุ่มอาเซียน ณ ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๘-๑๑ มกราคม ๒๕๑๘ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง โดยเมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศเห็นชอบพร้อมกันก็ไม่ขัดข้องที่จะให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี : ๒๕๑๗) โดยนัยของมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวคือ ให้ความเห็นชอบต่อการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศของกลุ่มอาเซียนในระดับรัฐสภา จากเหตุดังกล่าวประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงตอบรับการเข้าร่วมประชุม และมอบหมายให้ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนรัฐสภาไทยเข้าร่วมประชุม (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ๒๕๒๐ : ๔๑)

ต่อมา มีการประชุมรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Parliamentary Meeting: APM) ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๘-๑๑ มกราคม ๒๕๑๘ ณ กรุงจาการ์ต้า ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อเตรียมการจัดตั้งองค์การเกี่ยวกับรัฐสภาอาเซียนของผู้แทนรัฐสภาอาเซียน (ซึ่งในขณะนั้นมีจำนวน ๕ ประเทศ ที่ประกอบด้วยอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) โดยสรุปผลการประชุมเบื้องต้นคือ ให้มีการสนับสนุนการสร้างความร่วมมือของรัฐสภาของกลุ่มอาเซียน และให้มีคณะกรรมการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมการจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางด้านรัฐสภาระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียน ทั้งนี้การเตรียมการได้มีการดำเนินอย่างรวดเร็ว โดยมีการประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑๒-๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ที่เมืองตูกู บอร์กออร์ ประเทศอินโดนีเซีย สำหรับการจัดทำร่างโครงสร้างและร่างธรรมนูญขององค์การความร่วมมือทางด้านรัฐสภาระหว่างประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ๒๕๒๐ : ๔๔)

ในระหว่างนั้นประเด็นการจัดตั้งองค์การเกี่ยวกับรัฐสภาอาเซียน ได้ถูกนำไปเป็นประเด็นพิจารณาในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยที่ประชุมเห็นชอบสำหรับการจัดตั้งองค์การเกี่ยวกับรัฐสภาอาเซียน (เชิดชาย เหล่าหล้า, ๒๕๒๒ : ๔๖ และ ๕๐)

การประชุมรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Parliamentary Meeting: APM) ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนรัฐสภาไทย โดยที่ประชุมได้พิจารณาข้อเสนอของคณะทำงาน และได้มีมติเปลี่ยนชื่อองค์การจาก “ความร่วมมือรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Cooperation)” มาเป็น “องค์การรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Organization: AIPO)” แต่ทว่าที่ประชุมไม่สามารถบรรลุข้อตกลงในประเด็นของเกณฑ์และกระบวนการของการเข้ามาเป็นสมาชิกองค์การได้ เนื่องจากผู้แทนรัฐสภาไทยเสนอให้รัฐสภาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถสมัครเป็นสมาชิกองค์การนี้ได้ถ้ายอมรับนับถือปฏิญญาของสมาคมอาเซียนที่ประกาศในวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ และการรับสมัครเป็นสมาชิกใหม่ต้องได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากประเทศสมาชิกอาเซียน ขณะที่ผู้แทนรัฐสภาของบางประเทศได้คัดค้านข้อเสนอดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่าประเทศใดที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกองค์การรัฐสภาอาเซียน ก็ควรสมัครเป็นภาคีสมาชิกของอาเซียนก่อน นอกจากนั้นเรื่องดังกล่าวเป็นหลักการและนโยบายที่ไม่ได้รับมอบหมายจากรัฐสภาของประเทศดังกล่าวมาก่อน ที่ประชุมจึงมอบหมายให้มีการประชุมคณะกรรมการปฏิบัติงานพิจารณาเรื่องนี้ และนำเสนอในการประชุมครั้งต่อไป (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ๒๕๒๐ : ๓๘-๓๙)

การประชุมรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Parliamentary Meeting: APM) ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๒๕ สิงหาคม - ๒ กันยายน ๒๕๒๐ ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ความเห็นชอบต่อธรรมนูญขององค์การรัฐสภาอาเซียน โดยการลงนามร่วมกันของประธานรัฐสภาของกลุ่มอาเซียนทั้ง ๕ ประเทศ ทั้งนี้ให้ถือว่า วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๒๐ เป็นวันสถาปนาองค์การรัฐสภาอาเซียน สำหรับมาตรา ๑๐ ธรรมนูญขององค์การรัฐสภาอาเซียนกำหนดให้มีการประชุมประจำปีที่เรียกว่า “สมัชชาใหญ่ (General Assembly)” และมาตรา ๑๑ กำหนดให้การประชุมสมัชชาใหญ่หมุนเวียนการจัดประชุมของแต่ละประเทศ ตามลำดับอักษรของประเทศสมาชิก ดังนั้นจึงเริ่มมีการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๘ กันยายน ๒๕๒๑ ณ ประเทศสิงคโปร์ ตั้งแต่นั้นจนถึงช่วงเวลาปัจจุบัน

ต่อมาความเปลี่ยนแปลงขององค์กรเกี่ยวกับรัฐสภาอาเซียนที่สำคัญหลายประการ ตามสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค ภายหลังจากที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ร่วม ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกรุงปารีสเพื่อยุติสงครามในกัมพูชาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงมีการเพิ่ม จำนวนประเทศสมาชิกตามความเห็นชอบของประเทศสมาชิกเดิม เริ่มตั้งแต่เวียดนามในปี ๒๕๓๘ ถาวในปี ๒๕๔๐ กัมพูชาในปี ๒๕๔๒ บรูไนในปี ๒๕๕๒ และเมียนมาร์ในปี ๒๕๕๔

สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอื่นคือ การเปลี่ยนชื่อจาก “องค์การรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Organization: AIPO)” มาเป็น “สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA)” และกำหนดให้มีธรรมนูญฉบับใหม่ ตามมติสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ ๒๗ ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ณ ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่องค์กร และบูรณาการการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้เป็นรูปธรรม ตลอดจนยกระดับความร่วมมือระหว่างรัฐสภาในประเทศสมาชิกอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างการทำงานขององค์กร เพิ่มช่องทางการทำงานร่วมกันกับกลุ่มอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนการเข้าร่วมประชุม ระหว่างประธานสมัชชารัฐสภาอาเซียนกับประธานคณะกรรมการประจำอาเซียน รวมทั้งให้อำนาจที่ประชุมสมัชชาใหญ่ในการริเริ่มการจัดทำกฎหมาย ในประเด็นที่ประเทศสมาชิกให้ความ สนใจร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) หลังจากนั้น ได้มีการลงนามร่วมกันของประเทศสมาชิก เพื่อรับรองธรรมนูญฉบับใหม่ในการประชุม คณะกรรมการบริหารสมัชชารัฐสภาอาเซียนรอบพิเศษ ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๘ เมษายน ๒๕๕๐ ณ ประเทศมาเลเซีย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐ ก : ๑-๓) ต่อมาที่ประชุม สมัชชาใหญ่ ครั้งที่ ๒๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ณ ประเทศมาเลเซีย เป็นการ ประชุมครั้งแรกในนามของ “สมัชชารัฐสภาอาเซียน” โดยมีการลงนามรับรองธรรมนูญของ สมัชชารัฐสภาอาเซียนและการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน

วัตถุประสงค์ของธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความ เข้าใจ ความร่วมมือ ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของรัฐสภาประเทศอาเซียน/ผู้สังเกตการณ์พิเศษของ สมัชชารัฐสภาอาเซียน/ผู้สังเกตการณ์/องค์การรัฐสภาอื่น การสนับสนุนด้านรัฐสภาต่อเป้าหมาย ของกลุ่มอาเซียนในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน การจัดทำพร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลตลอดจนการ ประสานงานและการสนับสนุนด้านรัฐสภาต่อการบูรณาการของอาเซียน การศึกษาแนวทางการ แก้ปัญหาต่อผลประโยชน์ร่วมกัน และการสนับสนุนหลักสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ความ มั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองในอาเซียน

ทั้งนี้ สหประชาชาติอาเซียนยังมีคู่เจรจา (dialogue partners) ที่เป็นรัฐสภาหลายประเทศได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี รัสเซีย สหรัฐอเมริกา เบลารุส และที่เป็นองค์กร คือ สภายุโรป ที่ทำหน้าที่สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกรัฐสภา

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสหประชาชาติอาเซียน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๕ ข : ๕๕-๕๘) มีดังนี้

๑. สมัชชาใหญ่ (The General Assembly) สมัชชาใหญ่เป็นองค์กรสูงสุดของสหประชาชาติอาเซียน ทั้งในด้านการบริหารและด้านนโยบาย ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติอาเซียนประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภาจากประเทศสมาชิกสหประชาชาติอาเซียน จำนวนประเทศละไม่เกิน ๑๕ คน โดยมีประธานรัฐสภาหรือผู้ที่ประธานรัฐสภามอบหมายเป็นหัวหน้าคณะ สมัชชาอาเซียนจัดประชุมสมัชชาใหญ่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายของ AIPA เพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่ออาเซียน และเพื่อเสนอแนะมาตรการด้านรัฐสภาและมาตรการด้านนิติบัญญัติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในอาเซียน ทั้งนี้ประเทศเจ้าภาพการประชุมสมัชชาใหญ่จะหมุนเวียนไปตามลำดับอักษรชื่อประเทศสมาชิก โดยปกติแล้วจะมีการประชุมปีละ ๑ ครั้ง ในเดือนกันยายน

๒. ประธานสหประชาชาติอาเซียน (The Presidency) ประธานรัฐสภาของประเทศที่เป็นเจ้าภาพการประชุมสมัชชาใหญ่ในปีนั้น จะดำรงตำแหน่งประธานสหประชาชาติอาเซียน ซึ่งประธานสหประชาชาติอาเซียนมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๑ ปี นับตั้งแต่การสิ้นสุดการประชุมสมัชชาใหญ่ในปีหนึ่ง จนถึงการสิ้นสุดการประชุมสมัชชาใหญ่ของปีถัดไป นอกจากนี้ประธานสหประชาชาติอาเซียนยังดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหารของสหประชาชาติอาเซียน มีอำนาจเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารเมื่อเห็นสมควร และในฐานะตัวแทนขององค์กร ประธานสหประชาชาติอาเซียน ทำหน้าที่ประสานงานกับรัฐสภาในกลุ่มอาเซียน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนิติบัญญัติ และสร้างเสริมบทบาทของสถาบันนิติบัญญัติในกิจการของอาเซียน โดยนำเสนอความเห็นตามแนวทางนโยบายของสมัชชาใหญ่และคณะกรรมการบริหารต่ออาเซียน

๓. คณะกรรมการบริหาร (The Executive Committee) คณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ประธานสหประชาชาติอาเซียนเป็นประธานคณะกรรมการ และสมาชิกรัฐสภาจากประเทศสมาชิกไม่เกินประเทศละ ๑ คน โดยหนึ่งในสามคนจะต้องเป็นประธานรัฐสภาหรือผู้แทนคณะกรรมการบริหารมีวาระ ๑ ปี เช่นเดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งของประธานสหประชาชาติอาเซียน

หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารของสมัชชารัฐสภาอาเซียน มีดังนี้

๓.๑ พิจารณาและเสนอแนะการเป็นสมาชิกภาพของรัฐสภาประเทศสมาชิกและการเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์และผู้สังเกตการณ์พิเศษของสมัชชารัฐสภาอาเซียน ตลอดจนพิจารณาบุคคลหรือองค์กรที่สมัชชารัฐสภาอาเซียนจะเชิญเข้าร่วมกิจกรรมหรือการประชุมขององค์กร

๓.๒ ริเริ่มกิจกรรมของสมัชชารัฐสภาอาเซียน

๓.๓ ติดตามการปฏิบัติตามข้อมติที่ผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่

๓.๔ เตรียมหัวข้อการประชุมและกำหนดการที่แต่ละประเทศสมาชิกเสนอ เพื่อให้ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ให้ความเห็นชอบ

๓.๕ เสนอการจัดตั้งคณะกรรมการสามัญ คณะกรรมการศึกษาและคณะกรรมการวิสามัญ เมื่อมีความจำเป็นต้องจัดตั้ง

๓.๖ กำกับ ติดตาม และดูแลควบคุมสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน

๓.๗ เสนอการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน

๓.๘ กำหนดข้อบังคับการประชุมของคณะกรรมการบริหารแต่ละครั้ง

อนึ่ง การประชุมคณะกรรมการบริหารจะถูกจัดขึ้นล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ เดือนก่อนการประชุมสมัชชาใหญ่ เพื่อเตรียมการประชุมสมัชชาใหญ่ประจำปี

๔. คณะกรรมการสามัญ (The Standing Committee) คณะกรรมการศึกษา (The Study Committee) และคณะกรรมการวิสามัญ (The Ad-Hoc Committee) คณะกรรมการสามัญด้านต่าง ๆ จะประชุมเพื่อกลั่นกรองข้อมติเสนอให้สมัชชาใหญ่ให้ความเห็นชอบ นอกจากนั้นที่ประชุมสมัชชาใหญ่อาจตั้งคณะกรรมการศึกษา และคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาเป็นการเฉพาะคราว เพื่อทำหน้าที่เป็นการเฉพาะ โดยศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในด้านนิติบัญญัติ การพัฒนาประเทศ และความร่วมมือของประเทศสมาชิกรัฐสภาอาเซียนเป็นการเฉพาะ คณะกรรมการทั้งสองประเภทนี้จะหมดวาระเมื่อทำหน้าที่เสร็จสิ้น ทั้งนี้ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการตั้งคณะกรรมการสามัญจำนวน ๖ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กิจกรรมขององค์การรัฐสภาอาเซียน ขกร่างแถลงการณ์ร่วม และด้านการประชุมหารือกับประเทศผู้สังเกตการณ์ สำหรับการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาและคณะกรรมการวิสามัญ มีหลายคณะ อาทิ คณะกรรมการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการเกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๕. สำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน (The Secretariat) และเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน เป็นหน่วยงานจัดการบริหารของสมัชชารัฐสภาอาเซียน ตั้งอยู่ที่กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียนเป็นหัวหน้าสำนักงานฯ โดยเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน ได้รับการแต่งตั้งโดยประธานสมัชชารัฐสภาอาเซียน ตามความเห็นชอบของที่ประชุมสมัชชาใหญ่ซึ่งได้รับคัดสรรตามระบบหมุนเวียน หากประเทศสมาชิกที่อยู่ในลำดับของการเสนอชื่อเลขาธิการไม่สามารถสรรหาผู้เข้ารับตำแหน่งได้ ให้ประเทศสมาชิกลำดับถัดไปเสนอชื่อแทน สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการสมัชชาอาเซียน มีดังนี้

๕.๑ กำกับดูแลสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากสมัชชาใหญ่ คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการนิติการทั้งหมดของสมัชชารัฐสภาอาเซียน

๕.๒ สนับสนุนประธานสมัชชารัฐสภาอาเซียน บริหารงานของคณะกรรมการบริหารและสมัชชาใหญ่

๕.๓ ส่งข้อคิดและการตัดสินใจของสมัชชาใหญ่ให้แก่ประเทศสมาชิกเพื่อรับทราบและปฏิบัติตาม

๕.๔ เป็นตัวแทนของสมัชชารัฐสภาอาเซียน ในฐานะผู้สังเกตการณ์ในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ

๕.๕ ทำหน้าที่ในการเชื่อมและติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการระหว่างสมัชชารัฐสภาอาเซียนกับอาเซียน และกับองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรระดับภูมิภาคอื่น ๆ รวมทั้งรัฐบาลและรัฐสภาประเทศต่าง ๆ

๕.๖ เตรียมประมาณการงบประมาณประจำปีของสำนักงานเลขาธิการ รายงานประจำปีซึ่งรวมถึงรายงานการเงิน และนำเสนอรายงานดังกล่าวต่อสมัชชาใหญ่ ผ่านทางคณะกรรมการบริหารเพื่อขอความเห็นชอบ

๕.๗ บริหารงบประมาณของสมัชชารัฐสภาอาเซียน และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณตามที่ได้รับอนุมัติจากสมัชชาใหญ่

๕.๘ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานสมัชชารัฐสภาอาเซียน คณะกรรมการบริหารและสมัชชาใหญ่

๕.๙ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน

๖. การประชุมสมาชิกรัฐสภาสตรีของสมาชิกรัฐสภาอาเซียน (Women Parliamentarians of AIPA: WAIPA) การประชุมสมาชิกรัฐสภาสตรีของสมาชิกรัฐสภาอาเซียนได้จัดตั้งขึ้นในปี ๒๕๔๑ โดยมีสถานภาพเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสมาชิกรัฐสภาอาเซียน ทั้งนี้กำหนดให้มีการประชุมในคราวเดียวกับการประชุมสมัชชาใหญ่ โดยให้สมาชิกรัฐสภาสตรีของประเทศเจ้าภาพเป็นประธาน ในการประชุมสมาชิกรัฐสภาสตรีของสมาชิกรัฐสภาอาเซียน โดยมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการประชุมดังกล่าว

๖.๑ เพื่อขยายการมีส่วนร่วมและการเป็นตัวแทนของสตรี ภายในสมาชิกรัฐสภาอาเซียน โดยหาแนวทางที่ส่งผลให้เพิ่มจำนวนผู้แทนรัฐสภาที่เป็นสตรี ในการประชุมสมาชิกรัฐสภาอาเซียน

๖.๒ เพิ่มความเป็นตัวแทนของสตรีในรัฐสภาของกลุ่มอาเซียน

๖.๓ เพื่อยืนยันว่า ประเด็นด้านสตรีจะอยู่ในวาระของสมัชชาใหญ่

๖.๔ เพื่อเสนอประเด็นสำหรับคณะกรรมการการศึกษา (Study Committees) จัดให้มีการประชุมสำหรับการพิจารณาประเด็นนั้น

๖.๕ เพื่อจัดให้มีการประชุมประจำปีระหว่างที่มีการประชุมสมัชชาใหญ่

๖.๖ เพื่ออำนวยความสะดวกการจัดสร้างเครือข่ายระหว่างสมาชิกรัฐสภาสตรีของกลุ่มอาเซียน

๖.๗ เพื่อจัดตั้งเครือข่ายกับองค์กรสตรีอื่น ๆ อาทิ สมาคมรัฐสภาแห่งเครือจักรภพ และสหภาพรัฐสภา

สำหรับตัวอย่างสาระสำคัญของหัวข้อการประชุมในการประชุมสมาชิกรัฐสภาอาเซียนสำหรับประเด็นต่าง ๆ อาทิ การประชุมใหญ่สมาชิกรัฐสภาอาเซียน (AIPA) ครั้งที่ ๓๓ ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕ ณ ประเทศอินโดนีเซีย ภายใต้หัวข้อการประชุม “การเสริมสร้างบทบาทของรัฐสภาในการมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘” โดยที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นการเมืองและมีมติให้สนับสนุนประเทศสมาชิกอาเซียน ในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงภายในภูมิภาค และยังเรียกร้องให้รัฐสภาประเทศสมาชิกส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างกันและความเป็นเอกภาพ เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อมติที่มุ่งให้เกิดสันติภาพในภูมิภาคอย่างแท้จริง ในส่วนประเด็นด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมได้พิจารณาการส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาคในการต่อต้านการฟอกเงิน และมีมติให้ประเทศสมาชิกรักษาความเข้มแข็งทางกฎหมายและมีมาตรการทางรัฐสภาที่จำเป็นในการต่อต้านการฟอกเงินอย่างจริงจัง และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกลงความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศสมาชิก ผ่านช่องทางทวิภาคีและสนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดน นอกจากนี้ยังเร่ง

ให้รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนและประธานธนาคารกลางของประเทศสมาชิก สนับสนุนให้มีกฎหมายที่ครอบคลุมทั้งในประเทศและระดับภูมิภาค รวมทั้งระบบตรวจตราการกระทำความผิดจากการฟอกเงินด้วย และประเด็นด้านสังคม ที่ประชุมได้พิจารณาการส่งเสริมการพัฒนาและการถ่ายโอนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการลดก๊าซคาร์บอน และเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้กระตุ้นรัฐบาลในการสร้างมาตรการที่มีประสิทธิภาพ ในการรับมือกับภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดก๊าซเรือนกระจก โดยส่งเสริมนโยบายการพัฒนาลดใช้คาร์บอน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงเรียกร้องให้รัฐสภาประเทศสมาชิก พัฒนากฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการถ่ายโอนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการลดก๊าซคาร์บอนและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๕ ก : ๑-๗) ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตคือ มติของสมัชชารัฐสภาอาเซียนมีลักษณะเป็นข้อเสนอแนะหรือข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ในการสร้างความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้รัฐบาลของกลุ่มอาเซียนได้พิจารณาดำเนินการ แต่ไม่มีข้อผูกพันที่เป็นการบังคับให้รัฐบาลของกลุ่มอาเซียนต้องดำเนินการตามมติ

นายสมพล วณิชพันธุ์ ผู้อำนวยการด้านต่างประเทศประจำสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (สมพล วณิชพันธุ์, สัมภาษณ์, ๒๕๕๗) แสดงทัศนะว่า การประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียน เพื่อมุ่งหวังจะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อตรากฎหมาย ที่มีลักษณะและมาตรฐานเดียวกันสำหรับบังคับใช้ในแต่ละประเทศ เป็นประเด็นที่มีความพยายามมุ่งหวังให้เป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตามการดำเนินการยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากความแตกต่างของโครงสร้างทางการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ค่านิยมของสังคม ฯลฯ เป็นอุปสรรคที่จะดำเนินการในแนวทางดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การตรากฎหมายเพื่อลงโทษเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยที่แต่ละประเทศมีระดับความเข้มงวดของการลงโทษในคดีดังกล่าวนี้แตกต่างกัน หรือการพิจารณาว่า พืชชนิดใดเป็นวัตถุพิษของยาเสพติดที่ต่างกัน ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้น้อยที่จะมีการตรากฎหมายร่วมกันในลักษณะดังกล่าว

แต่ถึงกระนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกรัฐสภาในกรอบการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียน ก็อาจจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวที่จะพัฒนาไปสู่ความร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกันของประเทศต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคได้ ทั้งนี้ เคยมีตัวอย่างกรณีที่มีการติดต่อเจรจาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรไทยกับสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรญี่ปุ่น โดยการสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิการบินของไทยและญี่ปุ่น ที่ยังไม่สามารถเพิ่มปริมาณเที่ยวบินได้ แม้ว่าเป็นความต้องการของธุรกิจการ

บินของทั้ง ๒ ประเทศ ซึ่งเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรญี่ปุ่นได้รับทราบปัญหาดังกล่าว จึงได้นำประเด็นดังกล่าวไปผลักดันให้รัฐบาลญี่ปุ่นดำเนินการแก้ไขปัญหาในเวลาต่อมา ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวนี้ เป็นรูปแบบการเจรจาติดต่อที่ไม่เป็นทางการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย และไม่ปรากฏการบันทึกในเอกสารทางราชการใด ๆ

ความเป็นมาของหน่วยงานเฉพาะด้านอาเซียนของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา

ปี ๒๕๒๐ มีการจัดตั้งสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ซึ่งแต่เดิมใช้ชื่อว่า องค์การรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Organization: AIPO) ที่เริ่มก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๕๒๐ จากการริเริ่มของรัฐสภาอินโดนีเซียตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือของรัฐสภาแห่งชาติในอาเซียนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในขณะนั้นกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลงานด้านรัฐสภาอาเซียนด้วย

ปี ๒๕๓๕ มีการยุบสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา พร้อมทั้งจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นหน่วยธุรการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ ดังนั้นความรับผิดชอบของงานด้านรัฐสภาอาเซียน จึงเปลี่ยนผ่านไปอยู่ในความรับผิดชอบของกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตามประกาศรัฐสภาแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ และกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ตามประกาศรัฐสภาแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ลงวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงาน (Focal point) มิใช่กองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแต่อย่างใด และเมื่อกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ถูกยกระดับเป็นสำนักการต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ก็ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านรัฐสภาอาเซียนอีก

ปี ๒๕๓๗ มีการยุบกองวิเทศสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อจัดตั้งเป็นกององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศและกองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โอนมาเป็นการกิจของกององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ตามประกาศรัฐสภาเรื่อง แบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๗ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยมีหน่วยงานย่อยระดับฝ่าย คือ ฝ่ายองค์การ

รัฐสภาอาเซียน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับรัฐสภาของกลุ่มประเทศอาเซียน มีอำนาจหน้าที่ตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา เรื่อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๘ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘ คือ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานของหน่วยประจำชาติไทยในองค์การรัฐสภาอาเซียน รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม สถานการณ์ด้านต่าง ๆ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่จะนำไปสู่การพิจารณาในการประชุมองค์การรัฐสภาอาเซียน แพลนเอกสารการประชุมประกอบการพิจารณาและศึกษาของคณะผู้แทน ติดตามการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมองค์การรัฐสภาอาเซียน ทำหน้าที่เลขานุการในการเตรียมการเดินทางไปประชุมระหว่างประเทศ ของคณะผู้แทนรับผิดชอบการจัดประชุมระหว่างประเทศในกรณีรัฐสภาไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมในประเทศไทย จัดทำรายงานการเดินทางและรายงานผลการประชุม และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ฝ่ายองค์การรัฐสภาอาเซียนเป็นหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน (ASEAN Unit) ของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา

ปี ๒๕๔๕ กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศได้ถูกยกระดับเป็นหน่วยงานระดับสำนัก ในชื่อของสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และกำหนดให้มีหน่วยงานย่อยระดับกลุ่มงาน คือ กลุ่มงานองค์การรัฐสภาอาเซียนรับผิดชอบงานด้านองค์การรัฐสภาอาเซียน โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา เรื่อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ดังนี้

๑. ดำเนินการเกี่ยวกับงานของสภาผู้แทนราษฎร และงานของหน่วยประจำชาติไทยในองค์การรัฐสภาอาเซียน

๒. รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ ติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและอื่น ๆ ที่จะนำไปสู่การพิจารณาในการประชุมองค์การรัฐสภาอาเซียน

๓. ดำเนินการแปลเอกสารการประชุม เอกสารวิชาการ เพื่อประกอบการพิจารณาและศึกษาของคณะผู้แทน

๔. ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการคณะผู้แทนในการเตรียมการเดินทางไปประชุมระหว่างประเทศ

๕. ดำเนินการจัดทำรายงานการเดินทาง แปลเอกสารการประชุม รายงานผลการประชุม ตลอดจนประมวลผลการประชุมเพื่อเผยแพร่แก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. ดำเนินการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมองค์การรัฐสภาอาเซียน โดยประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานทั้งในและนอกประเทศ

๗. ดำเนินการจัดประชุมระหว่างประเทศในกรณีรัฐสภาไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในประเทศไทย

๘. ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ปี ๒๕๔๕ ที่ประชุมใหญ่องค์การรัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๒๗ ระหว่างวันที่ ๑๑-๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ มีมติให้เปลี่ยนชื่อจาก “องค์การรัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Organization: AIPO)” มาเป็น “สมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA)”

ปี ๒๕๕๐ ได้มีการลงนามร่วมกันของประเทศสมาชิก เพื่อรับรองธรรมนูญฉบับใหม่ ในการประชุมคณะกรรมการบริหารสมัชชารัฐสภาอาเซียนรอบพิเศษ ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๕ เมษายน ๒๕๕๐ ณ ประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้การประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ ๒๘ ระหว่างวันที่ ๑๕-๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ณ ประเทศมาเลเซีย เป็นการประชุมครั้งแรกในนามของ “สมัชชารัฐสภาอาเซียน” โดยมีการลงนามรับรองธรรมนูญของสมัชชารัฐสภาอาเซียนและการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน

ปี ๒๕๕๑ ในเวลาต่อมา กลุ่มงานองค์การรัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภา ระหว่างประเทศ ถูกเปลี่ยนชื่อมาเป็น “กลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภา ระหว่างประเทศ” เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น ตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา เรื่อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนภายใต้สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะดำเนินการได้อย่างแท้จริงในทางปฏิบัติตั้งแต่การจัดตั้งและการปฏิบัติงานภายหลังการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ แล้ว จำเป็นจะต้องมีปัจจัยหรือตัวแปรทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร มาสนับสนุนการจัดตั้ง และเอื้ออำนวยการดำเนินการได้ โดยจำแนกได้ดังนี้

ปัจจัยภายในองค์กร

๑. ยุทธศาสตร์องค์กร โดยที่แต่ละองค์กรจะมียุทธศาสตร์ซึ่งหมายถึงกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นยุทธศาสตร์จึงถูกกำหนดให้มีเพื่อเป็นการวางแผนในระยะกลางและระยะยาว สำหรับการปฏิบัติตามพันธกิจขององค์กรที่กำหนดไว้และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายการจัดตั้งองค์กรให้บรรลุเป็นไปตามเป้าหมายในแต่ละปีงบประมาณ โดยองค์กรจะต้องมีแผนปฏิบัติการและการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร จึงจะบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์คือ สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทยมีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๖ ก : ๑๘-๒๑)

๑. พัฒนาองค์กรให้มีความพร้อมในการผลักดันบทบาทนำในประชาคมอาเซียน

๒. จัดทำและเสนอรอบแนวคิดประเด็นเชิงรุกและการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกรัฐสภาและคณะผู้แทนไทยในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศ

๓. สนับสนุนและผลักดันให้สมาชิกรัฐสภาและคณะผู้แทนไทยนำกรอบแนวคิดไปใช้อภิปรายและแสดงบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

๔. นำประเด็น ข้อหาหรือ ข้อตกลง หรือมติที่ประชุมในเวทีรัฐสภาระหว่างประเทศไปขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ

ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดเป้าหมายความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ ดังกล่าว ไว้ได้จาก

๑. โครงการเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้ง ๔ ด้าน

๑.๑ ด้านกระบวนการนิติบัญญัติ

๑.๒ ด้านบทบาทภารกิจ อำนาจ หน้าที่ โครงสร้าง ระบบงานกฎหมาย และระเบียบการปฏิบัติราชการ

๑.๓ ด้านบุคลากร

๑.๔ ด้านองค์ความรู้ ข้อมูลเทคโนโลยีและสารสนเทศ

รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประชุมหารือกับหน่วยงานและบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ และเครือข่ายด้านประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศภายในประเทศ ภายในอาเซียนและภายนอกอาเซียน

๒. จำนวนกรอบแนวคิด ประเด็นเชิงรุกและการให้คำปรึกษาแก่คณะผู้แทนไทยในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

๓. จำนวนกรอบแนวคิดประเด็นเชิงรุกและคำปรึกษาที่คณะผู้แทนรัฐสภานำไปใช้อภิปรายและแสดงบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

๔. จำนวนประเด็นข้อหารือ ข้อตกลงหรือมติที่ได้จากการประชุมหรือผลที่ได้จากการเยือนหรือการแลกเปลี่ยนการเยือนในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ ได้รับการนำไปขยายผลและติดตามผลให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ

ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดโครงการเพื่อรองรับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๖ ข : ๓๐-๓๓)

๑. โครงการเตรียมความพร้อมของรัฐสภาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ งบประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิเทศสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน : การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ งบประมาณ ๔๘๗,๒๐๐ บาท

๓. โครงการประชาสัมพันธ์สมัชชารัฐสภาอาเซียนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ งบประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท

๔. โครงการ AIPA สัญจร งบประมาณ ๗๖๓,๐๐๐ บาท

๕. โครงการการเรียนภาษาภาษาเบื้องต้น ๒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ งบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท

๖. โครงการพัฒนาทักษะการแปลและล่ามภาษาอังกฤษของนักวิเทศสัมพันธ์ งบประมาณ ๘๖๕,๐๐๐ บาท

๗. โครงการเข้าร่วมประชุมสัมมนาการแปลและล่ามระหว่างประเทศ งบประมาณ ๕๕๖,๐๐๐ บาท

๘. โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านภาษาและวัฒนธรรมในภูมิภาคอาเซียน งบประมาณ ๖๒๑,๕๐๐ บาท

๙. โครงการเสริมสร้างทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่แปลและล่ามของนักวิเทศสัมพันธ์ งบประมาณ ๖๖๕,๘๐๐ บาท

๑๐. โครงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยโครงการย่อย ๖ โครงการ วงเงินงบประมาณ ๓,๓๕๓,๖๐๐ บาท ดังนี้

๑๐.๑ โครงการเตรียมความพร้อมด้านกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อเตรียมความพร้อมประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ และขับเคลื่อนประเทศไทยในประชาคมอาเซียนในบริบทนิติบัญญัติตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เป็นต้นไป

๑๐.๒ โครงการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบ งานกระบวนการทำงานกฎหมายและระเบียบของสำนักงานฯ เพื่อการทำงานด้านประชาคมอาเซียนในบริบทนิติบัญญัติ

๑๐.๓ โครงการฝึกอบรมด้านประชาคมอาเซียนสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานด้านประชาคมอาเซียน ในบริบทของหลักการพื้นฐานของประชาคมอาเซียนและองค์ความรู้เชิงลึกเฉพาะด้าน เฉพาะสาขา เฉพาะเรื่อง/ประเด็น

๑๐.๔ โครงการจัดทำคู่มือการเข้าถึงฐานข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

๑๐.๕ โครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประชุมหารือกับหน่วยงานและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศภายในประเทศ ภายนอกอาเซียน และภายนอกอาเซียน

๑๐.๖ โครงการพัฒนาศักยภาพประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒. งบประมาณ หากพิจารณาการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรย้อนหลังไป ๕ ปี จากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ จะพบว่า การรับการจัดสรรเงินงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีอัตราการขยายตัวที่ไม่แน่นอน เนื่องจากมีการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ถนนทหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ ฉะนั้นการจัดสรรงบประมาณขึ้นอยู่กับวงเงินงบประมาณผูกพันสำหรับการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ในแต่ละปี อย่างไรก็ตามบทบัญญัติตามความในวรรคแปดและวรรคเก้าของมาตรา ๑๖๘ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดสาระโดยสรุปคือ รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา หากรัฐสภาเห็นว่า งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอ ให้สามารถเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณได้โดยตรง ซึ่งหมายความว่า การขอรับการจัดสรรงบประมาณของรัฐสภา มีความแตกต่างกับการขอรับการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานภายใต้การกำกับของ

คณะรัฐมนตรี จะนําสํานักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถใช้ช่องทางดังกล่าว สำหรับการรับจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ตามความจำเป็น และความเหมาะสม

ตารางที่ ๓-๒ งบประมาณของสํานักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗

ปีงบประมาณ	วงเงิน (ล้านบาท)	อัตรารายจ่ายตัว (ร้อยละ)
พ.ศ. ๒๕๕๓	๒,๕๗๗	-
พ.ศ. ๒๕๕๔	๓,๕๒๔	๒๐๓
พ.ศ. ๒๕๕๕	๔,๕๕๕	-๔๒
พ.ศ. ๒๕๕๖	๖,๖๕๘	๔๔
พ.ศ. ๒๕๕๗	๓,๔๒๕	๑๑

ที่มา :

๑. พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓, ๒๕๕๒
๒. พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔, ๒๕๕๓
๓. พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕, ๒๕๕๔
๔. พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖, ๒๕๕๕
๕. พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗, ๒๕๕๖

ทั้งนี้ สํานักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณ เพื่อตอบสนองการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ ๒ ที่กำหนดไว้เพื่อการสนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ ๒ จำนวน ๓๕๒,๒๑๔,๔๐๐ บาท โดยแบ่งเป็นงบประจำจำนวน ๓๗๕,๓๔๗,๓๐๐ บาท และงบโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ จำนวน ๑๒,๘๖๗,๑๐๐ บาท สำหรับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยโครงการที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวน ๑๐ โครงการซึ่งโครงการลำดับที่ ๑๐ แบ่งเป็น ๖ โครงการย่อย (สํานักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๖ ข : ๓๐-๓๓)

อนึ่ง รายชื่อโครงการและวงเงินงบประมาณปรากฏในหัวข้อปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ตามที่อ้างถึงแล้ว

ทั้งนี้ จะได้จัดสรรงบประมาณในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ต่อไป โดยพิจารณาตามความจำเป็นและความเหมาะสมในแต่ละปี

๓. ทรัพยากรสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถจำแนกประเภทฐานข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

๓.๑ ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดรัฐสภา ในการให้บริการผ่านห้องสมุดรัฐสภาที่มีอยู่ปัจจุบัน พิจารณาเฉพาะข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศบางส่วนที่สำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : ๒๕๕๗ ก) ดังนี้

๑. หนังสือที่มีการให้ยืมเป็นการทั่วไป (Book) จำนวน ๖๑,๕๒๕ เล่ม
๒. หนังสืออ้างอิง (Reference Book) ซึ่งไม่มีการให้ยืมเป็นการทั่วไป อาทิ สารานุกรม พจนานุกรม หนังสือหายาก (rare book) จำนวน ๒,๘๑๕ เล่ม
๓. วารสาร/นิตยสาร ที่มีการเย็บเล่มรวม จำนวน ๑,๐๗๑ เล่ม
๔. รายงานการประชุมในวงงานรัฐสภาที่มีการเย็บเล่มรวม จำนวน ๑๘,๕๕๘ เล่ม

เมื่อรวมทั้ง ๔ รายการแล้วเท่ากับ ๘๔,๐๑๕ เล่ม ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญสำหรับการเกื้อหนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดรัฐสภาอีกหลายหมวดที่ยังไม่ได้รวมในรายการดังกล่าว อาทิ วิกิโอเทป แผ่นซีดีรอม หนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสารที่ยังไม่มีการเย็บเล่มรวม ในส่วนของทรัพยากรสารสนเทศหมวดหมู่อาเซียนได้มีการจัดบริการในรูปแบบของ “มุมอาเซียน ASEAN corner” เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองการให้บริการด้านข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับอาเซียนเป็นการเฉพาะ โดยมีการสำรวจ รวบรวม ทรัพยากรสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุดรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือที่อยู่ใน “มุมอาเซียน” โดยพิจารณาจากเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน คือ ประชาคมความมั่นคงและการเมืองอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อีกทั้งพิจารณาจากความทันสมัยของเนื้อหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงคัดสรรเฉพาะหนังสือที่มีการพิมพ์ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จำนวน ๕๕๘ เล่ม มาไว้ที่ “มุมอาเซียน ASEAN corner” โดยแบ่งเป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน ๖๔๘ เล่ม

และหนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน ๓๕๐ เล่ม ทั้งนี้มีการจำแนกเนื้อหาทรัพยากรสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ตามหลักวิชาการบรรณารักษศาสตร์และมาตรฐานระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Classification: LC)

แม้ว่าจะมีการกำหนดให้มีหนังสือจำนวน ๕๕๘ เล่ม ไว้ที่หมวดหมู่อาเซียน หรือมุมาเซียน จากการดำเนินการของห้องสมุดรัฐสภา ตามข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : ๒๕๕๗ ก) แต่ห้องสมุดรัฐสภายังมีทรัพยากรสารสนเทศอันทรงคุณค่าและคุณภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับอาเซียนอีกจำนวนมาก ที่ไม่ถูกจัดไว้ในหมวดหมู่อาเซียนหรือที่มุมาเซียน ด้วยเหตุที่เป็นหนังสือซึ่งจัดให้มีการพิมพ์ก่อนปี ๒๕๕๐ และไม่อยู่ในการคัดสรรของกลุ่มงานห้องสมุด อาทิ หนังสือเรื่องการทูตเชิงป้องกัน : ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับสหประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่จัดทำโดยนายสารสิน วีระผล อดีตรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อปี ๒๕๓๗ หรือหนังสือเรื่อง ความมั่นคงและสมรรถนะทางการเมืองของประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน : ศึกษากรณีเวียดนาม กัมพูชา ลาว และพม่า เมื่อปี ๒๕๔๕ ที่จัดทำโดยนางสาวพรพิมล ศรีโชติ นักวิจัยผู้เชี่ยวชาญเรื่อง เมียนมาร์ ของสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งหนังสือเรื่อง Japan and ASEAN in East Asia : a sincere and open partnership ที่เป็นการแสดงสุนทรพจน์โดยนายจุนนิชิโร่ โคอิซุมิ (Junichiro Koizumi) อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เมื่อปี ๒๕๔๕ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สำรวจเพิ่มเติมว่า ในห้องสมุดรัฐสภามีหนังสือเกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยตรง จำนวนอย่างน้อย ๔๐๕ รายการ (โดยไม่รวมหนังสือที่มีสาระเกี่ยวกับประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนเป็นการเฉพาะ อาทิ หนังสือประวัติศาสตร์ประเทศกัมพูชา) ทั้งนี้บางรายการอาจมีหนังสือมากกว่า ๑ เล่ม อาทิ หนังสือภูมิศาสตร์การเมืองอาเซียน ที่จัดทำโดยนายสุทิน คงสุข เมื่อปี ๒๕๓๗ มีจำนวน ๒ เล่ม ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้โดยสรุป คือ ห้องสมุดรัฐสภามีทรัพยากรสารสนเทศจำนวนมากที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งหนังสือเหล่านี้สามารถสืบค้นเพื่อมาใช้ประโยชน์ทางวิชาการได้ตามปกติ

๓.๒ ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ด้านข้อกำหนดและมีผลผูกพันประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลด้านภูมิหลังอาเซียน ความเป็นมาของสามเสาหลักประชาคมอาเซียน รัฐสภาไทยกับการดำเนินการตามมาตรา ๑๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลสารสนเทศที่ได้รวบรวม จัดทำ เรียบเรียงมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานของรัฐสภาโดยสำนักหรือหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เช่น หนังสือเรื่อง “การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” ของสำนักวิชาการ เป็นต้น

๓.๓ ข้อมูลสารสนเทศจากการชี้แจงของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีต่อรัฐสภา สมาชิกผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมาธิการหรือคณะกรรมการในวงงานรัฐสภา

๓.๔ ข้อมูลสารสนเทศจากการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ ทั้งที่อยู่ในกรอบการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียนหรือกรอบการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น ผลการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียน เป็นต้น

๓.๕ ข้อมูลสารสนเทศจากการสร้างความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีระหว่างรัฐสภาในกลุ่มอาเซียน เช่น รายงานการเยือนของกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศ รายงานการเยือนของบุคคลสำคัญในวงงานรัฐสภาไทย สรุบบันทึกการสนทนาระหว่างผู้แทนรัฐสภาไทยกับผู้แทนรัฐสภาต่างประเทศ เป็นต้น

๔. บุคลากร โดยที่โครงสร้างด้านบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีปัจจัยสนับสนุนที่โดดเด่นทางด้านความหลากหลายและเป็นสหวิชาการแยกอยู่ในแต่ละหน่วยงานระดับสำนัก เช่น ตำแหน่งวิทยากรอยู่ในสำนักการประชุม สำนักวิชาการ สำนักกรรมาธิการ ๑ - ๓ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์อยู่ในสำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ฯลฯ ตำแหน่งนิติกรอยู่ในสำนักกฎหมาย สำนักประชุม สำนักกรรมาธิการ ๑ - ๓ ตำแหน่งบรรณารักษ์อยู่ในห้องสมุดรัฐสภา บุคลากรเหล่านี้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้าน/สาขาในงานที่ตนเองรับผิดชอบและมีความรู้ ความเข้าใจในการนำเข้าสู่ข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบลงฐานข้อมูลประชาคมอาเซียน ซึ่งจะสามารถจำแนก วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านประชาคมอาเซียนในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยภายนอก

๑. เวลาร่วมการประชุมประชาคมอาเซียน โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๙ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ ณ ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ ๒ (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี ๒๕๖๑ โดยมีเสาหลัก ๓ ด้าน เป็นองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านความมั่นคง ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๒ เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๐ ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ประกาศปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015) โดยได้มีการตกลงให้เร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้เสร็จเร็วขึ้นภายในปี ๒๕๕๘ และเพื่อเป็นการรับรองการเป็นประชาคม

อาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงไว้ ผู้นำอาเซียนจึงได้ร่วมลงนามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ ประเทศสิงคโปร์ และได้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ กำหนดเวลาดังกล่าวไม่ได้ระบุวันที่เท่าใด แต่ความชัดเจนเกิดขึ้นตามลำดับเมื่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๑ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ได้กำหนดเงื่อนไขเวลาของการเป็นประชาคมอาเซียนในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ดังนั้นเงื่อนไขเวลาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ผลักดัน ให้กลไกการใช้อำนาจรัฐหรือกลไกการบริหารราชการแผ่นดินทั้งในส่วนของผู้บริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ ต่างก็ต้องปรับตัวให้พร้อมกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น

๒. มติคณะรัฐมนตรี โดยที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับทราบการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งมีมติเห็นชอบในหลักการถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน อันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนระหว่างหน่วยงานของไทย แม้ว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎร โดยการจัดตั้งหน่วยงานหรือการจัดโครงสร้างการบริหารราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยไม่มีความผูกพันกับอำนาจของคณะรัฐมนตรีก็ตาม การจัดโครงสร้างภายในองค์กรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร แต่ในกรณีนี้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถนำมติคณะรัฐมนตรีมาปรับใช้ได้ โดยยึดหลักประโยชน์ของชาติในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ฝ่ายบริหารมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎบัตรอาเซียนหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยที่ไม่ก่อผลกระทบต่อประโยชน์แห่งชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันฝ่ายนิติบัญญัติเป็นสมาชิกในสมัชชารัฐสภาอาเซียน จึงมีภารกิจที่จะต้องผลักดันการปฏิบัติตามมติสมัชชารัฐสภาอาเซียน ให้เป็นประโยชน์โดยรวมต่อประเทศไทยและภูมิภาค หรือมีหน้าที่ในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบ เมื่อฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติต่างก็มีหน้าที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยยึดประโยชน์ของประเทศเป็นหลักแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงสามารถที่จะนำมติคณะรัฐมนตรีมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับระบบงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๓. ยุทธศาสตร์ประเทศ [Country Strategy] (รวมยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน) จากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้มีการพิจารณาเรื่อง การบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) เพื่อเป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗ และผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๖ ครั้งที่ ๒ ซึ่งมีมติโดยสรุปคือ ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศ เพื่อเป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณปี ๒๕๕๗ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี : ๒๕๕๕) หลังจากนั้นมีการประชุมสัมมนาเรื่อง การมอบนโยบายสำหรับขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑ และชี้แจงการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ แก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสรรงบประมาณ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๖ โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบแนวทางตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้หน่วยงานต่าง ๆ ไปถือปฏิบัติ โดยที่ยุทธศาสตร์ประเทศมีจำนวน ๔ ยุทธศาสตร์ แต่ในส่วนของยุทธศาสตร์ประเทศที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนโดยตรงคือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness) ประเด็นหลักที่ ๖ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค แนวทางการดำเนินการที่ ๖.๒ แก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบ รองรับประชาคมอาเซียน (กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๖ : ๗-๘) ซึ่งถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องเป็นหน่วยปฏิบัติในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หรือมีความหมายอีกประการหนึ่งคือ ฝ่ายบริหารจะต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ประเทศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาในฐานะองค์กรผู้แทนปวงชนชาวไทยตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญ โดยมีความคาดหวังว่า การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในกรณีนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

อนึ่ง การกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของฝ่ายบริหารมีจำนวน ๘ ยุทธศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๖ : ๑๓-๑๔) ดังนี้ ๑) การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน ๒) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม ๓) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ ๔) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ๕) การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ ๖) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงการเป็นประชาคมอาเซียน ๗) การเสริมสร้างความมั่นคง และ ๘) การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน ฉะนั้นรัฐสภาในฐานะสถาบันนิติบัญญัติแห่งรัฐ จึงมีความเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ในส่วนของยุทธศาสตร์

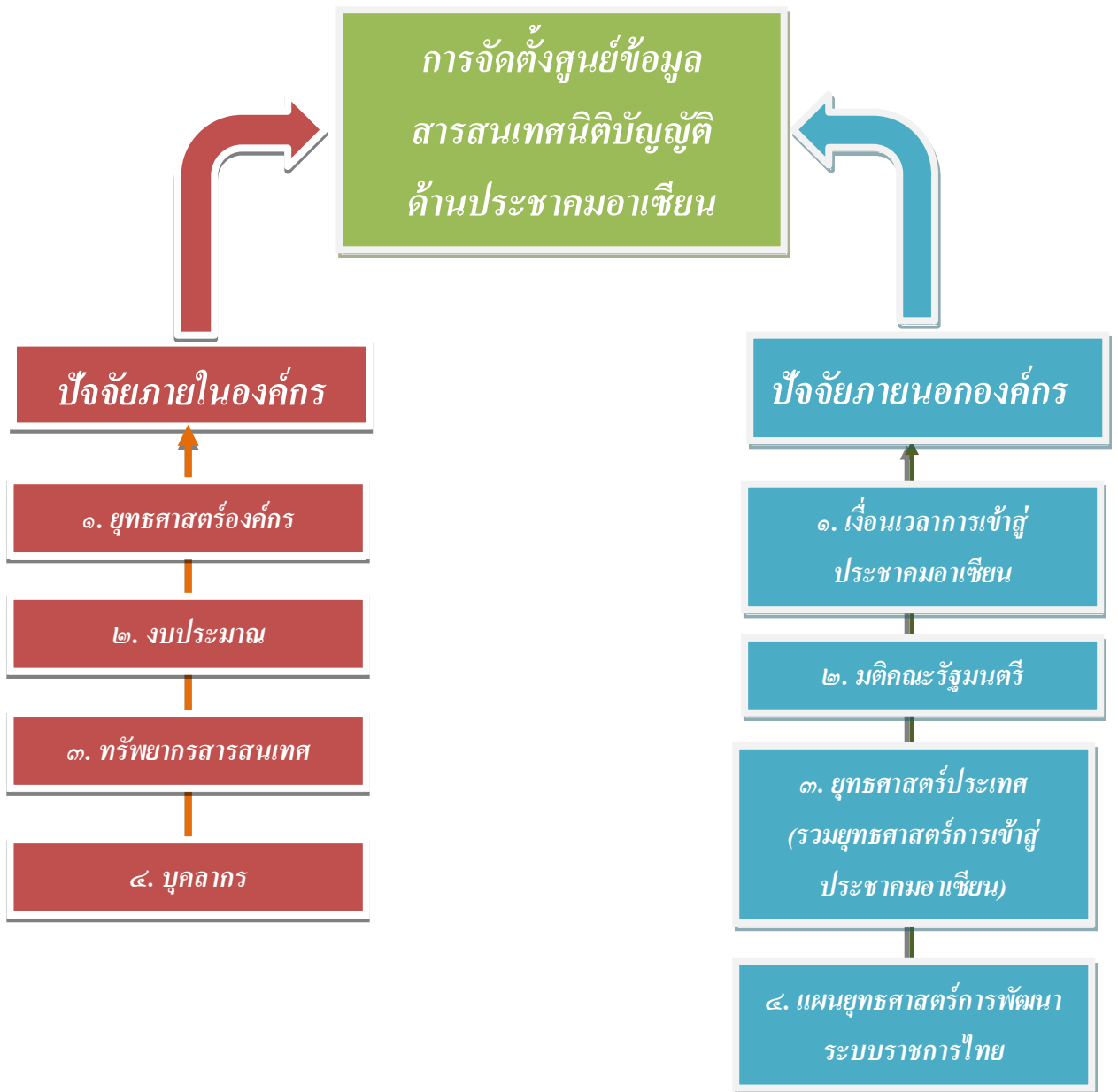
ที่ ๕ เรื่อง การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ สำหรับกรณีนี้ผู้วิจัยได้ผนวกยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเข้ากับยุทธศาสตร์ประเทศ เพื่อสะดวกต่อความเข้าใจ

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖-พ.ศ. ๒๕๖๑) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๖ : ๔๖-๔๗) โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การสร้างความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในกลยุทธ์ ๗.๑ พัฒนาระบบบริหารงานของหน่วยงานที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีกลยุทธ์ย่อย ๗.๑.๒ พัฒนาและยกระดับขีดสมรรถนะของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมในเรื่องของการปรับเปลี่ยน โครงสร้างและกระบวนการงาน บุคลากร กฎ ระเบียบ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยอาจจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Readiness Center: ARC) เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ รวมทั้งศึกษาวิจัยและพัฒนามาตรฐานการให้บริการประชาชนและการปฏิบัติงานของภาครัฐในประชาคมอาเซียน และกลยุทธ์ย่อย ๗.๑.๓ ส่งเสริมให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเตรียมความพร้อมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ค้นหาแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาข้าราชการอย่างมีระบบ เน้นความสำคัญของความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของข้าราชการและส่วนราชการให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล

แม้ว่าแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖-พ.ศ. ๒๕๖๑) อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และเป็นการพัฒนาระบบราชการของส่วนราชการ ที่อยู่ภายในการกำกับและการสั่งราชการของคณะรัฐมนตรีก็ตาม แต่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็สามารถนำแนวคิดมาปรับใช้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ส่วนราชการต่าง ๆ ล้วนแต่มีความจำเป็นต่อการเตรียมตัวทั้งในส่วนการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง กฎ ระเบียบ กระบวนการ ทัศนคติ และองค์ความรู้ของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ทั้งนี้ อาจพิจารณานัยของข้อ ๗.๑.๒ ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย คือ การปรับโครงสร้างการทำงานหรือหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดให้มีศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Readiness Center: ARC) เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

แผนภาพที่ ๓ - ๑ ปัจจัยที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ
ด้านประชามตอาเซียน

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา โดยมีหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของสภาผู้แทนราษฎร ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของรัฐสภาด้วย จึงมีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ทั้งนี้การครอบครองข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ได้มีการกระจายอยู่ในหน่วยงานระดับสำนักต่าง ๆ โดยที่ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวมีทั้งเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary source) ที่ก่อเกิดจากกระบวนการทำงานของรัฐสภา หรือการสร้างความสัมพันธ์ภายในกรอบสมัชชารัฐสภาอาเซียน อาทิ รายงานการประชุมรัฐสภา รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร รายงานการประชุมคณะกรรมการ รวมทั้งรายงานการสร้างความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีระหว่างรัฐสภาในกลุ่มอาเซียน รายงานการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียน หรือเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary source) ที่ได้รับจากหน่วยงานภายนอก อาทิ รายงานการศึกษาด้านประชาคมอาเซียน ของกระทรวง กรม และองค์กรต่าง ๆ นำมาชี้แจงต่อที่ประชุมในวงงานรัฐสภา รวมทั้งเอกสารชั้นตติยภูมิ (Tertiary source) เป็นเอกสารวิชาการที่มีความครอบคลุมในการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการด้านประชาคมอาเซียน อาทิ สารานุกรมที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สำหรับหน่วยงานระดับสำนักของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาจจำแนกตามสายงานต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑. หน่วยงานระดับสำนักที่อยู่ในสายงานวิชาการและกฎหมาย ได้แก่ สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย

๒. หน่วยงานระดับสำนักที่อยู่ในสายงานต่างประเทศ ได้แก่ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และสำนักภาษาต่างประเทศ

๓. หน่วยงานระดับสำนักที่อยู่ในสายงานการประชุมของวงงานรัฐสภา ได้แก่ สำนักการประชุม สำนักรายงานการประชุมและชวเลข สำนักกรรมการ ๑ สำนักกรรมการ ๒ และสำนักกรรมการ ๓

๔. หน่วยงานระดับสำนักในสายงานอื่น ๆ อาทิ สำนักสารสนเทศ สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักการพิมพ์

การครอบครองเอกสารข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างแท้จริง หากมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในกิจการราชการของหน่วยงานระดับสำนักเท่านั้น โดยที่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการก็ได้ตระหนักถึงควมมีคุณค่าของข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว เนื่องจากจะได้พิจารณาถึงความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะหน้าเป็นสำคัญ ทั้งนี้การได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่เป็นการชี้แจงข้อมูลจากบุคคลหรือผู้แทนหน่วยงานองค์กรภาครัฐ/เอกชน ทั้งที่เป็นการให้ถ้อยคำหรือเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐสภา รวมทั้งการจัดส่งข้อมูลสารสนเทศด้วยช่องทางต่าง ๆ ส่วนแต่เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการจัดทำหรือกลั่นกรองเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาได้โดยทันทีอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ศูนย์กลางเพื่อบูรณาการ หรือรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่กระจายอยู่ในหน่วยงานระดับสำนักต่าง ๆ ให้ผนวกเป็นเนื้อเดียวกันอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งมีการจำแนกข้อมูลสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ในการสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติและการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว คล่องตัว รวมทั้งลดความซ้ำซ้อนของการบริหารจัดการด้านข้อมูลสารสนเทศ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

แนวทางการแบ่งประเภทของข้อมูลสารสนเทศสำหรับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ นิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

เพื่อให้ประเภทของข้อมูลสารสนเทศสำหรับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ได้ถูกจำแนกและจัดหมวดหมู่จำกัดกรอบไว้เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและความสะดวกในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ

๑. การแบ่งตามลักษณะทางกายภาพของข้อมูลสารสนเทศ

๑.๑ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย สารานุกรม เป็นต้น

๑.๒ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่น ๆ ที่ไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ เช่น ไฟล์คอมพิวเตอร์ ซีดีรอม เป็นต้น

๒. การแบ่งตามประเภทของภาษา

๒.๑ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นภาษาไทย

๒.๒ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ

๒.๓ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นภาษาต่างประเทศอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ

๓. การแบ่งตามสถาบันหลักของการปกครองประเทศ

๓.๑ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและฝ่ายบริหาร

๓.๒ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา

๓.๓ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของศาล

๓.๔ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

๔. การแบ่งตามลักษณะงานของเสาหลักประชาคมอาเซียน (ทศพนธ์ นรทัศน์, ออนไลน์, ๒๕๕๓)

๔.๑ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน

๔.๑.๑ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting : AMM)

๔.๑.๒ การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF)

๔.๑.๓ การป้องกันประเทศ (Defense)

๔.๑.๔ กฎหมาย (Law)

๔.๑.๕ อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime)

๔.๒ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๔.๒.๑ การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers: AEM)

๔.๒.๒ เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA)

๔.๒.๓ พลังงาน (Energy)

๔.๒.๔ อาหาร การเกษตร และการป่าไม้ (Food, Agriculture & Forestry)

๔.๒.๕ การคลัง (Finance)

๔.๒.๖ การลงทุน (Investment)

๔.๒.๗ ทรัพยากรธรณี (Minerals)

๔.๒.๘ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแม่น้ำโขง (Mekong Basin Development Cooperation)

๔.๒.๙ คมนาคม (Transport)

๔.๒.๑๐ โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Telecommunication & Information Technology)

๔.๒.๑๑ ท่องเที่ยว (Tourism)

๔.๒.๑๒ สาขาต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตอำนาจของรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (Sectoral Bodies under the Purview of ASEAN Economic Ministers)

๔.๓ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

๔.๓.๑ วัฒนธรรมและศิลปะ (Culture & Arts)

๔.๓.๒ การจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management)

๔.๓.๓ การศึกษา (Education)

๔.๓.๔ สิ่งแวดล้อม (Environment)

๔.๓.๕ มลพิษหมอกควันข้ามแดน (Haze)

๔.๓.๖ สาธารณสุข (Health)

๔.๓.๗ สารสนเทศ (Information)

๔.๓.๘ แรงงาน (Labour)

๔.๓.๙ การพัฒนาชนบทและการขจัดความยากจน (Rural Development & Poverty Eradication)

๔.๓.๑๐ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science & Technology)

๔.๓.๑๑ สวัสดิการสังคมและการพัฒนา (Social Welfare & Development)

๔.๓.๑๒ สตรี (Women)

๔.๓.๑๓ เยาวชน (Youth)

๕. การแบ่งตามประเทศสมาชิก

๕.๑ บรูไน

๕.๒ กัมพูชา

๕.๓ อินโดนีเซีย

๕.๔ ลาว

๕.๕ มาเลเซีย

๕.๖ เมียนมาร์

๕.๗ ฟิลิปปินส์

๕.๘ สิงคโปร์

๕.๕ ไทย และข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ข้อมูลของประเทศสมาชิกอีก ๕ ประเทศ
เป็นการเฉพาะ

๕.๑๐ เวียดนาม

๖. การแบ่งตามองค์กรของอาเซียนและองค์การที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน
(สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๔ : ๒๕-๔๑ และ ๘๓-๘๕)

๖.๑ อาเซียนและองค์กรที่อยู่ในความรับผิดชอบ

๖.๑.๑ อาเซียน

๖.๑.๒ สำนักเลขาธิการอาเซียน

๖.๑.๓ องค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

๖.๑.๔ มูลนิธิอาเซียน

๖.๑.๕ องค์กรด้านอื่น ๆ ของอาเซียน

๖.๒ สัมชารัฐสภาอาเซียน

๖.๓ องค์กรภาคธุรกิจ

๖.๓.๑ ที่ประชุมสายการบินอาเซียน

๖.๓.๒ สมาคมส่งเสริมสุขภาพประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๖.๓.๓ สมาคมยานยนต์แห่งอาเซียน

๖.๓.๔ สมาคมธนาคารอาเซียน

๖.๓.๕ สภาที่ปรึกษาธุรกิจอาเซียน

๖.๓.๖ ที่ประชุมทางด้านธุรกิจของอาเซียน

๖.๓.๗ สภาหอการค้าและอุตสาหกรรมอาเซียน

๖.๓.๘ สภาผู้ประกอบการธุรกิจเคมีอาเซียน

๖.๓.๙ สมาพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งอาเซียน

๖.๓.๑๐ สภาการอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์อาเซียน

๖.๓.๑๑ สภาการประกันภัยอาเซียน

๖.๓.๑๒ สมาคมทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน

๖.๓.๑๓ สมาคมทำอากาศยานระหว่างประเทศแห่งอาเซียน

๖.๓.๑๔ สมาพันธ์อุตสาหกรรมเหล็กและแร่เหล็ก

๖.๓.๑๕ ชมรมเภสัชแห่งอาเซียน

๖.๓.๑๖ สมาคมการท่องเที่ยวประจำอาเซียน

- ๖.๓.๑๗ สมาพันธ์แห่งสมาคมเศรษฐกรอาเซียน
- ๖.๓.๑๘ สมาพันธ์สภาผู้ส่งสินค้าทางเรืออาเซียน
- ๖.๓.๑๙ สภาธุรกิจระหว่างสหรัฐ-อาเซียน
- ๖.๔ สถาบันวิชาการ
  - ๖.๔.๑ เครือข่ายสถาบันศึกษายุทธศาสตร์และนานาชาติระหว่างประเทศ
ของอาเซียน
- ๖.๕ องค์กรภาคประชาสังคม
  - ๖.๕.๑ สถาบันการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมและเทคโนโลยีแห่ง
อาเซียน
  - ๖.๕.๒ สถาบันการศึกษาด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยีของอาเซียน
  - ๖.๕.๓ สมาคมห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์แห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๔ สมาคมวางแผนและการเคหะแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๕ สมาคมนักรังสีวิทยาอาเซียน
  - ๖.๕.๖ สมาพันธ์หมากรุกอาเซียน
  - ๖.๕.๗ สมาพันธ์นายจ้างอาเซียน
  - ๖.๕.๘ สมาพันธ์องค์กรสตรีอาเซียน
  - ๖.๕.๙ สมาพันธ์ผู้ก่อสร้างอาเซียน
  - ๖.๕.๑๐ สมาคมผู้ผลิตเครื่องสำอางอาเซียน
  - ๖.๕.๑๑ สถานีสิตเก่าญี่ปุ่นแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๑๒ สภาอาจารย์แห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๑๓ สหพันธ์จิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๑๔ สหพันธ์นักบัญชีอาเซียน
  - ๖.๕.๑๕ สหพันธ์ผู้รับเหมาวิศวกรรมไฟฟ้าแห่งกลุ่มประเทศอาเซียน
  - ๖.๕.๑๖ สหพันธ์องค์กรวิศวกรรมแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๑๗ สหพันธ์สโมสรการบินแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๑๘ สมาพันธ์สมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าอาเซียน
  - ๖.๕.๑๙ สหพันธ์มูลนิธิโรคหัวใจแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๒๐ สหพันธ์ร้วัดและสำรวจที่ดินแห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๒๑ สหพันธ์สมาคมเหมืองแร่แห่งอาเซียน
  - ๖.๕.๒๒ สหพันธ์การประมงแห่งอาเซียน

- ๖.๕.๒๓ สหพันธ์ฟุตบอลอาเซียน
- ๖.๕.๒๔ สมาคมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมป่าไม้แห่งอาเซียน
- ๖.๕.๒๕ สมาคมนักศึกษาวนศาสตร์แห่งอาเซียน
- ๖.๕.๒๖ สมาคมส่งเสริมและพัฒนาหัตถกรรมแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๒๗ สภาว่าวแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๒๘ สมาคมกฎหมายแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๒๙ สมาคมนักศึกษากฎหมายแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๐ สมาคมอุตสาหกรรมดนตรีแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๑ สมาคมศัลยกรรมทางประสาทแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๒ สมาพันธ์องค์กรเอกชนว่าด้วยผู้สูงอายุแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๓ องค์กรเอกชนเพื่อการป้องกันการใช้จ่ายเสพติดและสารเสพติดแห่ง

อาเซียน

- ๖.๕.๓๔ กลุ่มผู้ผลิตน้ำมันแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๕ สมาคมศัลยกรรมกระดูกแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๖ สหพันธ์กุมารแพทย์แห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๗ สหพันธ์กีฬาคอนฟิการแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๓๘ สมาคมท่าเรืออาเซียน
- ๖.๕.๓๙ สมาคมโรคโลหิตซีเมียอาเซียน
- ๖.๕.๔๐ สมาคมผู้ประเมินราคาแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๔๑ สมาคมผู้ผลิตน้ำมันพืชแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๔๒ หุ้นส่วนเอเชียเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชนบทเอเชีย
- ๖.๕.๔๓ คณะกรรมการความร่วมมือด้านเยาวชนอาเซียน
- ๖.๕.๔๔ สหพันธ์ที่ปรึกษาด้านวิศวกรแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๔๕ สหพันธ์องค์กรประชาสัมพันธ์แห่งอาเซียน
- ๖.๕.๔๖ สหพันธ์สมาคมเจ้าของเรืออาเซียน
- ๖.๕.๔๗ คณะกรรมการสมาคมแพทย์แห่งชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ๖.๕.๔๘ สมาคมโรคไขข้ออักเสบแห่งอาเซียน
- ๖.๕.๔๙ สถาบันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าด้วยการศึกษาและชุมชน
- ๖.๕.๕๐ มูลนิธิโครงการแลกเปลี่ยนระดับภูมิภาคว่าด้วยเอเชียตะวันออกเฉียง

เฉียงใต้ศึกษา

- ๖.๕.๕๑ สมาพันธ์ทหารผ่านศึกของประเทศอาเซียน
- ๖.๖. กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ในอาเซียน
  - ๖.๖.๑ ที่ประชุมอธิบดีกรมตำรวจอาเซียน
  - ๖.๖.๒ สหพันธ์สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านอาหารแห่งอาเซียน
  - ๖.๖.๓ ศูนย์การพัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
  - ๖.๖.๔ คณะทำงานว่าด้วยกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งอาเซียน
- ๗. การแบ่งตามข้อมูลสารสนเทศทั่วไปและข้อมูลที่เป็นกฎหมาย/ข้อตกลง
  - ๗.๑ ข้อมูลสารสนเทศทั่วไป
    - ๗.๒ ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นกฎหมาย/ข้อตกลง
      - ๗.๒.๑ ส่วนที่เป็นกฎหมายภายในประเทศ เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง เป็นต้น
      - ๗.๒.๒ ส่วนที่เป็นกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น กฎบัตรสนธิสัญญา อนุสัญญา ข้อตกลง เป็นต้น
  - ๘. การแบ่งตามลำดับเวลา โดยพิจารณาจากลำดับการเผยแพร่
    - ๘.๑ ข้อมูลสารสนเทศก่อนวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (หรือปี ๒๕๕๐) ซึ่งเป็นวันที่มีการลงนามในกฎบัตรอาเซียน
    - ๘.๒ ข้อมูลสารสนเทศระหว่างวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ (หรือปี ๒๕๕๘) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มิกฎบัตรอาเซียนแล้ว และอยู่ในระหว่างการสถาปนาประชาคมอาเซียน
    - ๘.๓ ข้อมูลสารสนเทศตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นวันสถาปนาประชาคมอาเซียน เป็นต้นไป

สรุป

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นผลให้รัฐสภาในฐานะสถาบันนิติบัญญัติแห่งรัฐได้มีความเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนเช่นกัน รวมทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะส่วนราชการสังกัดรัฐสภาหรือหน่วยธุรการของรัฐสภาซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภาได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงกำหนดยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

คือ สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทยมีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาประเด็นความจำเป็นการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนหรือที่เรียกว่า “ASEAN Unit” ของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม ก็มีพัฒนาการมาโดยตลอดตามระดับความสัมพันธ์ที่มีกับกลุ่มอาเซียน อาทิ กรมอาเซียน สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ กองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สังกัดกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ขณะเดียวกันสำหรับส่วนราชการสังกัดรัฐสภา คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศกิจการด้านสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ซึ่งรัฐสภาไทยเป็นสมาชิก) คือ หน่วยงานระดับฝ่ายขององค์การรัฐสภาอาเซียน สังกัดกององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ในปี ๒๕๓๗ เพื่อรองรับสมาชิกรัฐสภาไทยในองค์การรัฐสภาอาเซียน ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนชื่อ “องค์การรัฐสภาอาเซียน” เป็น “สมัชชารัฐสภาอาเซียน” จึงได้ปรับโครงสร้างมาเป็นกลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักงานองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ในปี ๒๕๕๑

การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับและการสั่งราชการของคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานสังกัดรัฐสภา มีลักษณะที่แตกต่างกันในบางประการ กล่าวคือ การจัดตั้งหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับและการสั่งราชการของคณะรัฐมนตรี เป็นผลจากแรงผลักดันจากสถานการณ์สากลหรือปัจจัยภายนอก (External factor) ที่จำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานสำหรับปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะปฏิบัติการ (Operation) หรือในลักษณะการประสานงาน (Coordination) โดยจัดให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในกรณีของอาเซียน โดยเฉพาะ ขณะที่การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนภายใต้หน่วยงานสังกัดรัฐสภา เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน (Internal factors) ซึ่งการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะดังกล่าว ได้เป็นไปตามความพร้อมของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานในภาพรวม ทั้งในส่วนของปริมาณงาน กรอบอัตรากำลัง หรือวงเงินงบประมาณ จึงไม่ได้เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกโดยตรง

อย่างไรก็ตามเมื่อกรอบเวลาของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความชัดเจนขึ้น เป็นผลให้มีการเสนอแนวคิดเพื่อจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนภายใต้หน่วยงานสังกัดรัฐสภา โดยที่คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) ได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ พร้อมทั้งมีมติเห็นชอบในหลักการเพื่อจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๗ ก) และคณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา (อ.ก.ร.) ระบบงานและกฎหมาย ได้ประชุมเมื่อวันที่ ๑๒

พฤษภาคม ๒๕๕๗ และมีมติว่า การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ ควรรองกว่า จะมีประธานรัฐสภาเสียก่อน เพื่อให้มีอำนาจในการลงนามเพื่อจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ อย่างถูกต้อง โดยในระหว่างนี้ให้ดำเนินการไปพลางก่อน โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการใช้อำนาจบริหารจัดการ และให้เปลี่ยนชื่อ “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” เป็น “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา” เพื่อแสดงให้เห็นว่า ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาเป็นศูนย์ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๗ ข)

โครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาที่เสนอโดยคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กำหนดให้มี ๔ ส่วนงานที่ประกอบด้วย ๑) ส่วนงานเลขานุการและบริหารทั่วไป ๒) ส่วนงานประชาคมอาเซียน ๓) ส่วนงานกฎหมายอาเซียน และ ๔) ส่วนงานข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้ ทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านประชาคมอาเซียน โดยที่โครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาได้กำหนดภารกิจ ส่วนงานข้อมูลสารสนเทศไว้ด้วย ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวคิดการเป็นฐานข้อมูลหรือศูนย์ข้อมูลนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนในการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในส่วนของการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการให้ความเห็นชอบ หากรัฐสภาไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ทันสมัยรวมทั้งไม่ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนรอบด้าน ก็อาจส่งผลต่อการพิจารณาหรือการมีมติของรัฐสภา ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ โดยชื่อของหน่วยงานดังกล่าวคือ “ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน”

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลและเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ดังนี้

- ๑) ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย
  - ๑.๑) ยุทธศาสตร์องค์กร
  - ๑.๒) งบประมาณ
  - ๑.๓) ทรัพยากรสารสนเทศ
  - ๑.๔) บุคลากร

๒) ปัจจัยภายนอกองค์กร ประกอบด้วย

๒.๑) เงื่อนไขเวลาการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘

๒.๒) มติคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับทราบการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งมีมติเห็นชอบในหลักการความจำเป็นที่จะต้องปรับโครงสร้างส่วนราชการ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน

๒.๓) ยุทธศาสตร์ประเทศ [Country Strategy] (รวมยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน) โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงต้องมีความเตรียมพร้อมด้านข้อมูลสารสนเทศสำหรับรัฐสภา

๒.๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖-พ.ศ. ๒๕๖๑) โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว กำหนดให้มีการยกระดับขีดสมรรถนะของส่วนราชการอย่างเป็นระบบครอบคลุมในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการ บุคลากร กฎ ระเบียบ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยอาจจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Readiness Center: ARC) ก็ได้

บทที่ ๔

ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในบทนี้เป็นการรายงานผลการศึกษาข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านประชาคมอาเซียน หรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนิติบัญญัติ แล้วแต่กรณี จำนวน ๓ คน

ผลการวิจัย

นักวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยนางสาวบุษฎี สันติพิทักษ์ รองอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้ดำเนินการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (บุษฎี สันติพิทักษ์, สัมภาษณ์, ๒๕๕๗) นายสมพล วนิคพันธุ์ ผู้อำนวยการด้านการต่างประเทศ ประจำสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และอดีตรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้ดำเนินการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ ณ อาคารทีปโก๋ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนพระราม ๖ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร (สมพล วนิคพันธุ์, สัมภาษณ์, ๒๕๕๗) และผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกพร รักความสุข อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ในฐานะอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และอดีตรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร ซึ่งได้ดำเนินการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ อาคารรัฐสภา (เอกพร รักความสุข, สัมภาษณ์, ๒๕๕๗) โดยการสัมภาษณ์นี้เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากการประมวลผลจากการวิจัยด้านเอกสารในบทที่ ๓ ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน สรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
๑. ความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับ	<ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยงานจะต้องกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์หลัก กำหนดขอบข่ายบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ● การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และบทบาทที่ชัดเจนว่าให้เป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลพื้นฐานทั่วไป หรือฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงลึกเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์และสร้างความสัมพันธ์เชิงทวิภาคีกับกลุ่มประชาคมอาเซียนที่อยู่ในรูปแบบกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาไทยกับรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ด้วย ● การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลฯ เป็นเพียงหน่วยงานย่อยของส่วนราชการในสังกัดรัฐสภา จึงควรพิจารณาระบบงานของรัฐสภาทั้งระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านการเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐสภากับประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การวางรากฐานของระบอบประชาธิปไตย การก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ หลังจากนั้นจึงควรจัดโครงสร้างส่วนราชการและระบบงานให้สอดคล้องกับเนื้อหาของภารกิจที่ควรจะเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> ● กรมอาเซียนได้ผลักดันให้ส่วนราชการระดับกระทรวงมีหน่วยงานภายในระดับกรมหรือกองทำหน้าที่ในการกำกับและดูแลงานด้านอาเซียน (ASEAN Unit) ของกระทรวงนั้น ๆ ● หน่วยงานที่ดูแลงานด้านอาเซียนของส่วนราชการต่าง ๆ มีความสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนงานด้านอาเซียนให้กับประเทศ

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
๒. บทบาทหน้าที่	<ul style="list-style-type: none"> ● สนับสนุนงานด้านอาเซียนให้ฝ่ายนิติบัญญัติและเป็นศูนย์รวมข้อมูลประชาคมอาเซียนให้กับ คณะกรรมาธิการ อนุกรรมาธิการ กรรมการ/อนุกรรมการของรัฐสภา และสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ● เป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลแก่สมาชิกรัฐสภาในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านอาเซียนไปยังชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่ โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ เช่น การสร้างผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้สอดคล้องกับการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน หรือการสร้างทัศนคติที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นต้น ● ประสานงานหน่วยราชการเพื่อสำรวจและพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาเซียน นำเสนอต่อรัฐสภา เพื่อให้พิจารณาร่างกฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ● หน่วยงานที่ดูแลงานด้านอาเซียนของรัฐสภาควรจะต้องประสานและดำเนินงานให้สอดคล้องกับกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ พร้อมทั้งประสานและสร้างเครือข่ายร่วมกับสมาชิกรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกสมัชชารัฐสภาอาเซียน

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
	<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลด้านประชาคมอาเซียนผ่านทางเว็บไซต์อย่างเป็นระบบ ● จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของข้อมูลด้านกฎหมายเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยกฎหมายต้องมีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ● ประกอบการพิจารณากฎหมายของรัฐสภาเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศโดยรวม ● สนับสนุนข้อมูลในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐสภาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการที่ฝ่ายรัฐสภาได้ดำเนินการทำสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีก่อนที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งจะต้องพิจารณาว่า มีผลกระทบใด ๆ จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วยหรือไม่ 	

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
๓. สถานภาพและรูปแบบของ ศูนย์ข้อมูลฯ	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานถาวร ในระดับกลุ่มงานในสังกัด สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาจาก หน้าที่ที่เป็นเพียงการบริหาร ข้อมูลสารสนเทศ จึงไม่ จำเป็นต้องจัดตั้งหน่วยงานเป็น ส่วนราชการระดับสำนัก และ/ หรือไม่จำเป็นต้องมีสถานที่ตั้ง หน่วยงานแน่นอน โดยบริหาร จัดการในรูปแบบการจัดตั้ง องค์กรเสมือน (Virtual organization) ทำงานผ่านระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ ระบบเว็บไซต์ เช่น การตั้ง บุคคลภายนอกมาร่วมเป็น คณะกรรมการและการใช้อำนาจ หน้าที่และกลไกของ คณะกรรมาธิการในการรวบรวม ข้อมูล 	

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
๔. หน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ	<ul style="list-style-type: none"> ● สามารถแยกดำเนินการได้ทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารส่วนราชการสังกัดรัฐสภาที่แยกกันบริหารอย่างเป็นเอกเทศ อย่างไรก็ตามการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ควรเป็นหน่วยกลางทางด้านข้อมูลประชาคมอาเซียนให้บริการทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรทางด้านงบประมาณหรือบุคลากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 	
๕. การบริหารจัดการด้านข้อมูลสารสนเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย ให้บริการได้ทุกที่ ทุกเวลา รวมทั้งต้องการสร้างระบบการจัดเก็บเอกสารสำคัญในรูปแบบของจดหมายเหตุตามระเบียบราชการ 	

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
<p>๖. การสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● รัฐสภาไทยควรมีการทบทวนองค์ความรู้ให้ทันสมัยโดยหน่วยงานที่เป็นกลางสำหรับการจัดทำฐานข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ และควรมีการจัดทำข้อมูลโดยคณะวิจัยหรือรวบรวมข้อมูลเป็นองค์ความรู้ของฝ่ายนิติบัญญัติเอง ● ทรพยากรสารสนเทศเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของรัฐสภายังไม่เพียงพอในแง่ของคุณภาพ เนื่องจากแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่มาจากฝ่ายบริหาร ทำให้ขาดความสมบูรณ์ของข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อให้สามารถนำมาใช้ให้ทันกับความต้องการของสมาชิกรัฐสภา กรรมการและบุคคลในวงงานรัฐสภา ซึ่งแตกต่างกับเว็บไซต์ของต่างประเทศที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและมีข้อมูลเชิงลึก ● ควรปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้ง่ายและมีข้อมูลของฝ่ายนิติบัญญัติน่าเชื่อถือมากขึ้น ● ควรมีการคัดกรองข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงในระยะยาว 	

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีนในส่วนที่เป็นตัวบทกฎหมาย รวมทั้งการเผยแพร่เนื้อหาสาระที่สำคัญโดยใช้รูปแบบการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศของเว็บไซต์ของสหภาพยุโรปมาใช้หรือเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ่านทาง Smart Phone ในรูปแบบ Application ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย 	
๗. บุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> ● บุคลากรจะต้องมีความรู้ทักษะด้านภาษา มีความรู้ในการบริหารข้อมูลสารสนเทศ และสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้ เพื่อจัดลงระบบฐานข้อมูลและเว็บไซต์อย่างถูกต้อง สามารถประสานงานเพื่อสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายในและภายนอก เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและหลากหลายยิ่งขึ้น 	

ตารางที่ ๔ – ๑ แนวทางและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน (ต่อ)

ประเด็น	ความเห็น	หมายเหตุ
๘. การสร้างเครือข่าย	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรมีการจัดทำข้อตกลงกับรัฐสภาของกลุ่มประเทศอาเซียนในการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อให้ได้ข้อมูลและองค์ความรู้จากรัฐสภาประเทศนั้น ๆ และเพื่อแลกเปลี่ยนถ่ายทอดองค์ความรู้จากรัฐสภาต่างประเทศ รวมทั้งต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือหรือความเป็นพันธมิตรกับองค์กรต่าง ๆ ด้านข้อมูลสารสนเทศและความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ด้านอื่น ๆ 	

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลจากการวิจัยด้านเอกสารในบทที่ ๓ ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน และจากการสัมภาษณ์ในบทนี้ จะพบว่า สภาวะการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกและการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศไทยเป็นแรงกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทย ต้องเรียนรู้และปรับกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ส่วนราชการต่าง ๆ ได้เริ่มมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน รัฐสภาเป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติซึ่งมีสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนอยู่แล้วคือ กลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และได้มีแนวคิดจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนโดยมีภารกิจเกี่ยวกับงานด้านข้อมูลสารสนเทศ เพื่อรองรับในเรื่องดังกล่าวด้วย

ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงค่านิยมและแนวทางปฏิบัติของส่วนราชการไทยที่มักจะนิยมการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ โดยอาจจะยังไม่พิจารณาถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้วว่ามีขอบเขตความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวนี้หรือไม่ มีความซ้ำซ้อนของงานหรือไม่ จึงทำให้มีการเพิ่มปริมาณหน่วยงานของรัฐขึ้นมาก โดยก่อนปี ๒๕๔๕ มีหน่วยงานระดับกระทรวง จำนวน ๑๔ กระทรวง แต่ปี ๒๕๔๕ เป็นต้นมา มีหน่วยงานระดับกระทรวง จำนวน ๒๐ กระทรวง อีกทั้งมีการเพิ่มปริมาณส่วนราชการระดับกรมในแต่ละกระทรวงอีกจำนวนหนึ่ง ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องเป็นภาระรายจ่ายภาครัฐ ทั้งในส่วนงบประมาณเพื่อการลงทุนหรืองบประมาณประจำ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อมีการเพิ่มอัตราข้าราชการสำหรับการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่นี้ จะเป็นภาระค่าใช้จ่ายระยะยาวแก่รัฐ เนื่องจากรัฐจะต้องมีการค่าใช้จ่ายจำนวนมากด้านเงินเดือน ค่ารักษาพยาบาล (ซึ่งรวมถึงค่ารักษาพยาบาลบุคลากร คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมาย และบุตร) เงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เงินบำเหน็จบำนาญภายหลังการพ้นตำแหน่งทางราชการ ฯลฯ สำหรับข้าราชการในแต่ละอัตรา จนกระทั่งรายจ่ายประจำปีเพิ่มจากร้อยละ ๗๕.๒ (๑,๕๐๐,๔๗๖ ล้านบาท) ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาเป็นร้อยละ ๗๕.๕ (๒,๐๑๗,๖๒๕ ล้านบาท) ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ (สำนักงบประมาณ, ๒๕๕๖ : ๔) หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การมีรายจ่ายประจำปีในระดับร้อยละ ๘๐ เป็นผลให้รายจ่ายลงทุนต้องถูกลดทอนให้อยู่ในระดับประมาณร้อยละ ๑๘ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ เท่านั้น ส่งผลให้การพัฒนาประเทศโดยรวมไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร

แม้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นร่วมกันในหลักการที่สรุปได้คือ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลฯ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา อย่างไรก็ตามถ้ามีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลฯ แล้ว การปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูลฯ นี้ ให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้ง ยังคงต้องพบกับปัญหา/อุปสรรคหลายประการ ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ โดยการได้มาซึ่งข้อมูลเบื้องต้นของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ยังคงต้องอาศัยการให้ความร่วมมือจากฝ่ายบริหาร ในส่วนของข้อมูลสารสนเทศจากภาคเอกชนที่เป็นรายงานศึกษาหรือรายงานวิจัย ก็มีประเด็นปัญหาของการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ รวมทั้งเอกสารสำคัญที่เป็นภาษาต่างประเทศซึ่งอาจมีความจำเป็นต่อการแปลเป็นภาษาไทย จากเหตุดังกล่าวจึงต้องจัดเตรียมงบประมาณเพื่อดำเนินการ ในส่วนของการสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรสังกัดศูนย์ข้อมูลฯ ให้เข้าใจภาระหน้าที่หรือการสร้างแบบแผนการปฏิบัติงาน เป็นอีกประเด็นที่ต้องมีการบริหารจัดการให้สัมฤทธิ์ผล โดยศูนย์ข้อมูลฯ มิใช่หน่วยงานห้องสมุดที่ทำหน้าที่เก็บทรัพยากรสารสนเทศไว้ และมีการบริการแนะนำการเข้าถึง/การยืมหรือบริการค้นคว้าในเบื้องต้นเท่านั้น แต่ศูนย์ข้อมูลฯ จะต้องปฏิบัติหน้าที่มากกว่าหน่วยงานห้องสมุด

สำหรับการทำหน้าที่รวบรวม จำแนก ปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา

นอกเหนือจากประเด็นการบริหารจัดการแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นในเวลานี้ คือ มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประชามติอาเซียนเป็นจำนวนมาก จึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศให้มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการ น่าเชื่อถือ มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ทันสมัยและเที่ยงตรง โดยจัดเก็บในระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสะดวกสำหรับการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สืบค้น

บทที่ ๕

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (*Association of South-East Asian Nations : ASEAN*) ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกก่อตั้ง ๕ ประเทศได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซียและสิงคโปร์ ที่ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (*Bangkok Declaration*) หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาอาเซียน (*ASEAN Declaration*) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ เมื่อมีพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาประเทศ จึงนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพโดย บรูไนดารุสซาลามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ ๖ เมื่อปี ๒๕๒๗ เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ ๗ ในปี ๒๕๓๘ ลาวและเมียนมาร์ (พม่า) เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี ๒๕๔๐ และกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกในลำดับที่ ๑๐ เป็นประเทศล่าสุดเมื่อปี ๒๕๔๒

ต่อมามีแนวคิดที่จะยกระดับการรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมให้มากขึ้น โดยการประชุมสุดยอดอาเซียนปี ๒๕๔๖ ณ ประเทศอินโดนีเซีย ได้มีข้อตกลงที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (*ASEAN Community*) และได้มีการกำหนดในภายหลังให้มีการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี ๒๕๕๘ สำหรับประชาคมอาเซียน (*ASEAN Community*) ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ๑) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (*ASEAN Political Security Community: APSC*) ๒) **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (*ASEAN Economic Community: AEC*)** และ ๓) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (*ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC*)

ทั้งนี้ มติคณะรัฐมนตรีที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมต่อการเป็นประชาคมอาเซียน คือ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับทราบการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งมีมติเห็นชอบในหลักการความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน อันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนระหว่างหน่วยงานของไทย เพื่อรักษาบทบาทนำในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนและการประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนระหว่างหน่วยงานของไทย และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของไทยในเวทีอาเซียนและเวทีระหว่างประเทศ

ดังนั้น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นผลให้รัฐสภาในฐานะสถาบันนิติบัญญัติแห่งรัฐได้มีความเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน เช่นกัน รวมทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะส่วนราชการสังกัดรัฐสภาหรือหน่วยธุรการของรัฐสภา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภาได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงกำหนดยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์คือ สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทยมีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

เมื่อพิจารณาประเด็นความจำเป็นการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน หรือที่เรียกว่า “ASEAN Unit” ของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรีและสำนักงานศาลยุติธรรม ก็มีพัฒนาการมาโดยตลอดตามระดับความสัมพันธ์ที่มีกับกลุ่มอาเซียน อาทิ กรมนอาเซียน สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ กองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สังกัดกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานเงินการคลังอาเซียน สังกัดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง หรือศูนย์วิเทศอาเซียน สังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ขณะเดียวกันในส่วนราชการสังกัดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรก็ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ เป็นหน่วยงานระดับฝ่ายขององค์การรัฐสภาอาเซียน กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ในปี ๒๕๓๗ เพื่อดูแลงานด้านอาเซียนของรัฐสภาไทยในองค์การรัฐสภาอาเซียน ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนชื่อ “องค์การรัฐสภาอาเซียน” เป็น “สมัชชารัฐสภาอาเซียน” จึงได้ปรับโครงสร้างเป็นกลุ่มงานสมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ในปี ๒๕๕๑

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตในการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับและการตั้งราชการของคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานสังกัดรัฐสภา ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันในบางประการ กล่าวคือ การจัดตั้งหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับและการตั้งราชการของคณะรัฐมนตรี เป็นผลจากแรงผลักดันจากสถานการณ์สากลหรือปัจจัยภายนอก (External factor) ที่จำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานสำหรับปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะปฏิบัติการ (Operation) หรือในลักษณะการประสานงาน (Coordination) ที่รับผิดชอบในกรณีของอาเซียน โดยเฉพาะ ขณะที่การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนภายใต้หน่วยงานสังกัดรัฐสภา เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน (Internal factor) ที่การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะดังกล่าว ได้เป็นไปตามความพร้อมของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานในภาพรวม ทั้งในส่วนของปริมาณงาน กรอบอัตรากำลัง หรือวงเงินงบประมาณ โดยไม่ได้เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกโดยตรง

อย่างไรก็ตาม เมื่อกรอบเวลาของการเป็นประชาคมอาเซียนมีความชัดเจนขึ้น เป็นผลให้มีการเสนอแนวคิดเพื่อจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียนภายใต้หน่วยงานสังกัดรัฐสภา โดยที่คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) ได้จัดการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ พร้อมทั้งมีมติเห็นชอบในหลักการเพื่อจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (อ.ก.ร.) ระบบงานและกฎหมาย ได้จัดการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พร้อมทั้งมีมติว่า การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการควรรอจนกว่าจะมีประธานรัฐสภาเสียก่อน เพื่อให้มีอำนาจในการลงนามเพื่อจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ อย่างถูกต้อง โดยในระหว่างนี้ให้ดำเนินการไปพลางก่อน โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการใช้อำนาจบริหารจัดการ และให้เปลี่ยนชื่อ “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” เป็น “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา” เพื่อแสดงให้เห็นว่า ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาเป็นศูนย์ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ทั้งนี้ ในโครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา ได้มีการกึ่งส่วนหนึ่งเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลนิติบัญญัติประชาคมอาเซียนในการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการให้ความเห็นชอบ หากรัฐสภาไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ทันสมัยรวมทั้งไม่ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนรอบด้าน ก็อาจส่งผลต่อการพิจารณาหรือการมีมติของรัฐสภาที่ไม่สอดคล้องหรือเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเท่าที่ควร โดยชื่อของหน่วยงานดังกล่าวคือ “ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน”

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลและเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ดังนี้

๑. ปัจจัยภายในองค์กร

๑.๑ ยุทธศาสตร์องค์กร เนื่องจากยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทยมีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

๑.๒ งบประมาณ เนื่องจากบทบัญญัติตามความในมาตรา ๑๖๘ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดสาระสำคัญ รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา หากรัฐสภาเห็นว่า งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นไม่เพียงพอ ให้สามารถเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการคณะที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณได้โดยตรง ซึ่งหมายความว่า การขอรับการจัดสรรงบประมาณ ของรัฐสภามีความแตกต่างกับการขอรับการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับของ คณะรัฐมนตรี ฉะนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถใช้ช่องทางดังกล่าวสำหรับการรับ การจัดสรรงบประมาณ เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ตามความจำเป็นและ ความเหมาะสม

๑.๓ ทรัพยากรสารสนเทศ โดยทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดรัฐสภาตามข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : ๒๕๕๗ ก) ที่ประกอบด้วย หนังสือที่มีการให้ยืมเป็นการทั่วไป (Book) หนังสืออ้างอิง (Reference Book) ซึ่งไม่มีการให้ยืมเป็นการ ทั่วไป รวมทั้งวารสาร/นิตยสาร ที่มีการเย็บเล่มรวม และรายงานการประชุมในวงงานรัฐสภาที่มีการเย็บ เล่ม รวมทั้งสิ้น ๘๔,๐๑๕ เล่ม เมื่อจำแนกเป็นหนังสือทรัพยากรสารสนเทศหมวดหมู่อาเซียนได้มีการ จัดบริการในรูปแบบของ “มุมอาเซียน ASEAN corner” เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองการ ให้บริการด้านข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับอาเซียนเป็นการเฉพาะ มีจำนวน ๕๕๘ เล่ม และหนังสือที่ เกี่ยวข้องกับอาเซียนอีกอย่างน้อย ๔๐๕ รายการ อีกทั้งมีทรัพยากรสารสนเทศชั้นปฐมภูมิที่เป็นรายงาน การประชุมของคณะกรรมการหรือรายงานการประชุมในวงงานรัฐสภาที่มีการพิจารณาในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งรายงานทางวิชาการที่จัดทำโดยส่วนราชการสังกัดรัฐสภาอีกด้วย จึงจะเห็นได้ว่า ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีปริมาณมากในระดับ หนึ่งในที่สนับสนุนภารกิจของรัฐสภาด้านประชาคมอาเซียน

๑.๔ บุคลากร โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ด้านวิชาการ สำหรับการรองรับการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ฯ ทั้งนี้ในส่วนของบุคลากรที่มีหน้าที่ให้บริการความรู้ด้านวิชาการและด้านกฎหมาย ล้วนแต่เป็นผู้มี คุณวุฒิอันมีความหลากหลายในสาขาต่างๆ เป็นสหวิทยาการ เช่น สาขาเกษตรศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศีลภาศาสตร์ ฯลฯ ที่จะสามารถเป็น ผู้ปฏิบัติงานในกรณีนี้ได้ โดยมีต้องบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการเพิ่มเติม เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ ในระยะเริ่มต้น

๒ ปัจจัยภายนอกองค์กร

๒.๑ เงื่อนไขการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๒๑ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ได้กำหนดเงื่อนไขของการเป็นประชาคมอาเซียนในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ เงื่อนไขเวลาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ผลักดันให้กลไกการใช้อำนาจรัฐ หรือกลไกการบริหารราชการแผ่นดินทั้งในส่วนของฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ ต่างก็ต้องปรับตัวให้พร้อมกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น

๒.๒ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับทราบการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งมีมติเห็นชอบในหลักการความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน แม้ว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ไม่อยู่ภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรี แต่ก็สามารถถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีหรือนำมติคณะรัฐมนตรีมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับระบบงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๒.๓ ยุทธศาสตร์ประเทศ [Country Strategy] (รวมยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน) โดยที่ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงต้องมีความเตรียมพร้อมด้านข้อมูลสารสนเทศสำหรับรัฐสภา

๒.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๖๑) โดยที่ยุทธศาสตร์ดังกล่าว กำหนดให้มีการยกระดับขีดสมรรถนะของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการ บุคลากร กฎ ระเบียบ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยอาจจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Readiness Center: ARC) ก็ได้

สำหรับเป้าหมาย แนวทางการจัดตั้ง กระบวนการทำงาน และรูปแบบของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ตามทัศนะและความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ จะต้องกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์หลักของหน่วยงาน และกำหนดขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีทิศทางชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และบทบาทให้ชัดเจนว่าเป็นหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลพื้นฐานทั่วไปหรือฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงลึกเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการเชื่อมโยงกับการสร้างความสัมพันธ์เชิงทวิภาคีกับกลุ่มประชาคมอาเซียน ที่อยู่ใน

รูปแบบกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาไทยกับรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ด้วย และเป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลแก่สมาชิกรัฐสภาในการเผยแพร่ข้อมูลและความรู้ด้านอาเซียนไปยังชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่ โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน

สำหรับรูปแบบของหน่วยงาน หากเนื้อหาของลักษณะงาน เป็นเพียงการบริหารฐานข้อมูลสารสนเทศ จึงยังไม่มีควมจำเป็นที่จะจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือส่วนราชการระดับสำนัก แต่ทำให้จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือส่วนราชการระดับกลุ่มงาน ในรูปแบบการทำงานที่มีความมั่นคงถาวรมิใช่หน่วยงานเฉพาะกิจ **โดยศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ควรเป็นหน่วยงานกลางและศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศที่ทำหน้าที่ให้บริการทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรทั้งในส่วนของงบประมาณหรือบุคลากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ** ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าถึงข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลของทั้งสองสภา อย่างไรก็ตามมีความเป็นไปได้ที่ส่วนราชการสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา จะแยกจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากการบริหารงานของสองส่วนราชการนี้มีความเป็นเอกเทศที่แยกการบริหารออกจากกันตามบทบัญญัติกฎหมายที่เป็นอยู่

ในส่วนของรูปแบบโครงสร้างการทำงานของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ไม่จำเป็นที่จะต้อง มีสถานที่ตั้งของหน่วยงานที่แน่นอน แต่อาจบริหารจัดการในรูปแบบการจัดตั้งองค์การเสมือน (Virtual organization) **ที่มีการทำงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือใช้ระบบเว็บไซต์ เป็นกลไกการทำงาน**ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ซึ่งรูปแบบโครงสร้างการทำงานในลักษณะนี้จะมีความแตกต่างกับการทำงานในรูปแบบเดิมที่จะเน้นในเรื่องการจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีโครงสร้างในการบริหารจัดการ

เมื่อพิจารณาประเด็นองค์ความรู้หรืองานวิชาการที่มีอยู่เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ **ควรมีการทบทวนความรู้ให้ทันสมัยรวมทั้งมีข้อมูลที่ย้อนไปจากอดีตปัจจุบัน และอนาคต** โดยหน่วยงานที่เป็นกลางสำหรับการจัดทำฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เทียบตรงและความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้การได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศของส่วนราชการสังกัดรัฐสภามีลักษณะเป็นการรับข้อมูลจากฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ จึงทำให้ขาดความสมดุลของข้อมูลสารสนเทศและมีปัญหาของความน่าเชื่อถือของข้อมูลสารสนเทศด้วย **และควรตระหนักถึงการสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศต่อรัฐสภาโดยศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ไม่ใช่เป็นการยืนยันความถูกต้องการดำเนินการของฝ่ายบริหาร**

สำหรับการได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับเป็นฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ฯ ในกรณีที่เป็นการแสวงหาข้อมูลภายในประเทศ ควรมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและจัดส่งข้อมูลเบื้องต้นให้แก่ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ หรือในกรณีที่เป็นการแสวงหาข้อมูลจากต่างประเทศ อาจใช้ช่องทางของความเป็นสมาชิกสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) หรือ สัมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ในการแสวงหาข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประชาคมอาเซียนอีก ๕ ประเทศ

ในส่วนของรูปแบบการดำเนินการ ควรใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศให้แก่สาธารณชน โดยอาจนำรูปแบบของเว็บไซต์สหภาพยุโรป มาประยุกต์ใช้สำหรับการลำดับหัวข้อในการนำเสนอ ทั้งนี้ควรมีการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสื่อสารด้วย จึงจำเป็นต้องสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ รวมทั้งมีความรู้ในการบริหารข้อมูลต่าง ๆ และสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจัดลงระบบฐานข้อมูลและเว็บไซต์ได้อย่างถูกต้อง โดยในส่วนการวางระบบเว็บไซต์ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ฯ ควรมีการวางระบบฐานข้อมูลให้มีความทันสมัย มีความถี่ของการนำเข้าข้อมูล สามารถเข้าถึง สืบค้นได้ง่ายและมีข้อมูลของทางนิติบัญญัติให้มากขึ้น อีกทั้งสามารถประสานงานเพื่อสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก เพื่อประโยชน์ต่อการมีข้อมูลที่หลากหลายและให้ผู้ใช้บริการสามารถเชื่อมโยง (Link) กับเว็บไซต์ขององค์กรต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ จะเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนให้กับรัฐสภาของประชาคมอาเซียนในอนาคต

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรตระหนักคือ **การจัดทำฐานข้อมูลที่มีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ** เนื่องจากโดยการได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา มีลักษณะเป็นการรับข้อมูลส่วนใหญ่จากฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ นอกจากนี้เป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ทำให้ยังขาดความสมบูรณ์ของข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อสามารถนำมาใช้กับงานนิติบัญญัติ พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของสมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา จึงทำให้ขาดความสมดุลของข้อมูลสารสนเทศและมีปัญหาของความน่าเชื่อถือของข้อมูลสารสนเทศด้วย เนื่องจากในบางครั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคฝ่ายค้านไม่มีความประสงค์จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาจากฝ่ายบริหาร ดังนั้นการได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ควรเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นกลาง ครอบคลุมรอบด้านทุกมิติที่เกี่ยวข้อง และมีใช้เป็นการนำข้อมูลสารสนเทศจากฝ่ายบริหารมาประกอบการพิจารณาแต่เพียงแหล่งเดียวเท่านั้น และให้ตระหนักว่า การสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศนี้ไม่ใช่เป็นการยืนยันความถูกต้องของฝ่ายบริหาร สำหรับประเด็นข้อมูล

**สารสนเทศที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมีจำนวนมาก จึงควรรีให้มีการคัดกรองในส่วนที่เป็นข้อมูล
สารสนเทศที่สำคัญสำหรับการอ้างอิงเพื่อใช้ประโยชน์ในระยะยาว**

อภิปรายผล

การจัดตั้งหน่วยงานหรือส่วนราชการเพิ่มเติมจากหน่วยงานเดิมที่มีอยู่เป็นเรื่องที่สำคัญ
ทั้งนี้ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวเป็นภาระค่าใช้จ่ายของรัฐทั้งใน
ส่วนงบประมาณเพื่อการลงทุนหรืองบประมาณประจำ ยิ่งไปกว่านั้นถ้ามีการเพิ่มอัตราข้าราชการ
สำหรับการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ จะเป็นภาระค่าใช้จ่ายระยะยาวแก่รัฐ ส่งผลให้
การพัฒนาประเทศโดยรวมไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร

การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐเพิ่มขึ้น จะต้องคำนึงถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และการสัมฤทธิ์ผล
ตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งเป็นสำคัญ ทั้งนี้ โดยปกติแล้วการจัดตั้งหน่วยงานใหม่จะเป็นการยกระดับ
หน่วยงานที่มีอยู่แล้วให้มีสถานภาพหรือสภาพความรับผิดชอบสูงขึ้น เช่น การยกระดับสำนักงาน
คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ที่มีสถานภาพเป็นหน่วยงานย่อยสังกัดสำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี ให้เป็นส่วนราชการระดับกรม คือ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของสำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี และของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น หรือการรวบรวมงานที่กระจายอยู่ในหลายหน่วยงานให้มาควบ
รวมเป็นหน่วยงานเดียวกันเพื่อความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน เช่น การโอนงานด้านทรัพยากรน้ำ
บาดาลจากกองพัฒนาแหล่งน้ำ กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท และกองพัฒนาบ่อน้ำบาดาล กรมโยธาธิการ
กระทรวงมหาดไทย งานด้านน้ำบาดาลในกองประปาชนบท กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือ
กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อรวบรวมจัดตั้งเป็นหน่วยงานเดียวกัน
คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชกฤษฎีกาโอน
กิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้น หรือเป็นไปตามบทบาทความรับผิดชอบในภารกิจที่ไม่
เคยมีมาก่อนในวงงานการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐ แต่เมื่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดให้มีการ
จัดตั้ง จึงจัดตั้งหน่วยงานเหล่านี้เพื่อรองรับ เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
หรือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ชื่อเดิมคือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา) เป็นต้น

แต่หากมีปัจจัยหรือสถานการณ์ที่ทำให้หน่วยงาน หรือองค์กรมีภารกิจเพิ่มเติมมากกว่าเดิม ก็มีความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งหน่วยงานใหม่ โดยที่ไม่มีฐานความรับผิดชอบมาก่อนซึ่งต่างกับบางหน่วยงานที่อ้างถึงข้างต้น ทั้งนี้มีความเป็นไปได้ของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาจะพิจารณาจัดตั้ง ศูนย์ประชาคมอาเซียนเป็นหน่วยงานเฉพาะในส่วนของข้อมูลสารสนเทศสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน (ASEAN Unit) [นอกเหนือจากหน่วยงานเฉพาะในส่วนของภารกิจสมัชชารัฐสภาอาเซียน คือ กลุ่มงาน สมัชชารัฐสภาอาเซียน สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ] โดยภารกิจลำดับแรกคือ การสนับสนุน ข้อมูลสารสนเทศสำหรับคณะผู้แทนรัฐสภาไทยที่มีภารกิจเข้าร่วมการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) และการประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน เนื่องจากเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ อีกทั้งในส่วนของจัดการบริหาร ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาโดยเฉพาะ ในเรื่องของการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ หลายหน่วยงานได้มีความริเริ่มจัดตั้งหน่วยงานย่อยด้านข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน เช่น ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือศูนย์สารสนเทศการเจรจาการค้า ระหว่างประเทศของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ศูนย์วิเทศอาเซียนของสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น

โดยที่รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่คณะรัฐมนตรีพึงมีหรือที่ รัฐสภาพึงมี น่าจะมีความแตกต่างกัน แม้ว่าคณะรัฐมนตรีจะอ้างว่า การบริหารราชการแผ่นดินจะยึด หลักการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน โดยเฉพาะการจัดทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศหรือ องค์การระหว่างประเทศ จะต้องมีการให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก็ตาม แต่ลักษณะการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานในการกำกับ และการแถลง นโยบายต่อรัฐสภาเพื่อบริหารราชการแผ่นดินในระยะเวลา ๔ ปีเป็นสำคัญ ขณะที่รัฐสภาอาจมีความ จำเป็นต่อการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีมิติความกว้างและความลึกของข้อมูลสารสนเทศมากกว่า ฝ่ายคณะรัฐมนตรี โดยจะต้องเป็นการรับฟังและระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) อย่างรอบด้านทั้งในส่วนของกลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มประชาสังคม กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มศาสนา กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ รวมทั้งผลการ ศึกษาวิจัยจากสถาบันวิชาการหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อประมวลผลเป็นประเด็นการพิจารณา และการตัดสินใจในฐานะองค์กรนิติบัญญัติแห่งรัฐ โดยที่ผลของมติรัฐสภามีความผูกพันกับประเทศทั้ง ในด้านการตรากฎหมาย อาณาเขตประเทศ หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย

ทั้งนี้ในบางกรณีอาจเป็นกรณีที่เป็นไปได้ยากในการแก้ไขสภาพให้กลับคืนมาดังเดิม หากรัฐสภามีมติเห็นชอบไปแล้ว เช่น กรณีเปลี่ยนแปลงอาณาเขตประเทศ เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า กรณีดังกล่าวนี้ รัฐสภาทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย (กรณีถ้าไม่มีการวินิจฉัยอื่นใดจากศาลรัฐธรรมนูญ) จึงมีความจำเป็นอยู่เองที่รัฐสภาต้องพิจารณาตามข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ

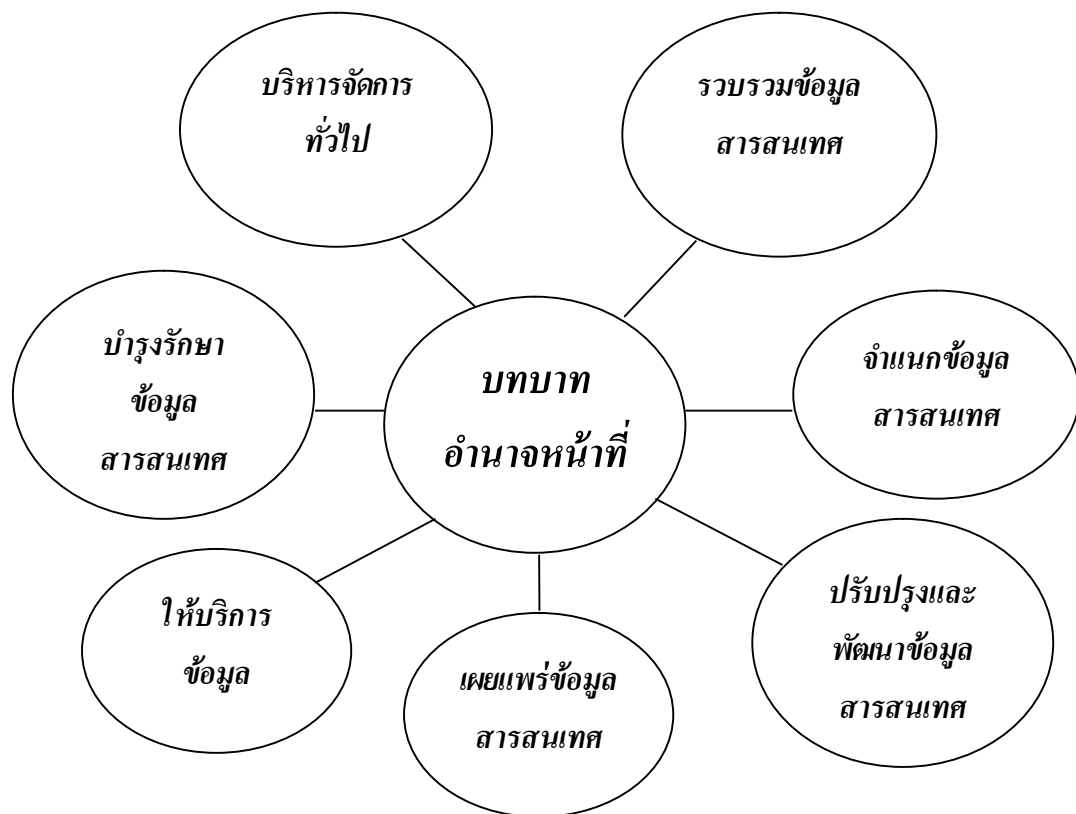
ทั้งนี้ รัฐสภาเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านประชาคมอาเซียน โดยการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาอยู่แล้ว ทั้งจากการอภิปรายในวงงานรัฐสภา การประชุมรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และการประชุมคณะกรรมการ ที่มีการนำเสนอข้อมูลของคณะรัฐมนตรีหรือฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะกรรมการที่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญในการเรียกเอกสารจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีรายงานการประชุม/การอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ เป็นเอกสารข้อมูลสารสนเทศไว้สำหรับอ้างอิง นอกจากนี้ยังสามารถใช้บทบาทความเป็นสมาชิกภาพของสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) หรือสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union: IPU) ที่จะสร้างความร่วมมือทั้งระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีด้านข้อมูลสารสนเทศ สำหรับเชื่อมโยงข้อมูลของประเทศในกลุ่มอาเซียนแบบเฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะเรื่องบทบัญญัติของกฎหมายในแต่ละประเทศได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการพิจารณาได้อย่างรอบด้าน จึงอาจมีความจำเป็นต่อการจัดซื้อข้อมูลหรือฐานข้อมูลที่จำเป็นหรือสำคัญเพิ่มเติม รวมทั้งการขอความร่วมมือ การขอความอนุเคราะห์ การแปลเอกสาร เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนสำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลพื้นฐานทั่วไป และใช้เป็นฐานข้อมูลสนเทศที่มีคุณภาพสูงอีกด้วย

อย่างไรก็ตามความมีประสิทธิภาพหรือผลสัมฤทธิ์ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้นำองค์กร การสนับสนุนด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศงบประมาณ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนเข้าฐานข้อมูล โครงสร้าง ระบบการทำงาน หรือองค์ประกอบในส่วนอื่น ๆ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่จะสนับสนุนภารกิจของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ ประกอบด้วย เนื่องจากศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ มีอาจปฏิบัติงานได้โดยลำพังอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ควรตระหนัก คือ ความซ้ำซ้อนของงานสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่กระจายอยู่ในหน่วยงานระดับสำนักหลายแห่ง เช่น สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักภาษาต่างประเทศ สำนักการประชุม สำนักกรรมการ ๑ สำนักกรรมการ ๒ สำนักกรรมการ ๓ สำนักกฎหมาย และสำนักวิชาการ เป็นต้น หากการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ มีผลบังคับใช้แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดระเบียบการบริหารข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เมื่อประมวลข้อมูล ข้อเท็จจริง และความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะที่เป็นโครงสร้างบทบาทอำนาจหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ดังนี้

แผนภาพที่ ๕ - ๑ โครงสร้างบทบาทอำนาจหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

๑. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

๑.๑ การบริหารจัดการทั่วไป ด้านบุคลากร การงบประมาณ การพัสดุ และทรัพยากรอื่น ทั้งนี้ให้รวมถึงการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานภายในในการจัดส่งข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนมายังศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ หรือการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานด้านข้อมูลสารสนเทศขององค์กรต่าง ๆ ตลอดจนติดตามสถานการณ์ ความคืบหน้า และความก้าวหน้าของการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนทั้งในระดับองค์กร ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค เพื่อให้บรรลุตามพันธกิจขององค์กรและวัตถุประสงค์การจัดตั้ง

๑.๒ การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ทั้งที่เป็นการใช้งบประมาณแผ่นดินและไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน และดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อตกลงระหว่างประเทศด้านประชาคมอาเซียนที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้เป็นต้นมา รวมทั้งดำเนินการประสานงานให้มีการแปลข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนจากภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย หรือการแปลข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญเพื่อเผยแพร่เป็นภาษาต่างประเทศ สำหรับการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจะดำเนินการทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีสาระเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน จัดทำเป็นฐานข้อมูลในภาพรวมสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา รวมทั้งจัดหาและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-book ซึ่งนับวันจะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากในปัจจุบันมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในรูปแบบของข้อมูลพื้นฐาน ทั้งในส่วนที่เป็นหนังสือ เอกสารวิชาการ บทความ รวมทั้ง รายงานวิจัยที่เผยแพร่ในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการให้ความรู้ต่อสาธารณชนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายในการเข้าถึง ทั้งนี้ หากมีขั้นตอนทางกฎหมายที่จะต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบราชการต่อไป

๑.๓ การจำแนกข้อมูลสารสนเทศ ดำเนินการจำแนกและจัดประเภทข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงและการนำไปใช้ประโยชน์ โดยการจำแนกแยกแยะข้อมูลสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ทั้งในรูปแบบตามหลักวิชาการบรรณารักษศาสตร์ พร้อมทั้งพิจารณาบริบทของประชาคมอาเซียนที่มีการแบ่งเป็น ๓ เสาหลักได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เป็นองค์ประกอบในการพิจารณา รวมทั้งการจัดทำทะเบียนรายชื่อข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

๑.๔ การปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ให้มีความครอบคลุม สมบูรณ์ครบถ้วน ทันสมัยและสะดวกต่อการให้บริการ โดยกำหนดให้มีการปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียนที่มีความทันสมัยสำหรับการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ให้พัฒนานำข้อมูลสารสนเทศมาจัดทำเป็นการเปรียบเทียบข้อมูลของประเทศไทยเฉพาะในตัวเลขด้านสถิติที่สำคัญ หรือข้อมูลของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มอาเซียน

๑.๕ การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ่านเว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (<http://parliament.go.th>) ที่ได้มีการดำเนินการอยู่แล้ว จึงไม่เป็นภาระด้านงบประมาณ

๑.๖ การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ การให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนแก่หน่วยงานหรือบุคคลในวงงานรัฐสภาหรือประชาชนทั่วไป ณ จุดให้บริการของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน โดยกำหนดให้ใช้สิ่งพิมพ์ที่เป็นกระดาษ (Paper) เป็นสื่อกลางสำหรับให้บริการ หรือการเผยแพร่แบบไม่ใช้กระดาษ (Paperless) ในรูปแบบของไฟล์คอมพิวเตอร์ รวมทั้งการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนด้วยระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ตามความเหมาะสม การบริการสาธารณะผ่านเว็บไซต์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (<http://parliament.go.th>) รวมทั้งร่วมมือและประสานงานกับบรรณารักษ์ห้องสมุดรัฐสภา เพื่อให้คำแนะนำต่อการค้นคว้าเอกสารหรือหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดรัฐสภาในเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนตามความเหมาะสม โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ตามแนวทาง Open Government ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วม และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐต่อสาธารณะในรูปแบบเปิด ให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social media) เพื่อเป็นเวทีในการเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูล

๑.๗ การบำรุงรักษาข้อมูลสารสนเทศ ดำเนินการบำรุงรักษาข้อมูลสารสนเทศให้มีความคงทนสมบูรณ์ และมีความพร้อมต่อการให้บริการ ทั้งที่อยู่ในส่วนของเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

๒. การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนสังกัดศูนย์ประชาคมอาเซียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนแก่รัฐสภาในการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดจะสัมฤทธิ์ผลจะต้องได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านนโยบายของผู้นำองค์กรทุกระดับ การสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาบุคลากรในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในด้านการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจะต้องมีงบประมาณ เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างพอเพียงเหมาะสม

๓. เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชนิดปัญญาประดิษฐ์ด้านประชาคมอาเซียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ไม่มีความซ้ำซ้อน และเป็นการประหยัด สอดคล้องกับแนวทางการบริหารองค์การสมัยใหม่ ในระยะแรกจึงควรจะเป็นการเกลี่ยอัตราข้าราชการ งบประมาณ และทรัพยากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่เดิมมาดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งอาจปฏิบัติหน้าที่ในรูปแบบองค์กรเสมือน (Virtual Organization) หรือสำนักงานเสมือน (Virtual Office) ที่เป็นการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางในการสื่อสารและดำเนินงาน โดยยังไม่มีการขอเพิ่มอัตรากำลังหรืองบประมาณแต่อย่างใด และด้วยวัตถุประสงค์ที่มีให้เป็นภาระด้านงบประมาณที่ผูกพันต่อรัฐในระยะยาว จึงกำหนดให้ดำเนินงานเป็นการชั่วคราว เพื่อเป็นการทดลองระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ เมื่อการปฏิบัติงานภายหลังปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ สิ้นสุดแล้ว จึงให้มีการประเมินผลภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำหรับการแสวงหาข้อสรุปถึงแนวทางการปฏิบัติงานอย่างถาวรและยั่งยืนของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศชนิดปัญญาประดิษฐ์ด้านประชาคมอาเซียนต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. “อำนาจหน้าที่กองอาเซียน”. (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก : http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=11150, ๒๕๕๗.

กุลกัลยา พระยราช และคณะ. “การจัดทำดัชนีชี้วัดระดับความพร้อมในการริเริ่มสกุลเงินอาเซียนและศึกษาผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยภายใต้สกุลเงินอาเซียน”. เอกสารวิจัย, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, ๒๕๕๕.

เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. “คำสั่งที่ ๔๐๐/๒๕๕๖ เรื่อง การจัดตั้งกองเกษตรอาเซียน”. ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

“กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๕๖”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐, ตอนที่ ๑๒๔ ก, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๖, หน้า ๒๓-๓๐. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “รายงานการประชุมประจำปี ๒๕๕๖ ของ สคช. เรื่อง เส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน”. ๒๕๕๖.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน. “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๖๑)”. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). ๒๕๕๖.

งบประมาณ, สำนัก. “งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗”. สำนักงานงบประมาณ. ๒๕๕๖.

ชญาภรณ์ กุลนิตติ. สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๓.

ชลประทาน, กรม. “เทคโนโลยีฐานข้อมูลและการจัดการฐานข้อมูล”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.irrigation.rid.go.th/rid51/ppn/Knowledge/Database/database1.htm>, ๒๕๕๗.

ชิดสุภางค์ เดชเถกิง และคณะ. “การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสารสนเทศแก่สมาชิกรัฐสภา”. เอกสารวิชาการกรณีศึกษา กลุ่มที่ ๒, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๓.

เชิดชาย เหล่าหล้า. อาเซียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒.

ณัฐวัชร มังคละคุปต์. “การพัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลที่น่าเสนอบนเว็บไซต์ของรัฐสภา”.

เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคลในหลักสูตร “การพัฒนานักบริหารระดับสูง”,
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๑.

**ทศพล นรทัศน์. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)
กับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :**

http://www.ictforall.org/Articles/Thailand_National_Development_plan_and_ASEAN_Community.pdf, ๒๕๕๗.

นพดล สุตันตวิณิชย์กุล. “การศึกษาความพร้อมด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทย
เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. เอกสารวิจัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์, ๒๕๕๔.

บุญเรือง บุรภักดิ์. “การพัฒนาลังข้อมูล (Think Tank) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ
วิชาการ”. เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคลในหลักสูตร “การพัฒนานักบริหาร
ระดับสูง”, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๙.

**บุษฎี สันติพิทักษ์, รองอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. ๒๘ พฤษภาคม
๒๕๕๗.**

ประชาสัมพันธ์, กรม. “สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

http://hq.prd.go.th/foreignPRD/ewt_news.php?nid=5#, ๒๕๕๗.

ปลัดกระทรวงกลาโหม, สำนักงาน. “ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการกำหนดหน้าที่
ส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม”. ระเบียบ, ๒๕๕๔.

ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, สำนักงาน. “คำสั่ง ที่ ๗๔๗/๒๕๕๕ เรื่อง จัดตั้งกอง
อาเซียน”. ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕.

พรพล น้อยธรรมราช. “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 2015 กับทฤษฎีการรวมตัว
เชิงภูมิภาค : กรณีศึกษาเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

http://dtad.dti.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=244:asean2015&catid=6:analysis&Itemid=11, ๒๕๕๕.

“พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓”, ราชกิจจานุเบกษา,
เล่มที่ ๑๒๖, ตอนที่ ๗๕ ก, ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒, หน้า ๖๗.

“พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔”, ราชกิจจานุเบกษา,
เล่มที่ ๑๒๗, ตอนที่ ๖๐ ก, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓, หน้า ๗๘.

- “พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๒๙, ตอนที่ ๑๕ ก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕, หน้า ๖๕.
- “พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๒๙, ตอนที่ ๙๓ ก, ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕, หน้า ๘๗.
- “พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๓๐, ตอนที่ ๙๓ ก, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๖, หน้า ๙๒-๙๓.
- “พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๑๙, ตอนที่ ๙๕ ก, ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕, หน้า ๑๙.
- พระราชรัตนาลงกรณ์. “ทิศทางของการจัดเตรียมองค์ความรู้เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย”. เอกสารวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย, ๒๕๕๕.
- มหาดไทย, กระทรวง. “กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.fad.moi.go.th/group4/g4_duty.htm, ๒๕๕๗..
- มุกดาวรรณ สิกขามัน. “การเตรียมความพร้อมของฝ่ายวิชาการเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี, ๒๕๕๕.
- แรงงาน, กระทรวง. “การเตรียมการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://home.dsd.go.th/icd/PDF/%E0%B884%E0%B8%B3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A2%20AEC.pdf>, ๒๕๕๗.
- เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนัก. “การประชุมระหว่างรัฐสภาในกลุ่มประเทศอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.cabinet.soc.go.th/soc/Program23.jsp?top_serl=67454&key_word=อาเซียน &owner_dep=&meet_date_dd=11&meet_date_mm=12&meet_date_yyyy=2517&doc_id1=&doc_id2=&meet_date_dd2=11&meet_date_mm2=12&meet_date_yyyy2=2517, ๒๕๑๗.
- _____. “หนังสือ ที่ นร ๐๕๐๖/๑๔๖๒๐ เรื่อง การจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ”. ๒๕ สิงหาคม. ๒๕๕๓.
- _____. “หนังสือ ที่ นร ๐๕๐๖/๑๕๖๒๙ เรื่อง การรายงานผลการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ”. ๒๐ มิถุนายน. ๒๕๕๔.

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, สำนัก. “หนังสือ ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๒๗๖ เรื่อง การบูรณาการยุทธศาสตร์
ประเทศ (Country Strategy) เพื่อเป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๕๗
และผลการประชุมเชิงปฏิบัติการการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘ ครั้งที่ ๒”.
๗ พฤศจิกายน. ๒๕๕๕.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. กองวิเทศสัมพันธ์. “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้-อาเซียน (ASSOCIATION OF SOUTH EAST ASIAN NATIONS-ASEAN)”,
รัฐสภาสาร. ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๒, กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐, หน้า ๑๘๓-๒๒๕.

เลขาธิการวุฒิสภา, สำนักงาน. กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ
: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๔.

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. ความต้องการด้านสารสนเทศของรัฐสภาไทย.
กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๕.

_____. “สรุปประเด็นผลการประชุมคณะกรรมการบริหาร รอบพิเศษของAIPA
ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๕ เมษายน ๒๕๕๐ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย”.
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/
parliament_parcy/download/article/article_20090114145437.pdf](http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20090114145437.pdf), ๒๕๕๐ ก .

_____. ๓๐ ปี AIPO. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐ ข .

_____. “สรุปผลการประชุมใหญ่สมัชชารัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๓๓ ระหว่างวันที่
๑๖ – ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕ ณ เกาะลอมบอกสาธารณรัฐอินโดนีเซีย”. (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก : [http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/
download/article/article_20121019132653.pdf](http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20121019132653.pdf), ๒๕๕๕ ก .

_____. สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ. องค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๕ ข .

_____. สำนักนโยบายและแผน. แผนปฏิบัตินิติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัตินิติราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร. ๒๕๕๖ ก .

_____. สำนักนโยบายและแผน. “หนังสือ ที่ สพ ๐๐๒๑.๐๕/๑๒๗๖ เรื่อง
การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ของสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร”. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
๑๖ ธันวาคม. ๒๕๕๖ ข .

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักงาน. กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ. “หนังสือ เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อรับการสนับสนุนข้อมูลจากกลุ่มงานห้องสมุด”. ๑๒ มีนาคม. ๒๕๕๗ ก .

_____. ด้านบทบาท ภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติราชการ, คณะอนุกรรมการ “หนังสือ เรื่อง รายงานผลการดำเนินการ” ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม. ๒๕๕๗ ข .

_____. ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, คณะกรรมการ. “หนังสือ เรื่อง สรุปมติที่ประชุมคณะกรรมการประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗”. ๑๖ พฤษภาคม. ๒๕๕๗ ค .

ศาลยุติธรรม, สำนักงาน. “สำนักงานศาลยุติธรรมเปิดศูนย์วิเทศอาเซียน พร้อมก้าวสู่ AEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.coj.go.th/iprd/system/Bluenews/56/December%202013/19%20December%202013.pdf>, ๒๕๕๖.

ศรีสมรภัท ปินทุจันทรียง. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๔๕.

เศรษฐกิจการคลัง, สำนักงาน. กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และความตกลงด้านเศรษฐกิจของอาเซียน. กรุงเทพฯ : ดีเอฟ ดิจิตอล พรินท์ติ้ง, ๒๕๕๔.

_____. “สำนักการเงินการคลังอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

<http://www.fpo.go.th/FPO/index2.php?mod=Category&file=categoryview&categoryID=CAT0001390>, ๒๕๕๗.

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

สมพล วัฒนพันธุ์, ผู้อำนวยการด้านต่างประเทศประจำสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สัมภาษณ์. ๔ มิถุนายน ๒๕๕๗.

เสนห์ จุ้ยโต. การจัดการองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘.

เสาวลักษณ์ ภูมิวสนะ และคณะ. “การจัดตั้งศูนย์วิจัยข้อมูลการเมืองไทย”. เอกสารวิจัย, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๑.

อัทธ์ พิศาลวานิช. “ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://elearning2.utcc.ac.th/officialtcw/ECONTENT/EC341/lesson1.pdf>. ๒๕๕๗.

เอกพร รักความสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
สัมภาษณ์. ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗.

ภาษาต่างประเทศ

*AIPA Secretariat. "BACKGROUND AND HISTORY (From AIPO to AIPA)". (Online).
Available : <http://www.aipasecretariat.org/about/background-history>, 2014.*

ภาคผนวก

โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. ชื่อโครงการ โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๒. หน่วยงานผู้เสนอโครงการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๓. ชื่อหน่วยงานที่เสนอให้มีการจัดตั้ง ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน
๔. หน่วยงานต้นสังกัด ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน สังกัดศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๕. วิสัยทัศน์ หน่วยงานที่เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อบทบาทในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ
๖. พันธกิจ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพ ทันสมัย ถูกต้อง น่าเชื่อถือ สำหรับสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบ หรือการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้มอบหมาย
๗. ความเป็นมา คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) ได้จัดการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗ พร้อมทั้งมีมติเห็นชอบในหลักการเพื่อจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามข้อเสนอของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ในโครงสร้างศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กำหนดภารกิจด้านข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนไว้ด้วย โดยคณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา (อ.ก.ร.) ระบบงานและกฎหมาย ได้จัดการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และมีมติว่า การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการควรรอจนกว่าจะมีประธานรัฐสภาเสียก่อน เพื่อให้มีอำนาจในการลงนามเพื่อจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ อย่างถูกต้อง โดยในระหว่างนี้ให้ดำเนินการไปพลางก่อน โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการใช้อำนาจบริหารจัดการ และให้เปลี่ยนชื่อ “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” เป็น “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา” เพื่อแสดงให้เห็นว่า ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภาเป็นศูนย์ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานวุฒิสภา ดังนั้นในห้วงระยะเวลาการเปลี่ยนผ่านทางโครงสร้างการเมืองการปกครองในปัจจุบัน ซึ่งจะยังไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และจะยังไม่มีการตั้งสมาชิกรัฐสภาทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการข้าราชการฝ่าย

รัฐสภา (กร.) จนกว่าจะถึงปี ๒๕๕๘ ตามกรอบการดำเนินงานปฏิรูปประเทศตามแนวทางของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้ประกาศไว้ในระหว่างนี้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้รับมอบหมายภารกิจให้ปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการดำเนินงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งจะต้องมีบริบทการดำเนินการที่สอดคล้องสัมพันธ์กับแนวนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาลในด้านประชาคมอาเซียนให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ส่งเสริมและสนับสนุนกัน จึงเห็นสมควรให้มีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนไว้รองรับการปฏิบัติงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติและรัฐสภาในอนาคตอันใกล้ต่อไป

๘. หลักการ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน สังกัดศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๘. เหตุผลและความจำเป็น การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี ๒๕๕๘ มีความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนในสังคม จึงเป็นผลให้รัฐสภาในฐานะสถาบันนิติบัญญัติแห่งรัฐได้มีความเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ทั้งในส่วนของยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) ซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบ รองรับประชาคมอาเซียน หรือการเป็นสมาชิกในสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ซึ่งมีฐานะเป็นองคภาวะ (Entity) ที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียนตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ๒ ของกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) และตามมาตรา ๑๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา หรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา สำหรับภารกิจการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาจากช่วงเวลาปัจจุบันและต่อเนื่องต่อไปในอนาคต เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะมีทั้งการตรากฎหมายเพื่อให้เป็นตามพันธกรณีที่มีความผูกพันกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือประเทศที่มีความตกลงระหว่างประเทศกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือเพื่อยกระดับขีดความสามารถสำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาค การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งการพิจารณาให้ความเห็นชอบในหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๕๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อให้รัฐบาลไปมีพันธกรณีเพิ่มเติมกับกลุ่มอาเซียน หรือในกรณีที่กลุ่มอาเซียนไปมีพันธกรณีกับประเทศต่าง ๆ หรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ

นอกจากนั้นรัฐสภาไทยมีพันธกรณีในฐานะภาคีสมาชิกของสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly: AIPA) ที่ต้องส่งคณะผู้แทนรัฐสภาไทยเข้าร่วมการประชุมสมัชชาใหญ่ที่กำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง หรือการเข้าไปมีบทบาทในคณะกรรมการบริหาร (The Executive Committee) ที่จะมีสมาชิกรัฐสภาไทยเข้าไปเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารจำนวนไม่เกิน ๓ คน ตลอดจนการที่ผู้แทนรัฐสภาไทยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการธิการสามัญ (The Standing Committee) คณะกรรมาธิการศึกษา (The Study Committee) และ คณะกรรมาธิการวิสามัญ (The Ad-Hoc Committee) เพื่อทำหน้าที่ที่กลั่นกรองข้อมติเสนอให้สมัชชาใหญ่ให้ความเห็นชอบ โดยสาระการประชุมของสมัชชาอาเซียนล้วนแต่มีความครอบคลุมหรือความหลากหลายในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

จึงสมควรจัดให้มีศูนย์กลางด้านข้อมูลสารสนเทศสำหรับสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศให้กับสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมาธิการและบุคคลในวงงานรัฐสภาในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนของรัฐสภา เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่และค้นคว้าข้อมูลเพื่ออ้างอิงต่อไป

๑๐. วัตถุประสงค์การจัดตั้ง

- เพื่อจัดตั้งหน่วยงานระดับกลุ่มงานสังกัดศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีภารกิจด้านการสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน โดยในระยะแรกให้ดำเนินงานในลักษณะองค์กรเสมือน (Virtual office) โดยมอบหมายบุคลากรในสำนักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ เมื่อมีการประเมินผลการปฏิบัติงานแล้วจึงดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานในลักษณะถาวรต่อไป

- เพื่อเป็นศูนย์กลางหรือแหล่งข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนของรัฐสภา

- เพื่อดำเนินการให้ได้ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน รอบด้าน น่าเชื่อถือ เป็นกลางทางการเมืองปราศจากอคติ ทันสมัย เข้าใจง่าย สะดวก และสอดคล้องกับความประสงค์ของผู้รับบริการ สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมาธิการและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- เพื่อเป็นการจัดประเภท การจำแนก การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงหรือการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัยสะดวกต่อการค้นหาและการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้บริการ

- เพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ณ จุดให้บริการของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

- เพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนผ่านเอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบอินเทอร์เน็ตต่อผู้ใช้บริการ

- เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนของรัฐสภาสำหรับการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนของหน่วยงานรัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาสังคมต่าง ๆ

๑๑. ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๗–๒๕๖๐ แผนยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติ รัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทยมีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ ซึ่งจะต้องดำเนินการพัฒนาองค์กรให้มีความพร้อมในการผลักดันบทบาทนำในประชาคมอาเซียน พร้อมกันนั้นยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาองค์กรมุ่งสู่การเป็น SMART Parliament ในส่วนของการพัฒนาและบูรณาการฐานข้อมูลให้มีความถูกต้อง ทันสมัย ครบถ้วน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

๑๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง (Growth & Competitiveness) ซึ่งจะต้องมีการแก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบ รองรับประชาคมอาเซียน จึงมีความจำเป็นที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นหน่วยราชการของรัฐสภาและสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติจะต้องตอบสนองการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาและสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่มีคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาของสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

๑๓. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงอาเซียน รวมทั้งสามารถปกป้องผลประโยชน์และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๑๔. อำนาจหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ก. ดำเนินการจัดทำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ด้านการบริหารข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน เพื่อเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการ ผู้แทนราษฎร

ข. ดำเนินการจัดทำความเห็นหรือข้อเสนอแนะในส่วนของการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนต่อบุคคลหรือหน่วยงานในวงงานรัฐสภา

ค. ดำเนินการประสานงานสำหรับรับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ง. ดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อตกลงระหว่างประเทศด้านประชาคมอาเซียนที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภานับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้

จ. ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภา ทั้งที่เป็นการใช้งบประมาณแผ่นดินและไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน

ฉ. ดำเนินการจำแนกและจัดประเภทข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงและการนำไปใช้ประโยชน์

ช. ดำเนินการประสานงานให้มีการแปลข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนจากภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทยและแปลข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนที่สำคัญของไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

ซ. ดำเนินการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนแก่หน่วยงานหรือบุคคลในวงงานรัฐสภา

ฅ. ดำเนินการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนในจุดให้บริการที่ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนกำหนด

ญ. ดำเนินการให้บริการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนผ่านระบบเว็บไซต์และระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสม

ฎ. ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ให้มีความครอบคลุม สมบูรณ์ครบถ้วน ทันสมัยและสะดวก และมีความถี่ในการนำเข้าสู่ข้อมูล

ฏ. ดำเนินการบำรุงรักษาข้อมูลสารสนเทศที่มีความคงทนสมบูรณ์ และมีความพร้อมต่อการให้บริการ

จ. ดำเนินการประสานเพื่อสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศให้สอดคล้องกับความประสงค์และความต้องการใช้งานของผู้ใช้บริการ

ข. ดำเนินการในฐานะหน่วยงานตัวแทนของสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร เพื่อติดต่อประสานงานหรือสร้างเครือข่าย สำหรับการสร้างความร่วมมือในส่วนของจัดการข้อมูลสนเทศด้านประชาคมอาเซียนกับหน่วยงานภายนอก

ค. ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานและลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ณ. ดำเนินการติดตามสถานการณ์ ความคืบหน้า และความก้าวหน้าของการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนทั้งในระดับองค์กร ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค

ด. ดำเนินการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ให้แก่บุคลากรของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ต. ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

๑๕. กลุ่มเป้าหมายที่รับบริการ

๑๕.๑ หน่วยงานต่าง ๆ ของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาที่ต้องการข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน สำหรับสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ รัฐสภาสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑๕.๒ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการและบุคคลในวงงานรัฐสภา

๑๕.๓ หน่วยงานและบุคคลภายนอก

๑๕.๔ สาธารณชนในส่วนของเผยแพร่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบอินเทอร์เน็ต

๑๖. บุคลากร ในระยะเบื้องต้นสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมอบหมายบุคลากรในสำนักที่เกี่ยวข้องกับวงงานประชาคมอาเซียน ปฏิบัติหน้าที่ในรูปแบบองค์กรเสมือน (Virtual Organization) หรือสำนักงานเสมือน (Virtual Office) โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุนการปฏิบัติงานโดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางในการสื่อสารและดำเนินงาน

๑๗. งบประมาณ งบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑๘. กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้ง

๑๘.๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๑๒ การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หรือส่วนราชการตามมาตรา ๖ (๑) ให้ทำเป็นประกาศรัฐสภาโดยความเห็นชอบของ ก.ร. และให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศรัฐสภาด้วย

ส่วนราชการตามวรรคหนึ่งอาจแบ่งส่วนราชการภายในเป็นสำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบสำนัก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคสองก็ได้

ส่วนราชการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ให้ ก.ร. เป็นผู้พิจารณาแบ่งส่วนราชการภายใน และกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในตามมาตรา

ประกาศรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑๘.๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๒๘ ตำแหน่งข้าราชการรัฐสภาสามัญจะมีในส่วนราชการใดจำนวนเท่าใด และเป็นตำแหน่งประเภทใด สายงานใด ระดับใด ให้เป็นไปตามที่ ก.ร. กำหนด โดยต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความไม่ซ้ำซ้อน และประหยัดเป็นหลัก และต้องเป็นไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งตามมาตรา ๒๕

๑๘. ผลผลิตเชิงปริมาณที่คาดหวัง

๑๘.๑ จำนวนข้อมูลสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถคำนวณเป็นหน่วยนับได้

๑๘.๒ จำนวนข้อมูลสารสนเทศในการได้มาที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน

๑๘.๓ จำนวนข้อมูลสารสนเทศในการได้มาที่ได้รับการสนับสนุนและการอนุญาต โดยไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน

๑๘.๔ จำนวนข้อมูลสารสนเทศที่เผยแพร่ทางระบบเว็บไซต์

๑๘.๕ จำนวนครั้งของการใช้บริการแก่บุคคลและหน่วยงานในวงจรรัฐสภา

๑๘.๖ จำนวนเรื่องการจัดทำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ความเห็น และข้อเสนอแนะด้านการบริหารข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน ที่เสนอต่อสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร บุคคลหรือหน่วยงานในวงจรรัฐสภา

๑๘.๗ จำนวนครั้งของการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและหน่วยงานภายนอก

๒๐. การประเมินผลความพึงพอใจและการประเมินผลเชิงคุณภาพ

๒๐.๑ ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ

๒๐.๒ การใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาพระราชบัญญัติ พระราชกำหนดและญัตติ

๒๐.๓ การใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการจัดทำเอกสารทางวิชาการและเอกสารเผยแพร่ด้านการเมืองการปกครอง

๒๐.๔ การใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกรัฐสภาในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ กระทู้ ญัตติ การอภิปรายของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ สมาชิกรัฐสภา การพิจารณาของคณะกรรมการ การตรวจกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบ และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบทางราชการกำหนด

๒๐.๕ การใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะผู้แทนสภาปฏิรูปแห่งชาติ รัฐสภาไทยในการประชุมสมัชชารัฐสภาอาเซียนและการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน/สมัชชารัฐสภาอาเซียน

๒๑. **ระยะเวลาดำเนินการ** การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนในระยะเริ่มต้นนี้มีระยะเวลาดำเนินการภายใน ๓ ปีงบประมาณระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ โดยภายหลังที่ดำเนินการไปแล้วในกรอบเวลา ๒ ปีงบประมาณหรือเมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ สิ้นสุดลงแล้ว จึงจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน เพื่อให้ข้อสรุปที่ชัดเจนถึง โครงสร้างการทำงาน อำนาจหน้าที่ การสรรหาบุคลากร และการใช้งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าวนี้ ให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เนื่องจากพิจารณาแล้วว่า การจัดตั้งหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายระยะยาวต่อรัฐทั้งในค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร พัสดุ ครุภัณฑ์ และค่าใช้จ่ายอื่น จึงควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบด้วยการกำหนดให้มีการทดลองการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงให้รอบด้านถึงปริมาณงานที่เป็นจริง หรืออุปสงค์ความต้องการใช้บริการของหน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในเรื่องจำนวนบุคลากรและวงเงินงบประมาณ นอกจากนี้ที่ทำการรัฐสภาในปัจจุบัน ณ ถนนอุทองใน เขตคูสิต กรุงเทพฯ มีสถานที่คับแคบและมีข้อขัดข้องทางกายภาพสำหรับการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ ขณะที่การก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ณ ถนนทหาร เขตคูสิต กรุงเทพฯ คาดว่า จะแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๙ จึงควรพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานนี้เป็นการถาวรภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงจะเป็นช่วงเวลาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อสถานที่รัฐสภาแห่งใหม่

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางพรพิศ เพชรเจริญ
วัน เดือน ปีเกิด	๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖
การศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายมหาชน) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประวัติการทำงาน	สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร - วิทยากร ๓ กองกรรมาธิการ - หัวหน้าฝ่ายพิธีการทูต กองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (นักวิเทศสัมพันธ์ ๘ว.) - ผู้อำนวยการกลุ่มงานสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก สำนักงานกิจการรัฐสภาระหว่างประเทศ (นักวิเทศสัมพันธ์ ๕ ชช.) - ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานกรรมาธิการ ๓ (วิทยากรเชี่ยวชาญ) - ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานกรรมาธิการ ๓ (วิทยากรเชี่ยวชาญ) - ผู้อำนวยการสำนักงานประสานสภาผู้แทนราษฎร (ผู้อำนวยการสูง)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ผู้อำนวยการสูง)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง แนวทางการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ผู้วิจัย นางพรพิศ เพชรเจริญ หลักรัฐฯ วปม. รุ่นที่ 7

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South-East Asian Nations : ASEAN) ในระยะแรกประกอบด้วยประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ต่อมาเมื่อมีพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาประเทศ จึงนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพโดยรัฐในคาบสมุทรอินโดจีน เวียดนาม ลาว เมียนมาร์ (พม่า) และกัมพูชาเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มเติม หลังจากนั้นก็มีแนวคิดที่จะยกระดับการรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมให้มากขึ้น โดยได้มีข้อตกลงที่จะนำอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) พร้อมทั้งเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี 2558

ในฐานะที่รัฐสภาเป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ และจากการที่ประเทศไทยจะร่วมเป็นประเทศภาคีในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายอนาคตอันใกล้ในปี 2558 รัฐสภาจึงมีความจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลสารสนเทศหรือศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติ ในการรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ให้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนของการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หรือการให้ความเห็นชอบ หากรัฐสภาไม่มีข้อมูลหรือมีข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ทันสมัย รวมทั้งไม่ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนรอบด้าน ก็อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาหรือการมีมติของรัฐสภา ให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ การสร้างความตกลงระหว่างประเทศในเรื่องใด ๆ ก็ตาม จะมีผลต่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะผลกระทบในเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นตามมา อาทิ ปัญหาการค้า การค้า ปัญหาการค้าชายแดน ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาการครอบงำทางเศรษฐกิจของคนต่างด้าว ปัญหาโรคระบาดข้ามพรมแดน ซึ่งรัฐสภาจำเป็นต้องมีองค์ความรู้หรือข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาความจำเป็น ความเป็นไปได้ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ หรือ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา โดยในขั้นแรกนี้ จะศึกษาประเภทของข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และตอบสนองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาและคณะกรรมการ รวมทั้งศึกษาแนวทางการจัดตั้ง

องค์การ สำหรับการนำข้อมูลสารสนเทศของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ไปใช้ให้เป็นประโยชน์และสัมฤทธิ์ผล ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของสมาชิกรัฐสภา หรือกรรมการ ที่นำข้อมูลสารสนเทศด้านกฎหมายของแต่ละประเทศ มาศึกษาเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการตรากฎหมาย ที่สอดคล้องกับข้อตกลงของกลุ่มอาเซียน หรือการจัดทำแนวคิดหรือข้อมูลสารสนเทศตามวาระการประชุมของคณะผู้แทนรัฐสภาไทย ที่ไปแสดงบทบาทนำในเวทีการประชุมของสมัชชารัฐสภาอาเซียน หรือในวงงานการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศอื่น ๆ สำหรับในส่วนของบุคคลในวงงานรัฐสภาหรือส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ต่างก็มีหน้าที่สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐสภาสำหรับการปฏิบัติหน้าที่การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารประเทศ และการให้ความเห็นชอบ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน รวมทั้งเพื่อศึกษาแนวทางการจัดตั้งและการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ดำเนินการศึกษาข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของสถาบันนิติบัญญัติ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน และด้วยเนื้อหาสาระส่วนใหญ่ของเอกสารวิจัยฉบับนี้ได้จัดทำ รวบรวม และวิเคราะห์ ไว้ก่อนวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 แต่ในเวลาต่อมาได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 11/2557 เรื่อง การสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557 ที่กำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลงยกเว้นหมวด 2 รวมทั้งให้คณะรัฐมนตรีรักษาการสิ้นสุดการทำหน้าที่ด้วย ฉะนั้นเอกสารวิจัยนี้จึงยังคงกำหนดให้เนื้อหาสาระส่วนหนึ่งของการวิจัย ได้มีการอ้างถึงบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีรักษาการชุดที่สิ้นสุดการทำหน้าที่ เพื่อให้ข้อความและเนื้อหาของเอกสารวิจัยมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันทั้งฉบับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย การรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เป็นเอกสารทุติยภูมิ (Secondary source) เช่น บทความ หนังสือ ตำราเรียน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานวิชาการในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และการวิเคราะห์เอกสาร (documentary research) โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ที่เป็นการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งศึกษาการจัดตั้ง ASEAN Unit ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารที่ได้รับมาจากแหล่งต่าง ๆ ว่ามีความถูกต้องและสอดคล้องกันหรือไม่ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และหาข้อสรุปร่วม รวมทั้งการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง (Key informant) คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิติบัญญัติ อดีตผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และผู้บริหารกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลและเอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน ดังนี้

1) ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย

1.1) ยุทธศาสตร์องค์กร เนื่องจากยุทธศาสตร์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557-2560 ในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 2 สนับสนุนรัฐสภาให้มีบทบาทนำในเวทีประชาคมอาเซียน และรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์คือ สมาชิกรัฐสภาไทยและคณะผู้แทนไทย มีบทบาทนำในประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ

1.2) งบประมาณ ทั้งนี้หากมีการกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระของรัฐสภา ฉะนั้นสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรสามารถใช้ช่องทางดังกล่าวสำหรับการรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

1.3) ทรัพยากรสารสนเทศ โดยทรัพยากรสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในส่วนของห้องสมุดรัฐสภามีปริมาณมากในระดับหนึ่งที่สนับสนุนภารกิจของรัฐสภาด้านประชาคมอาเซียน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ฯลฯ ได้จัดทำเพื่อประกอบการเข้าร่วมประชุมชี้แจงคณะกรรมการชุดต่างๆ ของสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับรัฐสภามีศักยภาพที่จะแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศจากภาคีเครือข่ายหน่วยงานภายในประเทศหรือรัฐสภาระหว่างประเทศในอนาคต

1.4) บุคลากร โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบุคลากรที่มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ เป็นสหวิทยาการ หรือประสบการณ์ด้านวิชาการ สำหรับการรองรับการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศฯ

2) ปัจจัยภายนอกองค์กร ประกอบด้วย

2.1) เงื่อนไขการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อกลุ่มอาเซียน ได้กำหนดเงื่อนไขเวลาของการเป็นประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ดังนั้นเงื่อนไขเวลาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหรือตัวแปรที่ผลักดันให้กลไกการใช้อำนาจรัฐหรือกลไกการบริหารราชการแผ่นดินทั้งในส่วนของฝ่าย

บริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ ต่างก็ต้องปรับตัวให้พร้อมกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้น

2.2) มติคณะรัฐมนตรี โดยที่คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2554 สำหรับการประชุมคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2554 วันที่ 22 เมษายน 2554 ซึ่งมีมติเห็นชอบในเรื่องที่สำคัญ คือ เห็นชอบในหลักการถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยให้ทุกหน่วยงานมีหน่วยงานเฉพาะสำหรับดูแลงานด้านอาเซียน แม้ว่าสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับของคณะรัฐมนตรี แต่ก็สามารถถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีหรือนำมติคณะรัฐมนตรีมาปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับระบบงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

2.3) ยุทธศาสตร์ประเทศ [Country Strategy] (รวมยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน) โดยที่ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงต้องมีความเตรียมพร้อมด้านข้อมูลสารสนเทศสำหรับรัฐสภา

2.4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2561) โดยที่ยุทธศาสตร์ดังกล่าว กำหนดให้มีการยกระดับขีดสมรรถนะของส่วนราชการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการ บุคลากร กฎ ระเบียบ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยอาจจัดตั้งศูนย์ขับเคลื่อนความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Readiness Center: ARC) ก็ได้

เป้าหมาย กระบวนการทำงาน และรูปแบบของศูนย์ข้อมูลฯ ตามทัศนะและความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลฯ จะต้องกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์หลักของหน่วยงาน และกำหนดขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีทิศทางชัดเจน การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลฯ นี้ควรกำหนดวัตถุประสงค์และบทบาทให้ชัดเจนว่า ต้องการให้เป็นหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลพื้นฐานทั่วไปหรือฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงลึกเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการใช้ประโยชน์กับการสร้างความสัมพันธ์เชิงทวิภาคีกับกลุ่มประชาคมอาเซียน ที่อยู่ในรูปแบบกลุ่มมิตรภาพรัฐสภาไทยกับรัฐสภาประเทศต่าง ๆ ด้วย อีกทั้งเป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลแก่สมาชิกรัฐสภาในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านอาเซียนทุกมิติไปยังชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่ โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน สำหรับรูปแบบของหน่วยงานนี้ โดยพิจารณาจากเนื้อหาของลักษณะงานที่เป็นเพียงการบริหารฐานข้อมูลสารสนเทศ จึงยังไม่มี ความจำเป็นที่จะจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือส่วนราชการระดับสำนัก แต่ควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือส่วนราชการระดับกลุ่มงาน ในรูปแบบการทำงานที่มีความมั่นคงถาวรมิใช่หน่วยงานเฉพาะกิจ โดยศูนย์ข้อมูลฯ ควรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการข้อมูลสารสนเทศ

ให้กับสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรทั้งในส่วนของงบประมาณหรือบุคลากร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากรัฐสภาจะมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสำหรับการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียนสังกัดศูนย์ประชาคมอาเซียน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียนแก่รัฐสภาในการปฏิบัติหน้าที่ที่ปรากฏหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบ และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้รัฐสภามีข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครบถ้วน รอบด้าน ปราศจากอคติ เข้าใจง่าย และทันสมัย สำหรับประกอบการพิจารณาของรัฐสภา

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญของศูนย์ข้อมูลสารสนเทศนิติบัญญัติด้านประชาคมอาเซียน คือ 1) การบริหารจัดการทั่วไป 2) การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ 3) การจำแนกข้อมูลสารสนเทศ 4) การวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ 5) การปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ 6) การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ 7) การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ และ 8) การบำรุงรักษาข้อมูลสารสนเทศ

อนึ่ง ศูนย์ข้อมูลฯ จะไม่ทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานห้องสมุดรัฐสภา เนื่องจากจะมีการจำแนก ปรับปรุง และพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านประชาคมอาเซียน เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึงของผู้ใช้บริการ ขณะที่หน่วยงานห้องสมุดมีหน้าที่หลักต่อการให้บริการ แนะนำ การเข้าถึง/การยืมสารสนเทศของห้องสมุดเป็นสำคัญ และไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานบริการด้านวิชาการ (Academic Service Unit) ที่มีอยู่เดิมที่ยังคงเป็นหน่วยงานหลักที่ให้บริการด้านวิชาการต่อสมาชิกรัฐสภา มิใช่ศูนย์ข้อมูลฯ ที่จะทำหน้าที่นี้โดยตรง เพราะมิฉะนั้นแล้วจะสร้างความสับสนและสร้างรูปแบบการทำงานที่ซ้ำซ้อนในกระบวนการบริหารงานของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา